

MYSTICKÉ UČENÍ MISTRA ECKEHARTA Z HOCHHEIMU

*Přeložil ze středobornoněmčiny
a poznámkami opatřil*

K A R E L W E I N F U R T E R

D Í L I I .

1 9 3 5

S P O L E K P S Y C H E V P R A Z E

O překážkách pravé duchovnosti.

(Jan XVI., 7.)

Když chtěl Kristus vystoupiti z tohoto světa ke svému nebeskému Otci, pravil ke svým učeníkům:

„Je dobré, a prospěje vám, že od vás odcházím. Neboť pokud jsem u vás, potud nemůže k vám přijíti Duch Svatý, Utěšitel!“

Těmito slovy je těšil náš Pán ve čtvrtok po poslední večeři, neboť věděl dobře, že jsou zarmoucení, poněvadž pozorovali, že se chce s nimi rozloučiti.

Náš Pán nemůže snést, aby jeho milí byli zarmoucení a obava je vždycky trapná. Vždyť praví také sv. Jan: „L á s k a z a h á n í s t r a c h.“

To je proto, že láska nechce vedle sebe strpěti ničádného utrpení. Čím více tedy člověk přibírá lásky, tím více v něm mizí strach a když je dokonalý v lásce, tu strach naprosto mizí.

Ovšem na počátku dobrého života, při obrácení, je strach lidem prospěšný — jako vstup

k lásce. Pak prochází strach duši jako šídlo střevícem. Tak jako šídlo dělá dratvi prostor, aby střevíc vázala, a nikoliv železo, a jako štětina na dratvi jí usnadňuje proniknutí, aby dratev snadno prošla, a zatím kdy dratev spojuje, štětina zůstává venku — tak také bázeň jde do srdce napřed, před láskou, a láska spojuje s Bohem, zatím kdy strach je z ní zapuzen a vyhnán.

Ale opusťme nejprve toto thema a všimněme si druhých slov našeho Pána: „Odcháším, abych vám připravil místo.“

U těchto slov si lze všimnouti dvou věcí, které náš Pán dokázal a ukázal svým vystoupením na nebesa.

Nejdříve: že duše svou přirozeností je stvořena pro nebe a že Bůh jest jejím pravým dědictvím. Nikdo nebyl s to, aby duši stvořil než Bůh — a stvořil ji bezprostředně. Někteří Mistři připouštějí možnost, že světlo božského rozumu, jaké jest vylito do andělů, anebo: praobraz všech tvorů, jak jej vytvořil Bůh v andělech, dříve než přijalo postavu v jiných přirozenostech, — vytvořilo duši — a chtějí tím říci, že otisk nebo podobenství božského světla v andělich, mělo by býti tvůrcem duše.

To jest vyloučeno!*)

*) V některých prastarých posvátných knihách nalézáme skutečně tento výklad. Ale Mistr Eckehart se tomu vzpírá. Pozn. překl.

Duše nemůže na sobě snést žádného zakalení, nebo omezení božské působnosti. Naopak, jak čistě a svěže tato působnost bez přerušení z Boha vytéká, tak číře vytéká také z Boha duše.

A Bůh stvořil a našel duši tak tajně, že nikdo konečně vědět nemůže čím jest.*)

Jeden Mistr praví, že duše je světlo a mluví dobře. Neboť jako světlo vyzařuje ze slunce a vylévá se do všech tvorů, tak také byla duše bez přerušování stvořena Bohem.

Jiný Mistr říká, že duše je duch. A to je rovněž pravda následujícím způsobem. Bůh jest duch a duše je vytvořena podle obrazu božího. Proto také ona se může nazývat právem duchem: hodí se k Bohu, jako duch k duchu.**

*) Bylo by věru zajímavé otázkou se dnešních psychologů, totiž učenců, kteří si dávají jméno badatelů duší, jaká je vlastně duše, jaká je její podstata, jaký je její tvar a pod. Věda neví ani, kde duše sídlí v lidském těle, a nezná ani nejmenšího o její podstatě, přirozenosti, a tím méně o jejích silách, nebo vlastnostech. Tím méně věda ví něco o původu duše nebo o jejím určení, o jejím vlastním vývoji, nebo o jejím konečném vítězství. Tím dospěla lidská věda až tam, že spojuje lidskou duši s některými funkcemi smrtelného těla, že ji činí na těle závislou, a že dokonce někdy tvrdí, jako by duše byla smrtelná. Zkrátka: psychologie dnes neví o lidské duši nic a zabývá se jen jejími povrchovými vlastnostmi, které jsou vlastně posledním odleskem duše a nesmrtelné duši vlastně ani nepatří, nýbrž jen onomu principu v člověku, který v nás myslí a jenž jest naším nízkým, nedokonalým já.

Pozn. překl.

**) My ovšem rozeznáváme duši a ducha, a k tomu ještě duši zvířecí, čili kamu, duši lidskou čili manas, a duši božskou čili buddhi. To, co jest zde řečeno,

Třetí Mistr řekl, že duše je o h e ň. Ten mluvil také pravdu, ačkoliv v podobenství. Oheň je totiž mezi živly nejvyšší podle své podstaty a nejsilnější ve svém působení. Nedá dříve pokoje, pokud nedosáhne nebes. Jest mnohem širší a vyšší než vzduch, voda nebo země, a uzavírá v sobě veškeré ony ostatní živly. Proto je nebi nejbližší a běží s ním.*)

Vzduch následuje jenom částečně, poněvadž u porovnání s ohněm je hrubý. Voda jest ještě hrubší a proto je neschopna jíti s nimi a teče proto do údolí.

Z tohoto důvodu se nazývá duše také ohněm. Poněvadž se svou touhou následuje Boha jako oheň nebe, a poněvadž také ona nemá nikdy pokoje pokud nedosáhla Boha.

Ale některé duše jsou naproti tomu hrubšího způsobu, a ty následují částečně tak jako jedna část vzduchu se připojuje k ohni.

A jiné duše jsou úplně hrubé podstaty jako voda a přidržují se země. Tyto duše nemohou s Bohem jíti, nýbrž rozplývají se. — Když

týká se právě jen duše božské. K tomu však ještě rozeznáváme ducha (indicky atma), který je vlastní podstata duše a jest jiskra boží, která duši oživuje a osvěcuje. Pozn. překl.

*) Zde se dotýká Mistr Eckehart jedné věci, kterou tvrdí všichni velcí Mistři ve starověku a středověku, že totiž mezi naším ovzduším a nebesy jest jedna oblast ohnivá, která se otáčí společně s nebesy, totiž s hvězdami. Proto také praví Eckehart, že oheň jest nejvyšší. Pozn. překl.

vidí nebo slyší něco dobrého, tu se rozvlní a rády by byly dobré. Ale tak jako voda teče sem a tam a nikdy se nezvedne, tak také tito lidé jsou stále v pohybu — a zůstávají vždycky jakoby je někdo okouznil, takovými, jakými byli.*)

Čtvrtý Mistr naznačuje duši jako jiskru božské a nebeské podstaty a to se hodí dobře k naší věci, neboť tím patří duše svou přirozeností na nebesa.

Kam padne hrouda země, tam také padá vůbec země, a to ukazuje, že místem klidu celé země je pozemský základ. A kam vyletí jiskra z ohně, ukazuje tím, že nebesa jsou jeho pravým místem odpočinku. Ale my jsme takovou „jiskru“ vyslali k nebesům v duši našeho Pána Ježíše Krista. To dokazuje, že místo odpočinku všech duší není nikde jinde než na nebi. A tím je pověřeno, že duše patří celá na nebesa.

Ale tělo je stvořeno ze čtyř živlů, a jejich místo odpočinku jest od přírody země. Ale duše

*) Zde bychom mohli uvést rozdělení lidí podle učení starých gnostiků. První třída lidí jsou podle nich pneumatikové, totiž ti, kteří již nastoupili mystickou cestu, a jdou k Bohu. Pneuma je řecké slovo a znamená Ducha. Druzí jsou psychikové, kteří věří v Boha a v duši, ale jsou zapleteni do nepravých zásad a nemohou najít cesty, a tudíž zůstávají na jistou dobu zpět (Psyche je řecké slovo, znamenající duši.) A třetí jsou konečně hylikové čili lidé hmotní, řecké hylé je hmota, kteří nevěří ani v Boha, ani v duši, a musí projít ještě mnohými existencemi, aby se dostali nejdříve k psychikům a nakonec k pneumatikům.

Pozn. překl.

je tak úplně spojena s tělem, že musí věčně zůstatí pospolu; a přece jen patří tělo zemi a duše nebesům!

V tom našel Bůh moudrou radu a stal se sám člověkem, a vlastní silou vystoupil na nebesa. My jsme tedy jeho prostřednictvím jednu pozemskou hroudu vyslali k nebesům a tím patří tedy vůbec země nebesům.

Avšak pro našeho Pána Ježíše není místo jeho odpočinku dosažitelné dříve, dokud se nespojí se svým nebeským Otcem. Neboť jako jest Bůh trojjediný v osobách, tak jest jediný v božské podstatě a tak všechny tři osoby mají jenom jednu bytost a jeden život.

Tímto způsobem nám připravil náš Pán Ježíše Krista, aby také naše podstata a náš život byly věčné — v božské jednotě.

Druhou věcí, kterou náš Pán dokázal svým vstoupením na nebesa, jest, jakým způsobem se máme připravovati, abychom šli za ním.

Jako totiž duše ze čtyř důvodů jmenovaných může býti naznačena jako světlo, duch, oheň a jiskra božské a nebeské povahy, tak také člověk může býti vynesena do výše nebo připraven prostřednictvím čtyř věcí, které jsou nám velmi krásně ukázány ve starém zákoně, Mojžíšem. Tento Mistr hnal své stádo pohromadě na tajemnou poušť, a tam spatřil na jednom božím kopci hořeti keř, který nechtěl shořeti. A Mojžíš tam chtěl jíti, aby tento zázrak lépe viděl.

A tu Pán k němu promluvil z keře: „Nechod dále, nýbrž vyzuj obuv svou!“

Tímto podobenstvím jsou nám naznačeny čtyry dobré nauky, jimiž můžeme býti připraveni, abychom mohli za naším Pánem vystoupiti na nebesa.

První nauka je vzata ze jména Mojžíš. Neboť slovo Mojžíš se vykládá jako „ten, který je vzat z vody“. Tak také člověk má býti vytažen ze svého neklidu, ze zuřícího bouřlivého moře tohoto světa. *)

Za druhé člověk má své zvířecí smysly a tělesné žádosti umístiti do horních duchovních sil duše. To se má dít tak, aby duše z pozemských věcí byla zdvižena a vynesena k věcem nebeským, neboť jinak Duch Svatý nemůže do ní vstoupiti, ani v ní nic působit.

Nad časem a prostorem, v duchu, musí Bůh konati své božské dílo, neboť nepořádné časné věci jsou překážka a zkáza božského vlivu.

Když božské světlo vtéká na duchovní bytosti, tu vyvolává život, ale jestliže padá na tělesnost plnou věcností, tu uhasíná a zachází beze stopy.

A tím je také míněn výrok našeho Pána: „Je pro vás dobře, že od vás odcházím!“

Jeho učeníci poutáni byli k němu jako k člověku, který byl ještě smrtelný. Je jisto, že náš Pán byl ušlechtilejší než vše, co Bůh stvořil,

*) Mystická koncentrace je starými Mistry často naznačována jako utišení rozbouřeného moře.

Pozn. překl.

ale když již svým učeníkům byl překážkou proto, že s nimi byl v tělesné přítomnosti, o mnoho-li více musí nám překážeti teprve jiné věci, na nichž lpíme a které jsou menší Boha!

Duše tedy musí býti povznesena nad sebe a nad čas, chce-li, aby v ní vykonával Bůh svou božskou práci. Ale svatý Augustin učí zřetelně, že můžeme jenom poznáním a láskou se povznést nad svět. Bez nich nejsme nic, a jsme „ve světě“.

Za třetí: I když člověk vidí a poznává působení božské lásky, je přece v tomto těle nemohoucí, aby k tomu dokonale došel. Je to právě tak jako Mojžíš viděl hořící keř, ale nemohl přece k němu přistoupit. Ale přece jen to chtěl! To jest právě láska, kdy se vzdáváme i vlastního života v síle ducha.

Ale to čtvrté, že totiž jako Mojžíš máš vy-zouti svou obuv, znamená, že v duši má býti uhašena veškerá žádost ke všem smrtelným a pomíjejícím věcem, a býti z ní vytažena.

Neboť, neodejdu-li od vás, pravil náš Pán, tu nemůžete přijmouti Ducha Svatého! A to vychází ze tří překážek, jimiž trojí lidé se nechávají zdržovati.

První z těchto lidí jsou lidé hříšní, kteří se dávají zdržovati tvory, poněvadž jich užívají proti Bohu, a podle svých chťičů. Tito lidé bloudí, pokud se týká božích cest, neboť tvorové jsou cestou, která vede od Boha.

O nich praví sv. Augustin: Prokletí jsou všichni, kteří bloudí na božích cestách! O těchto lidech nechci dále mluvit, neboť ti se řídí svými zvířecími smysly a odlučují se tím od Boha.

Ale někdy také nalezneme „dobré“ lidi, kteří příliš mnoho pílě obracejí k svým potřebám a hledají své uspokojení přílišně v zevním světě. Proti těm praví Bůh: „Kdo svou duši miluje (totiž ve smyslu tělesném), ten ji ztratí, — a kdo svoji duši nenávidí (totiž ten, který nepovolí svému nepořádnému chtíči a žádosti), ten ji podrží do života věčného.“

Druhá překážka se staví výlučně proti „dobrým“ lidem, a to je vlastně sedm svátostí. Sacramentum znamená znamení. Ten nedojde k vnitřní pravdě, kdo z pohodlí zůstává lpět na znameních, neboť všech těch sedm svátostí nám ukazuje k jediné pravdě.

Tak jest manželství značka pravdy pro jednotu božské a lidské přirozenosti a pro sjednocení se, které patří duši s Bohem. Kdo prostě zůstává státi při tomto znamení, ten si staví překážku proti věčné pravdě. Nesmíte se snad mylně domnívati, že manželský život je to, aby muž a žena se spojili, aby se řídili zevními smysly a aby žili podle choutek svého těla. Manželský a svázaný život je jenom tam, kde zachováváme povinnosti, totiž povinnosti

manželství, anebo „sedmero značek“, a sedmero skutků milosrdenství.*)

A dále jsou zase „dobří“ lidé, kteří si sami činí překážky, když totiž příliš ulpívají na lítosti a pokání. Zůstávají při znamení a nenamáhají se dojít k čisté pravdě. K těmto lidem pravil náš Pán: „Kdo jest již osušen, nepotřebuje nic, než aby si umyl nohy.“ To má znamenati, že kdo se čistě umyl s celou lítostí a upřímnou zpovědí, ten se již nemusí zpovídati ze svých starých hříchů — má si jen mýti své nohy. Svě touhy a své svědomí má očistiti zpovědí z denních hříchů.**)

*) Zde prozrazuje potají Mistr Eckehart vnitřní význam sedmera svátostí a praví výslovně, že svátost manželství znamená vlastně to, čemu my, mystikové, říkáme mystická svatba. Je to naprosto jasné z vět, shora citovaných. Také říká výslovně, že ten, kdo zůstává státi u zevních znamení svátosti, staví si překážku k věčné pravdě. Mistr Eckehart nemohl ovšem nic mluvit o mystických svátostech, které vlastně jsou svátosti pravé, neboť jako katolický kazatel by si tím byl hrozně uškodil u církevních hodnostářů, ale ten, kdo mystice rozumí, může čísti snadno mezi řádky, co vlastně míní. Jmenuje svátosti „znameními“, totiž, zevním znaméním, které však bez vnitřní svátosti nemají ceny a nic nezmohou na cestě k pravdě. Pro nás jsou podobné jeho výroky nezvratný důkaz, že to byl veliký mystik a světec, který dobře znal cestu, a který ji také až dokonce prošel. Proto jeho slova jsou posvátná. Pozn. překl.

**) Zde jest zase opatrně naznačeno, že tak zvaná lítost a pokání jsou jen zevními znameními, které nevedou k pravdě, totiž k Bohu. A výrok Ježíše Krista o mytí nohou je zde zámyslně vsunut, poněvadž toto mytí nohou patří k prvnímu mystickému křtu, o němž ovšem Eckehart mluvit veřejně nesměl. Proto končí

Právě tak si činí překážky mnozí „dobří“ lidé, když přílišně se ženou za posvátnou svátostí těla Páně, kdykoliv si ji jen mohou opatřit. Užívají nadmíru zevní pilnosti, pokud se týká předmětu přípravy, ale nepřipravují se k pravdě. Avšak pravda je něco vnitřního a nelze ji najít v zevním zdání. Proto přijímají tělo Páně nehodně, neboť veškeré svátosti nám ukazují jen cestu k jediné pravdě. Proto nesmíme se zastavit u znamení.*)

Lidé, kteří chtějí jít za duchem, za pravdou, za Bohem, musí se klanět v duchu a v pravdě. To řekl sám Kristus ženě ze Samaří, která vážila vodu ze studny, když se Ho tázala, kde se máme modlit, zdali na hoře, kde se modlili již její rodiče, anebo kde se modlí teď Židé? On ale odpověděl: „Přijde čas, ba je již teď, kde praví zbožní, ani v chrámě, ani na hoře se modlit nebudou, nýbrž v duchu na místě božím.“**)

K tomu je třeba bližšího vysvětlení, totiž, že se máme modlit na všech místech a ve všech dobách.***)

tento odstavec zase jen ve smyslu církevním a mysticismu mytí nohou zakrývá. Pozn. překl.

*) Zde autor znovu zdůrazňuje nedostatečnost „znamení“ čili zevní svátosti pro toho, kdo chce přijít k Bohu — totiž ku pravdě. Pozn. překl.

**) Modlitba v duchu a v pravdě na místě božím jest právě koncentrace do mystického srdce, kde sídlí Božství. Pozn. překl.

***) To znamená, že máme provádět mystickou koncentraci pokud možno nepřetržitě, tak jako to činí

Tak napomíná také sv. Pavel: „Máme se radovati v každé době a Bohu děkovati při každé příležitosti a modlití se bez přestání.“

Tak se modlí ti, kteří z lásky k Bohu veškeré své povinnosti provádějí s podobnou oddaností, a kteří nestarajíce se o požitky, vycházejí ze svého já, a klaní se před Bohem pokorně a vše mu zůstávají.*)

Ale modlitbu ústy založilo sv. křesťanství proto, aby se duše odpoutala od zevních smyslů, ve kterých se rozptylovala na věci pomíjející. Když pak soustředění se ocitne v hořeních silách, v rozumu, vůli, a paměti, tu se zduchovňuje. A když pak duch se pevně drží Boha s celou sjednoceností vůle, tu se stává božským. Pak teprve stojí v pravém zbožnění, když totiž došel ke svému cíli, k němuž jest stvořen. Ale my jsme stvořeni jedině pro Boha, a proto jsme také stvořeni podle Jeho obrazu. Kdo toho nesvede, aby se takto spojil duchovně s Bohem, ten není pravý duchovní člověk: „Bůh je duch. a kteří se mu klaní, musí se mu klaněti v duchu a v pravdě!“**)

dnes na př. indiští jóginové a tu je možno konati v každé době a na všech místech, poněvadž boží chrám nosíme v sobě. Pozn. překl.

*) To je zase karma-joga, totiž jóga konání povinností. Viz můj překlad „Karmajoga“ od Vivekanandy! Pozn. překl.

**) V tomto odstavci mluví Mistr o modlitbě ústy, čímž tuto modlitbu jasně rozlišuje od modlitby duchovní čili koncentrace. A také vysvětluje, proč tato

Při tom pozorujš dobře, že i veškerá rozmanitost při tom musí býti vyloučena: také lidskost našeho Pána jako něco zvláště přítomného, neboť Kristus sám řekl k svým učenníkům: „Je pro vás dobré, když od vás odcházím, neboť kdybych od vás neodešel, tu Utěšitel, Duch Svatý, nemůže k vám přijíti, duch pravdy, kterého Otec pošle v mém jménu!“ *)

Ale zde si zabraňují cestu „dobří“ duchovní lidé k pravé dokonalosti, poněvadž s chtícem svého ducha ulpívají na lidskosti našeho Pána Ježíše Krista. Tím se ztrácejí jen ve viděních, poněvadž pak, třebaže jenom v obraze, vidí v svém duchu věci, ať to jsou lidé nebo andělé, nebo lidství našeho Pána Ježíše Krista. A věří oslovení, které pak slyší v duchu — když třeba slyší — že oni jsou nejmilejší, nebo když slyší o ctnostech nebo vadách svých bližních, anebd věří, že Bůh k vůli nim chce něco učinit. Ale pak jsou pěkně oklamáni! Nikdy a nikdy nečiní Bůh nic k vůli nějakému tvoru, nýbrž jen k vůli své vlastní čisté dobrotě. Vždyť prostě také každá modlitba v křesťanství se končí: „Pane, to učiň

modlitba ústy byla v křesťanství zavedena. Rovněž zdůrazňuje, že jen ten, kdo se dovede soustřeďovati na Boha do nitra, jest pravý duchovní člověk a nikdo jiný.

Pozn. překl.

*) Duch Svatý se jmenuje duchem pravdy proto, že dává člověku, do kterého vstoupí, dar proroctví, čili vnitřní slovo,

Pozn. překl.

k vůli svému jednoroznému Synu Ježíši Kristu! *)

On sám řekl k svým učeníkům: „Je pro vás dobré, že od vás odcházím!“ Tím nemínil jenom své učeníky v užším smyslu, nýbrž všechny, kteří i později se stanou jeho učeníky, aby ho následovali k vysoké dokonalosti, jímž jeho lidskost jest překážkou, jestliže na ní ulpívají s radostí. Neboť mají Boha následovati na všech jeho cestách. Proto nesmějí zůstatí jen na cestě jeho lidskosti, když On sám nám ukazuje cestu k božství, an praví: „Já jsem cesta, pravda a život! A nikdo nepřijde k Otci, než skrze

*) Zde uvádí Mistr Eckehart nanovo své oblíbené téma. Varuje před koncentrací na lidskost Kristovu, totiž na lidskou Kristovu postavu čili vůbec na obrazy božství jakékoliv. Jeho oblíbenou a snad jedinečnou známou cestou a jeho způsob koncentrace byl bez představy a on se tudíž domníval, že všechna soustředovací cvičení s jakoukoliv představou nebo obrazem jsou nesprávná. O tom jsem již psal ve svých poznámkách v I. části tohoto díla. Každý Mistr má v jistých věcech svůj oblíbený názor, pokud je v lidském těle, poněvadž s lidským tělem zbývá i v nejvyšším adeptovi jistá stopa jeho zevního lidského já, které jeho poučení přibarvuje. Indické a jiné spisy mluví však zřetelně o koncentraci na božské symboly, nebo na božské tvary, jako o koncentraci nejsnadnější, protože soustředění bez předmětu mnozí lidé vůbec nesvedou. Ze takové zdánlivé odpory vedou u lidí nedosti sčtělých a nedosti v mystice vypěstovaných, k velikým omylům, je jasné, a proto by nikdo neměl zavrhovati pravidlo, že mystik má znáti především také spisy a názory indické, které jsou nejhlubší a nejpropracovanější. To proto, že mystika nebyla po tolik tisíc let pěstována tak úsilovně a tolika osobami, které dosáhly adeptství, jako právě v Indii.

Pozn. překl.

ne! A kdo chce vstoupiti jinou branou, je zloděj a vrah a je vinen věčnou smrtí!“*)

To se týká všech těch, kteří pyšně tvrdí, že mohou sami učiniti něco dobrého, ba dokonce, že Bůh chce něco učiniti k vůli nim.

Když přece Kristus o sobě řekl, že nejedná sám a když věčná pravda o sobě praví: „Ten, kdo mne stvořil, ten odpočívá v mém stanu.“ A to je věčná pravda, která zároveň je nestvořená. Neboť Bůh jest moudrost nezrozená, a naše slovo naproti tomu ji chápe jako něco zrozeného?

Jenom Syn vyšel cestou zrození (zrození je zde naznačeno jako stvoření). Takovým způsobem věčná pravda se zrodila z moci Otce jako Syn. Láska obou nebo dobrota obou jest Duch Svatý, a ti tři jsou jedno v božské podstatě a jejich rozdíl spočívá pouze v osobách.

Ale co je onen „stan“, o kterém mluví moudrost? Je to lidství Ježíše Krista, v němž Otec odpočíval se Synem a kteří jsou svou podstatou

*) Poslední věty se týkají zase něčeho jiného. Mistr ukazuje, že Kristus je Bohem vesmírovým, a že ti, kteří by si ho představovali jenom tak, jak byl na zemi v lidském těle, (ač jeho tělo nebylo tak hrubé jako naše), činí si sami překážky, poněvadž nevědí, že Kristus jest Bohem slunečním, tak jako všichni Spasitelé, kteří byli před ním a kteří přijdou ještě po něm. Proto je Kristus cestou, že nám ukázal svým životem pozemským, jakými stavy musí člověk projíti, aby ho následoval, poněvadž vše, co se s Kristem dělo zevně, musí se s člověkem mystikem dít uvnitř.

Pozn. překl.

stejného původu. Bůh jest jen jako osoba a božství je v božské přirozenosti. Tento stan — jeho lidství — smíme jediné zbožňovat k vůli sjednocenosti s Božstvím. Neboť člověk je v pravdě Bohem a Bůh je v pravdě člověkem.

A tak o všechny tvory se nemáme vůbec starati, vyjma Ježíše Krista, který jest jediné naším záchrancem a pomocníkem a zároveň cestou k nebeskému Otci. Ačkoliv se tím loučíme se vším konečným a vstoupíme na cestu pravdy, tu přece jen nejsme ještě úplně spaseni, třebaže bychom viděli božskou pravdu.

Pokud zíráme, nejsme ještě v tom, na koho zíráme, pokud je něco předmětem našeho pozorování, nejsme sjednoceni s oním Jedíným. Neboť tam, kde není nic, kromě jednoho, tam nic nevidíme! Z toho vychází, že Boha nemůžeme viděti než slepotou, že Ho nemůžeme poznati než nepoznáním, a nevnímati Ho jinak než nerozumem.*)

K tomu praví sv. Augustin: Žádná duše nemůže přijíti k Bohu, když by k němu nešla beze všech tvorů ostatních a když by Ho nehledala bez přirovnávání. To nám naznačuje sám Kristus

*) K tomu právě vede mystické soustředění, které ubíjí (na počátku vylučuje) pět našich zevních smyslů, a zastavuje také rozumovou činnost ve vyšších stupních soustředění, při čemž na její místo vstupuje vyšší moudrost. Kdo by chtěl poznati Boha rozumem, mohl by se namáhati tisíciletí a přece by ho nepoznál.

Pozn. překl.

slovy: „Vyjmi nejdříve břevno z vlastního svého oka a pak teprve vytrhni prach z oka svého bližního!“

Z toho lze odvoditi, že veškeré dílo lidské je porovnatelno s břevnem v oku duše. — Překáží jí svou konečností, aby se mohla spojit v jednotu s Bohem. Ale protože také duše je výtvar, musí se vrhnouti sama ze sebe. A také musí ze sebe vyvrhnouti veškeré svaté i s naší Pannou Marií, poněvadž všechno to jsou jenom výtvary. Nahá musí duše státi a nepotřebná všech věcí a bytostí! Pak může přijíti k Bohu jako jemu rovna, poněvadž Bůh je prostý a ničeho nepotřebný a je zproštěn veškeré látky.*)

Tím dospěje duše nejdříve do jednoty svaté Trojice. Ale může býti ještě blaženější tehdy, když jde za nahým božstvím, jehož pouhým zjevením je Trojice. Dokonale blaženou stane se teprve, když se vrhne do pouště božství,

*) Zde máme zase další poučení, jak Mistr Eckehart trval na své představě, že při koncentraci nesmí se používatí žádných obrazů. Je sice pravda, že duše se může spojit s Bohem jenom tehdy, když je sprostěna všeho a když o Bohu nemá vůbec žádné představy, ale to je mysterium, které pochopí jenom ten, kdo již je s Bohem spojen. Kdo je teprve na cestě k tomuto mysteriu, musí používatí různých prostředků a k těm patří také představa Boha, na kterou se soustřeďujeme, nebo představa některého světce, nebo mudrce a pod. U lidí mysticky založených se vždycky stává, že i při koncentraci na obraz, dostanou se vnitřně do oné žádoucí prázdnoty. Ale koncentrace na obraz je výhodná a u některých nezbytná. O tom se dočteme také u krále všech jóginů, Patandžaliho, jehož překlad chystáme. Pozn. překl.

kde není ani díla, ani obrazu, a když v horlivosti svého uvrhnutí se tam, se sama také ztratí, takže jako Já se stane nicotou a když se zproštuje všech věcí tak, jako by jich vůbec nebylo.

S tím sama pro sebe je pak mrtva — a žije jen v Bohu. Neboť co je mrtvo, stává se v hrobě nicotou. Tak také duše se stává nicotou, která jest pochována na poušti božství.

O takových duších mluví sv. Pavel: „Vy jste mrtví a váš život je s Kristem ukryt v Bohu!“ A Dionysius vysvětluje: Býti v Bohu pochován není nic jiného než přeplavba do života nestvořeného.

Tato přeplavba zůstává však mnohému poznavateli neznámou.

Jsou jistí lidé, kteří se domnívají, že se proměnili v Trojici, kteří přece nikdy ze sebe neystoupili. Ono milé Já by přece jenom neradi ztratili! Vždycky chtějí mít pokud možno nejvíce vlastního zisku a požitku a krásné pocity pro srdce. Ale vlastně by se měli všeho toho vzdáti ve svých myšlenkách a ve svých tužbách.

Tito lidé nejsou následovníky našeho Pána Ježíše Krista, který nikdy a nikde svými činy nesměřoval k rozplývajícím se pocitům! Vždyť sám řekl: „Moje duše je zarmoucena až k smrti!“

A tím mínil svou nesmírně ušlechtilou duši, ale mínil také svůj tělesný život, který byl zarmoucen „až k smrti“. — Dokud nebylo vše

dokonáno, co patřilo k našemu vykoupení, dotud nebyla usmrcena naše smrt.*)"

„Až k smrti!“ musí být také naše duše zarmoucena! Totiž, dokud i v nás není usmrceno vše, co v nás žije, a co se jmenuje svévolí, žistnost a vůbec vůle. Když duše je takovým způsobem usmrcena, pokud se týká jejího života ve chtění a svévůli, a když je pochována v Bohu, tu je skryta všem tvorům a neznámá. A pak nemůže již nikdy býti zarmoucena.**)

A nyní pozorujte, podle čeho lze poznati, když jsme přijati do svaté Trojice!

Předně. Je to dáno takové duši pohledem Ducha Svatého tím, že jest u ní zničena každá vina, a že duše zapomíná sama sebe a všeho, co jest nějakou věcí.

Za druhé. To, co obdrží od božství, jest věčná moudrost Otce, t. j. poznání a rozeznávání všech věcí. Takovým způsobem jest jí vzata domněnka, nebo víra nebo nejistota. Duše dospěla k pravdě. A to, co duše dříve věřila, a o čem se přesvědčovala jenom prostřednictvím

*) Tato slova se vztahují na slova biblická: „Ó smrti, kde je tvůj osten?“ To proto, že ten, kdo jde za Kristem, přemůže, čili zničí i samu smrt, poněvadž se stane nesmrtelným. Pozn. překl.

**) V tomto stavu jsou všichni vysocí zasvěcení. Proto se mluví o odloučenosti Mistra, proto jsou Mistři skryti před obecným lidem, proto vznikl také název „neznámí filosofové“, jehož se užívá v jednom tajném řádu mystickém. Mistr je v osamocení a je naprosto ukryt a nepřístupný, pokud sám se s někým nesblížil vlastní vůlí. Pozn. překl.

bůhví kolika slovy a důkazy, to teď, ať jest jí ukázáno o člověku nebo o duchu cokoliv, ví sama, a nemusí se na to nikoho tázati.

Tak jako jiní, kteří nejsou pro pravdu vnímaví, třeba bychom ji jim sebe lépe zjevovali, jako pravdu nejčistší, chtějí lidskými smysly pochopiti to, co jest nad chápání všech andělů. Proto se táží stále jiných lidí. A když tito lidé jim to vykládají ve hrubém smyslu tak, jak to sami pochopili, tu ti první to přijímají ještě hruběji než jak to slyšeli, a drze pak vykládají, že je to zvrácené a že se to nemůže nijak shodovati s křesťanskou vírou! A tak tito lidé to považují za nesprávné a domnívají se, že je to tak, jak si představují, jen proto, že tomu nerozumějí. Ale v tom jsou oklamáni.*)

Dále přijímá duše, která pravdou se dala vy-
lákati do svaté Trojice, v jediném okamžiku
něco z Otcovy moci a všemohoucnosti, takže

*) Zde mluví Mistr o mnohých kněžích, kteří s ním současně žili, a kteří nerozuměli jeho výkladům, poněvadž nebyli přístupni pravdě, čili mystice. Mluví také v tomto smyslu proti mnohým theologům, kteří buď s ním žili současně, nebo dávno před ním. Kdo není pravdě čili mystice přístupný, tomu bychom ji marně vykládali, neboť nám neporozumí, poněvadž jeho nitro není otevřeno pro věci mystické. Ale protože v každém člověku je skryta touha po pravdě, žene tato touha i tyto lidi zase dále a dále zase k jiným lidem, aby se jich tázali, a tak slyší od lidí nezasvěcených výklady falešné, které si sami pak vykládají ještě falešněji. A z toho u nich vznikají vnitřní boje, k nimž jsou tito lidé odsouzeni.

Pozn. překl.

jest jí možno vykonávati veškeré věci. Tak jako pravil sv. Pavel: „Mohu činiti vše v Tom, který mne činí silným!“ *)

A tak duše již nejedná, nepoznává a již nemiluje, nýbrž Bůh, který jedná a miluje a poznává se v ní.

To potvrzuje Jeremiáš: „Jste vpravdě bohové v tom, že Boha poznáváte a milujete!“ Neboť duše podle své podstaty je tak utvořená, že tam, kde jenom něco je z ní, tam je již celá. Je celá v každém údu, tak jako Bůh je celý na všech místech a ve všech tvorech. Vše, co v duši žije, není nic jiného než Bůh! **)

A proto má Bohu duše odevzdati veškeré věci a má se odloučiti ode všeho co není Bůh. A také si nemá popřáti dříve pokoje, dokud nepochopila nestvořeného Boha. ***)

K tomu nám dopomáhej náš Pán Ježíš Kristus, který, jako dnes vstoupil na nebesa a sedí na pravici Otce, s nímž i s Duchem Svatým jest uskutečnění božství. Amen.

*) Kdo třeba jen na jediný okamžik přijal božskou všemohoucnost, je sám všemohoucí, tak jako všichni Mistři.

Pozn. překl.

**) Duše je ve všech údech a ve všech orgánech těla, ale zevní člověk ji tam musí probuditi k činnosti mystickým cvičením, načež ve všech částech těla a orgánech se otevrou doslovně oči a nová ústa. Slova Mistra Kerninga o této věci jsou svatá pravda.

Pozn. překl.

***) To znamená Boha bez tvaru, kterého si sama nevytvořila svou obrazností.

Pozn. překl.

Co má člověk činit, když Boha postrádá, a když se mu Bůh ukryl. *)

Musíš vědět, že dobrá vůle u Boha nemůže býti vůbec ztracena. Ovšem, pocit mysle ho někdy postrádá a tak se mylně domníváme, že Bůh odešel.

Co máš pak činiti?

Naprosto totéž, co bys činil, když bys byl v největší útěše. Totéž se nauč činiti, když jsi v nejhlubším zármutku a chovej se právě tak, jako by ses choval v útěše.

Není lepší rady najíti Boha nežli v tom, když ho necháme jednati tak, jak je mu libo. A právě tak jak ti bylo, když jsi Ho měl naposledy, čiň také teď, když ho postrádáš. Pak Ho nalezneš.

Dobrá vůle ovšem neztrácí a nepostrádá Boha nikdy a nikde. Mnozí lidé ovšem říkají: „Máme dobrou vůli,“ ale nemají boží vůle. Chtějí

*) Tento článek je vyňat ze sbírky „Poučení“, které dával Mistr Ekehart svým duchovním dětem, když se ho tázali na mnohé věci, sedíce s ním večer při stole. Pozn. překl.

míti svou vůli a chtějí našeho Pána poučovati, aby činil to nebo ono. Ale to není žádná dobrá vůle. My máme v Bohu hledati svou nejmilejší vůli.

To jest úmysl boží ve všech věcech: abychom se vzdali své vůle. Protože sv. Pavel velmi mnoho rozmlouval s naším Pánem a náš Pán zase s ním, přece jen mu to nijak neprospělo, dokud se nevzdal vůle a dokud neřekl: „Pane, co chceš, abych činil?“

A tu náš Pán věděl dobře, co má činit. A také když Panně Marii se zjevil anděl, tu vše, co mluvila ona a co mluvil anděl, nebylo by jí učinilo matkou boží. Ale jakmile se vzdala své vůle, stala se najednou pravou matkou věčného Slova, a počala ihned Boha, který se stal jejím přirozeným synem.

Nic na světě neučiní z nás pravé lidi než vzdání se naší vůle. V pravdě bez vzdání se vlastní vůle ve všech věcech nemáme s Bohem vůbec nic co činiti. Ba ještě více: když by to došlo tak daleko, že bychom se vzdali celé své vůle, a všech věcí, zevně i uvnitř, k vůli Bohu, — tu teprve jsme učinili vše, ale dříve nikoliv.

Takových lidí nalezneme málo. Ti však, kteří by chtěli něco mítí, — ať vědomě, nebo nevědomě — těm se může také zdáti, že přijali veliké věci, a že takovým způsobem z toho měli veliký užitek: ale to není vše nic jiného než svévole.

Ty se máš vzdáti úplně Bohu se vším, čím jsi, a nestarati se dále, co Bůh pak svou vůlí učiní.

Je ovšem na tisíce zemřelých, kteří přišli do nebe, a kteří nikdy v celé dokonalosti nevystoupili ze své vůle.*)

Ale to jediné by bylo teprve dokonalou a pravou vůlí, když člověk by úplně vstoupil do vůle boží, a když by sám byl bez vůle vlastní. A čím více člověk to svede, tím více a opravdověji je přemístěn do Boha. Ano, i jediné „Zdravas“, vyslovené v takovém smýšlení, kdy člověk se sama sebe úplně vzdává, je užitečnější než tisíce žalmů, čtených bez tohoto smýšlení, ba dokonce jediný krok v tomto smýšlení by byl lepší než bez něho celá cesta přes moře.**)

Člověk, který by se vzdal úplně všeho svého, byl by v pravdě přemístěn úplně do Boha. A tu bychom se musili nejprve dotknouti Boha, když bychom se chtěli dotknouti takového člověka, neboť on jest úplně a zcela v Bohu a Bůh ho obklopuje, jako kápě objímá mou hlavu. A kdo

*) To je právě důkaz, že Mistr Eckehart má na mysli dokonalé zničení osobního já, které se podaří jen málokomu, přesto však spojení s Bohem lze dosáhnouti s nižším stupněm umrtvení zevní osobnosti, což ovšem není možno bez nesmírné a dlouholeté námahy a bez zvláštní milosti boží. Pozn. překl.

**) Proto také řekl Kristus, když radil svým učeníkům k modlitbě Otče náš, „nečinite mnoho slov, když se modlíte“. Pozn. překl.

by se mne chtěl chopít, musil by se nejprve dotknouti mého oděvu.

A právě tak: chci-li pít, tu nápoj musí nejprve jíti přes můj jazyk. Tím obdrží nápoj svou chuť. Je-li jazyk pokryt hořkostí, tu v pravdě, i kdyby víno bylo sebe sladší, musí přece jenom zhořknouti od toho, čím ke mně přichází. A v pravdě tak také člověk, který by ze svého já úplně vystoupil, byl by Bohem tak objat, že veškerí ostatní tvorové by se ho nemohli dotknouti, když by se dříve nedotkli Boha.

A co by k němu mělo přijíti, to by musilo nejdříve projíti Bohem, ale tím by to ztratilo své chuti a stalo by se to božským. Ať je utrpení sebe větší, tu přece jenom svou cestou musí projíti Bohem, a tak Bůh tím trpí nejprve sám. Ano, při pravdě, kterou jest Bůh — nikdy není žádného utrpení, které padne na člověka, žádného protivenství, ani nehody tak nepatrně, aby se to, když to vložíme na Boha, nedotklo Boha nesmírně více než člověka, a aby mu to nebylo odpornější než člověku samému.

Ale strpí-li to Bůh pro nějaké dobro, které ti přichystal svou prozřetelností a jsi-li ochoten trpět, co Bůh trpí, a co skrze Něho k tobě přichází, tu ona věc se stává sama božskou: hana se stává poctou, hořkost sladkostí, a největší temnota se stane nejjasnějším světlem. Vše přijme svou chuť od Boha a stane se božským, neboť podle něho se vytváří vše, co tako-

vému člověku se stane, neboť takový člověk nic jiného nemíní a nic jiného mu nechutná, a proto zažívá Boha v každé trpkosti, jako v nej-sladší rozkoši.

Světlo svítí v temnotě, — a tam je spatříme. Ale k čemu je lidem světlo a nauka, než k tomu, aby jich použili? Když jsou v temnotě a v utrpení, — pak máme viděti jejich světlo!*)

V pravdě, čím více jsme sobě vlastními, tím méně jsme vlastními sobě. Člověk, který by se vzdal sám sebe, nemohl by nikdy Boha ztratiti, ani by ho nemohl postrádat, při nějaké činnosti. Kdyby se však přece jen stalo, že by člověk chybil, nebo že by promluvil hříšné slovo, nebo že nějak upadl do nepravosti, zatím kdy na počátku při jeho činnosti byl Bůh, tu musí nutně On vzíti na sebe onu škodu. Ale ty nesmíš naprosto upustit od svého díla. Takové příklady vidíme u sv. Bernarda a mnohých jiných svatých. Taková mezidobí nejsou nám uspořena. Když někdy se dostanou do obydlí krysy, tu přece nesmíme vyhoditi také dobré zrno. V pravdě, kdo by byl správného smýšlení a kdo by rozuměl dobře, jak má jíti k Bohu, tomu jsou taková utrpení a příklady k velkému duchovnímu pokroku. Neboť dobrému člověku prospívají veškeré věci, jak praví sv. Pavel a sv. Augustin, — ba dokonce i hřích.

*) To znamená, že máme viděti, jak tito lidé jednají tak, jako by měli Boha v sobě, třebaže trpí a jsou zdánlivě Bohem opuštěni. Pozn. překl.

Jak se máme chovati, když se octneme v hříších.

V pravdě, nedopustil jsem se hříchu, když je mi hříchu líto. Je jisto, že člověk nemá chtít hřešit, za nic na světě, ani v čase, ani ve věčnosti, nemá se dopouštět, ani smrtelných, ani odpustitelných hříchů — a vůbec žádných hříchů. Kdo dobře rozumí cestě k Bohu, má si vždycky v duchu představit, že věrný Bůh v své lásce k člověku vedl člověka z hříšného života do života božského a že z něho, z nepřítele, si učinil přítele — a to je více než stvořit nějaký nový svět.

To by byl snad nejmocnější popud, který by musil člověka úplně přemístit do Boha, a musil by jej jako zázrakem k mocné a silné a velké lásce rozpáliti tak, že by se vzdal úplně sama sebe.

Ano, ten, kdo se vžil správně do vůle boží, neměl by vůbec chtít, aby hřích, do kterého upadl, se nebyl stal. Ovšem ne pokud byl hřích namířen proti Bohu, nýbrž proto, že hříchem

jsi teď připoután k větší lásce a poněvadž jsi ponížen a pokořen již proto, že jsi jednal proti Bohu.

Ale můžeš na Boha dobře spoléhat, že by to na tebe nebyl seslal, kdyby z toho nemělo vzniknouti pro tebe to nejlepší. Ale když člověk se úplně pozvedne nad hříchy, a když úplně se od něho odvrátí, tu věrný Bůh činí, jako by člověk nikdy nebyl do hříchu upadl, a nechce mu za všechny jeho hříchy ani na okamžik odpláceti — i kdyby jich bylo tolik, kolik jich spáchalo celé lidstvo — tu přece jenom Bůh nechce nikdy odpláceti a mohl by býti s oním člověkem v takové důvěrnosti, jakou jen popřál někdy nějakému tvorů.

Jen když Bůh člověka nyní shledává připraveným, tu nehledí na to, čím byl před tím. Bůh jest Bohem přítomnosti!

Tak, jak tě nalézá, tak tě přijímá, tak tě vezme, ale ne tak, jakým jsi byl, nýbrž tak, jakým jsi teď.*)

Veškeré to zlo a veškerá pohana, které jsou činěny Bohu každým hříchem, rád Bůh trpí a mnoho let je snáší, aby jenom člověk potom k velikému poznání Jeho lásky došel, a aby jeho

*) Tyto věty jsou nesmírně důležité pro každého mystika, který upadá do omylu, že spáchané hříchy jsou mu překážkou na cestě. To, co je minulé, je minulé, a nemá to vlivu na nikoho, kdo opravdu s láskou, vírou a důvěrou chce najít svého Boha.
Pozn. překl.

láska a vděčnost byly tím vícejší, jeho zápas tím žhavější, jak se to vpravdě často stává po hříchu.

Proto strpí Bůh rád škodu hříchu a velmi často ji již snesl, a nejčastěji zavěsil tuto zkoušku právě na lidi, které si vyvolil, aby je povolal k velikým věcem.

Pomysli přece: kdo byl našemu Pánu milejší a příjemnější než apoštolové? A nebyl mezi nimi ani jediný, který by byl neupadl do hříchu, všichni se dopustili hříchů smrtelných. To Bůh dokázal často ve starém i novém Zákoně na těch, kteří potom se mu stali nejmilejšími. A také dnes slyšíme zřídka, že by lidé došli k velikým věcem, když před tím by se nebyli dopustili nějakého přestupku. Proto má náš Pán v úmyslu, abychom poznali Jeho milosrdenství a chce nás tím napomenouti k opravdové pokoře a zbožnosti. Neboť tak jako lítost je obnovená, tak také láska musí mocně býti rozmnožena a obnovena.

Jak máme nejlepším způsobem následovat Boha.

Člověk, který chce počítí nový život nebo nové působení, má jíti ke svému Bohu a žádati od něho s velikou silou a s celou zbožností, aby mu popřál nejlepší, tak, jak je to Bohu nejmilejší a pro Něj nejdůstojnější a nechť při tom nechce a nemíní nic svého, nýbrž jediné nejmilejší vůli boží a nic jiného. Co mu Bůh potom dopustí, to nechť přijme jako bezprostředně od Boha, a nechť to považuje za své nejlepší a je s tím naprosto a úplně spokojen.*)

*) Kdo chce opravdově nastoupit mystickou cestu, musí vnitřně složit Bohu slib, že za všech okolností chce k Němu dojít. Tento slib má člověk zachovávat, ať se děje cokoliv. Bůh uzavře s člověkem takovým smlouvu, která je se strany boží neporušitelná. O této smlouvě s počátku člověk nic neví, ale později mu bude objasněna. I když člověk takovou smlouvu se své strany porušil, tu přece jen na ni Bůh trvá a vede člověka dále a dává mu příležitost, aby smlouvě mohl dostáti. Krok k mystice je nejvýznamnější událostí v lidském životě, a proto, kdo se k ní odhodlal, musil to učiniti opravdově, zbožně, a dáti se s celou silou své vůle na cestu. Jenom ten, kdo tak učinil, a kdo dbá těchto pravidel, může býti jist, že dojde k nejlepším výsledkům. Pozn. překl.

A když takovému člověku později se lépe líbí nějaký jiný způsob, tu nechť si myslí: „Tento způsob ti dal Bůh.“ A bude mu v pravdě nejlepším. V tom má Bohu důvěřovati, a má každý dobrý způsob do svého vlastního způsobu vtělití a má přijímatí veškeré věci podle toho, jakého jsou právě druhu. Neboť co Bůh dobrého učinil, a dal jedním způsobem, to můžeme také najíti ve všech dobrých způsobech. Máme přece oním jediným způsobem chopiti se všech způsobů. dobrých a nikoliv jenom zvláštnost toho jednoho.

Neboť člověk může činiti jenom jedno a nemůže činiti vše. Musí to vždy býti jen jedno a do tohoto jediného musíme vtělití veškeré věci. Neboť když by člověk chtěl vše činit, brzy to a brzy ono, a když by se chtěl vzdáti svého způsobu a přijmouti způsob někoho jiného, který se mu zamlouvá pro okamžik, tu by projevil skutečně velikou nestálost.*)

*, To se týká různých druhů mystických cvičení. Když by někdo počal cvičiti na př. tichou koncentraci a pak by se mu dostala do ruky kniha Karma-Yoga od Vivekanandy a on by se domníval, že tato cesta jest nejlepší a zanechal by koncentrace, a počal by prováděti své povinnosti, tu by se mohlo státi, že za nějakou dobu by se mu dostal do rukou spis, který by vychvaloval zase jiný způsob mystického cvičení, na př. cvičení dechová a člověk ten, když by opustil oboje první a počal se cvičiti způsobem třetím, tu nedosáhne nic ani prvním, ani druhým, ani třetím způsobem. Podle slov Mistrových jest však možno zůstatí při způsobu prvním — abychom setrvali u našeho příkladu — tedy při tiché koncentraci, a při ní zá-

Člověk, který jednou pro vždy by ze světa vyšel a vstoupil do nějakého řádu, stal by se spíše dokonalý, než někdo, kdy by z nějakého řádu vstoupil zase do jiného, třeba by byl tento řád velmi posvátný. To se děje změnou způsobu. Člověk nechť přijme jeden dobrý způsob a pak nechť zůstane vždycky při něm a nechť do tohoto způsobu vnese veškeré dobré způsoby a nechť dbá pouze toho, že jsou vzaty z Boha, a nechť nezačíná dnes jedno a zítra zase něco jiného! Ale nechť je při tom bez starosti, že svým způsobem by něco zameškal! Neboť s Bohem nelze nic zameškat. Tak jako Bůh nemůže sám nic zameškat, tak také nemůže býti nic zameškáno s Bohem. Proto vezmi jedno od Boha a z toho vezmi vše dobré!

Jestliže však se přijaté způsoby nesnášejí, že jeden nebo druhý trpí, tu ti budiž taková věc jistým znamením, že to nepochází od Boha.

roven konali své povinnosti k Bohu, k sobě a ke všem bližním, jak to má konat každý člověk rádný, spravedlivý a poctivý, a k tomu ještě je možno konati lehká dechová cvičení, takže veškeré tři způsoby lze spojit v jedno. Ale nejpřednější musí býti způsob první. Takový člověk by dosáhl jistě úspěchu. Stejně je tomu tak, kdo neustále mění předmět své tiché koncentrace. Brzy se mu zalíbí nová postava božství nebo nový svatý symbol a on opustí starý, který je již zpočátku oživen, a počne nanovo. To je právě tak, jako by někdo na půl cesty se vrátil k svému východisku, a pak se dal cestičkou jinou. Jsou lidé, kteří to činí a kteří si pak stěžují, že nenalézají výsledků. Je to chybné, a máme se toho vystříhati.

Pozn. překl.

Jedno dobro nemůže býti proti druhému. Vždyť přece řekl náš Pán: „Každé království, které je v sobě rozděleno, musí zahynouti“, a také řekl: „Kdo není se Mnou, je proti Mně, a kdo se Mnou nesbírá, rozhazuje.“

Budiž také tobě jistým znamením: co dobrého jiné dobro nebo snad menší dobro nestrpí, nebo dokonce ruší — není z Boha. Vždyť dobro má přece přinésti poželování a nikoliv ničit.

A nyní krátce a pravdivě pověděno, aby nebylo pochybností:

Věrný Bůh dává každému člověku vždycky své nejlepší — to je zcela jistě pravda. A nikdy neběře nějakého člověka ležícího, kterého by právě tak mohl najíti stojícího, neboť Bůh ve svém božství ví, co je každé bytosti nejlepší.

A tu se lze tázati, proč Bůh nevezme lidi, když je již zná jako takové, totiž ty, kteří vypadnou z milosti nalezené ve křtu, tak, aby zemřeli ve svém dětství dříve ještě než dospěli k rozumu. Když přece Bůh o nich ví, že padnou, a že již nevstanou! Nebylo by to snad pro ně nejlepší?

A tu odpovídám: Bůh není nikdy ničitelem něčeho dobrého, nýbrž vždycky vykonavatelem. Bůh není ničitelem přírody, nýbrž jejím zdokonalovatelem. Také milost neničí přírody, nýbrž zdokonaluje ji co nejlépe.

Kdyby Bůh tedy ničil přírodu již na jejím počátku, tu by se jí dělo násilí a bezpráví, ale toho On nečiní.*)

Člověk má svobodnou vůli, aby mohl voliti a poznávati dobré nebo zlé. A když mu Bůh uloží za zlé činy smrt a za spravedlivé činy život, tu musí býti člověk svobodný a musí býti pánem svých skutků bez nucení a přerušování.

Milost neničí přírodu, ale zdokonaluje ji. Osvícení neničí milost, ale zdokonaluje ji, neboť osvětlení jest milostí v své dokonalosti.

Není tedy v Bohu nic, co by ničilo něco z toho, co má podstatu, nýbrž Bůh jest zdokonavatel všech věcí. Proto také nemáme v sobě ničiti ani žádného dobra, ani žádného nepatrného způsobu, kterého užíváme pro něco většího, nýbrž máme jich použití ve svrchované míře.

Mluvili jsme o člověku, který měl počítí nový život, a tu jsem se vyslovil takto: takový člověk se má státi hledačem Boha ve všech věcech a

*) Přírodou míní zde Mistr Eckehart přirozený život dítěte, protože tím, že se lidské tělo vyvinuje až k dospělosti, vyvinuje se také jistá část přírodních elementů. A poněvadž se to děje v milionech případů, tu padá tato věc velice na váhu, neboť tím se přírodní elementy zušlechťují. Je něco zcela jiného, když tyto elementy jsou vzaty, aby utvořily tělo zvířecí a je to zase něco jiného, když takové elementy tvoří tělo lidské. Proto Bůh by činil bezpráví přírodě, když by nechal zmrátiti těla dětí, které později se stanou lidmi nespravedlivými. Říše přírody musí se také zdokonalovati, tak jako říše ducha. To proto, že vše, i celá neživá příroda, se musí jednou vrátiti zase do Boha, odkud vyšla. Pozn. překl.

nalézati jenom Boha ve všech dobách a na všech místech a u všech lidí v každém způsobu. V tom můžeme vždycky bez přestání růsti a přibíratí a tohoto přibírání nedojdeme nikdy konce.

O vnitřních a zevních skutcích.

Kdyby některý člověk se chtěl vtáhnouti do sebe se všemi svými silami, vnitřními i zevními, tu by vstoupil do stavu, kde by v něm nebylo již žádné představy, ani omezení, a on by byl odňat také veškerému konání uvnitř i zevně.

Tu se musíme mít na pozoru, zdali jednání se nezastavuje samo. Je-li to však takové, že člověk se nedá k žádnému skutku pohnouti a nic na sebe vzíti, tu musíme se úsilovně vrhnouti do činnosti, ať je již vnitřní nebo zevní.

Neboť ničím se nemá člověk spokojiti, třeba se to zdálo sebe lepší, nebo i kdyby to takové bylo, pokud člověk při tom sám sobě musí způsobiti násilí nebo tvrdost, takže bychom mohli spíše se domnívati, že člověk je více nástrojem, než aby sám působil. To proto, aby člověk se zde naučil spolupůsobiti se svým Bohem.

Ne snad jako bychom chtěli svému nitru uniknouti, nebo od něho odpadnouti, nebo mu býti nevěrní, nýbrž v něm a s ním a z něho se musíme také naučit působit, abychom svou ni-

ternost nechali vystoupit ze sebe do činnosti a aby tato činnost vyústila do niternosti, a aby si tak navykla býti činnou se svobodnou myslí.

Na toto vnitřní působení máme obracet své oči a z něho máme se naučit jednati, ať je to již čtení, modlitba, anebo — když je to nutno, nějaké dílo zevní.*)

Jestliže však zevní skutek chce vnitřní skutek rozptýlit, tu řídíme se skutkem vnitřním. Kdyby však oba se mohly díti v jednom, tu by to bylo nejlepší, neboť pak by to bylo spolupůsobení s Bohem.

Nyní se tážete: „Jak zde máme spolupůsobit, když člověk sám sobě a všemu konání odpadl? Tak jako pravil sv. Dionysius: Ten mluví nejkrásněji o Bohu, kdo samým pocitem vnitřního bohatství nejdůkladněji o něm umí mlčeti. Pak s něho spadnou obraz i činnost, jakož i chvála a dík, nebo co by koliv chtěl činiti.**)

Má odpověď je: Jeden skutek zůstává mu správný a pochvalný: zničení sama sebe. Ale proto přece toto zničení a zmenšení sama sebe není nikdy dosti veliké a když Bůh sám toho v takovém člověku nedokončí, tu to zůstává

*) Zde učí Mistr Eckehart člověka, jak si má navykati na působení vnitřního člověka, aby s ním byl za jedno, a aby jednal skrze něj. Pozn. překl.

**) Totéž praví i Mistr Rama Krišna. Vyslovuje se, že ten člověk, který neustále volá jméno boží, ještě Boha nenalezl. Ale jakmile Boha nalezne, tu takový člověk — mlčí! Pozn. překl.

nedokonalé. Neboť teprve je pokora skrz naskrz dokonalá, když Bůh člověka skrze člověka samého pokoří. Jediné tím se stane člověku tato věc postačitelnou, a tak se to má také se ctností, ale dříve nikoliv.

Tážete se: „Jak má Bůh člověka zničit skrze něho samého? Zdá se přece, jako by toto zničení člověka bylo jeho povýšením. Vždyť je psáno v evangeliích: Kdo se poníží, bude povýšen.“

Odpověď: Ano, a ne. Člověk se má sám ponížovati, ale právě to se nemůže státi dokonale, když toho neučiní Bůh. Ale on je také povýšen! Ale ne snad tak, jako by toto ponížení bylo jednou věcí a povýšení druhou. Nýbrž nejvyšší výsost povýšení spočívá právě v hluboké propasti ponížení. Neboť čím hlouběji to sestupuje na dno, tím výše a mocněji vystupuje také výšina vzhůru. A čím hlubší je studna, tím je také vyšší. Neboť hlubina a výšina jsou jedno.

Proto čím více se někdo může ponížovati, tím je výše. Proto pravil náš Pán: Kdo chce býti největším, ten budiž mezi vámi nejmenším. Kdo chce býti jedním, musí býti také druhým. A této jsoucnosti dosáhneme jenom tím postupem, když se takovými stáváme.

Kdo se stane nejmenším, je vpravdě největším. Ale kdo se již stal nejmenším, ten je již teď největší.

A tím se také potvrzuje a vyplňuje slovo evangelisty: Kdo se poníží, bude povýšen. Neboť náš celý život jest nicotný, když my sami se nestaneme nicotnými.*)

„Zbohatli ve všech ctnostech,“ tak je psáno. Ale to se nemůže nikdy státi, když dříve jsme ve všech věcech úplně nezchudli. Kdo chce míti všechny věci, ten se musí také všech věcí vzdáti. To je spravedlivý prodej, a zase nakoupení, jak jsem řekl jednou nedávno.

Právě proto, že Bůh sám a veškeré věci se nám chtějí dáti k volnému vlastnictví, chce nám veškeré vlastnictví naprosto vzíti. Ano, v pravdě, Bůh naprosto nechce, abychom měli něco vlastního, třeba jako prášek, který by mohl ležeti v mém oku, neboť veškeré dary, které nám jednou dal, dary přírody, jako dary milosti,

*) Tato slova mají smysl jenom tehdy, když rozumíme mystické smrti. V mystické smrti musí býti zevní já člověka úplně zničeno. Proto mystická smrt je zcela něco jiného než smrt tělesná. Při tělesné smrti není žádné zničení. To je jen zdánlivé, ale ve skutečnosti je tělesná smrt pouhou přeměnou. Tato přeměna se týká právě tak nižších principů člověka, počínajíc hmotným tělem, jako jeho principů vyšších. Tak jako hmotné elementy nemohou býti zničeny, nýbrž promění se jenom zevně, ale v zásadě zůstávají, tak také astrální tělo, kama, prana, nižší duše, se sice rozplynou, ale nejsou zničeny, nýbrž vrátí se každý tento princip do svého příslušného prostředí. Totéž se děje i s duší, nemluvě ovšem o duši božské a duchu, kteří trvají beze změny dále. Ale při mystické smrti je zevní lidské já naprosto zničeno. Nesmí z něho zbyti nic, než vzpomínka a jméno. Vše ostatní je spáleno božským ohněm. Pozn. překl.

nedal nikdy v jiném úmyslu, než v tom, abychom se o nich nedomnívali, že jsou naším vlastnictvím. *)

A jinak nedával Bůh ani své Matce, aniž kterému člověku nebo nějakému jinému tvorů. Aby nás tomu naučil a aby nám to vtiskl, běže nám často oboje dobro, tělesné i duchovní. Vždyť ani čest nemá býti naším vlastnictvím, nýbrž má patřiti jen Jemu. Máme míti veškeré věci jenom tak, jako by nám byly jenom propůjčeny a nikoliv dány — beze všeho vlastnictví, ať je to tělo nebo duše, smysly, síly, zevní dobro nebo pocta, přátelé, příbuzní, dům, dvůr a veškeré věci.

Ale co tím zamýšlí Bůh, že to tak horlivě činí?

On sám chce jediné a úplně být naším vlastnictvím. To chce a to míní a za tím jenom jde, aby On mohl býti a musil býti naším vlastnictvím. V tom spočívá Jeho nejvyšší blaženost a Jeho hra. A čím více a mocněji to může býti, tím větší jest Jeho blaženost a radost.

A čím více máme vlastnictví, tím méně máme Boha se vším, co může vyplnit. Proto, když náš

*) O tom jsem již psal dříve sám, že vlastně nic nám nepatří, ba že nemáme vůbec žádných práv, ačkoliv právě v naší době s těmi „právy“ se pohazuje mezi lidmi jako s hračkářským zbožím. Člověk nemá nic, nýbrž vše je mu jenom propůjčeno z milosti boží a nemá naprosto žádných práv, nýbrž jen povinnosti, a sice předně povinnosti k Bohu. Bohužel, bude trvati ještě mnoho a mnoho let, než lidé vyjdou z tohoto bludu.

Pozn. překl.

Pán chtěl mluvit o všech blaženostech, tu přede všemi položil chudobu ducha. Ona byla první na znamení toho, že veškerá blaženost a dokonalost vždycky mají svůj počátek v chudobě ducha. To by byl vpravdě základ, na němž všechno dobro by mohlo býti zbudováno. Každý jiný by byl nicotný.

Abychom se zprošťovali věcí, které jsou mimo nás, proto chce nás Bůh učiniti vlastníky všeho, co je na nebi, na onom nebi s veškerou Jeho mocí, ba všeho, co z Něho kdy vyšlo. A vše, co mají všichni andělé a svatí, má býti naším vlastnictvím tak dobře, jako jejich.

Za to, abych k vůli Němu vystoupil ze svého já, za to Bůh se vším, co jest a co může učiniti, chce býti zcela a úplně mým vlastnictvím, a sice více než nějaká věc může býti moje, opravdu mým vlastnictvím, jako Jeho, ne méně a ne více. Tisíckrát více bude mým vlastnictvím než kterýkoliv člověk vlastnil nějakou věc, kterou má ve své skříni, nebo než náležel sám sobě. Nikdy nic nikomu tak nepatřilo jako Bůh bude mým se vším, co jest a co může.

A toto vlastnictví si máme zasloužit tím, že zde na zemi se vzdáme každého nároku na sebe a na vše, čím není On. A čím dokonalejší a čistší je tato chudoba, tím vlastnější je toto vlastnictví. Ovšem nemáme po takové odměně toužiti a nemáme se po ní ohlížeti. Nikdy oko nemá po tom šilhat, zdali něco podobného zís-

káme nebo bychom mohli obdržeti, neboť toho lze dosáhnouti jenom láskou k ctnosti. Čím chudší jsme, tím bohatší! Jak pravil sv. Pavel: Máme míti veškeré věci, jako bychom jich neměli, a přece jenom veškeré věci máme míti.

Ten nemá nic vlastního, kdo nic nežádá a nic nechce míti, ani pro sebe, ani na všem tom, co jest mimo něj, ba ani co jest na Bohu a ve všech věcech.

Chceš věděti, kdo jest opravdu chudý člověk?

Takový člověk je opravdu chudý na duchu, který vše to může postrádati, co není nutné. Proto pravil ten, který seděl nahý ve svém sudě k Alexandrovi Velikému, jemuž byl podroben celý svět: „Já jsem mnohem větší pán než ty, neboť jsem mnohem více odvrhl než čeho ty ses zmocnil. To, co se domníváš míti jako veliké, je mi příliš malé, abych tím mohl i opovrhovat.“

Mnohem blaženější je ten, kdo může postrádati veškeré věci a nepotřebuje jich, než onen, který všech věcí se zmocnil, poněvadž je potřebuje. Ten člověk jest nejlepší, který může postrádati to, čeho nutně nepotřebuje: Proto, kdo může nejvíc postrádati a nejvíce věcmi opovrhovati, ten se vzdal nejvíce věcí.

Zdá se býti velikou věcí, když nějaký člověk k vůli Bohu dá tisíc marek ve zlatě a když svými penězi vystaví mnoho klášterů a kaplí a mnoho chudých krmí. Ale mnohem blaženější by byl ten, který k vůli Bohu by se právě tolika

peněz vzdal, a kdo by jimi opovrhoval. Ten člověk by měl pravé království boží, který k vůli Bohu by se mohl vzdátí všech věcí, ať mu Bůh co dal nebo nedal.

Ale tu řekneš: „Ano, pane, kdyby nebylo jen jediného — mé slabosti mně brání.“

Máš-li slabosti, tu pros často Boha, zdali by nebylo k jeho cti, a zdali by se mu nelíbilo, aby je s tebe sňal, neboť bez něho toho nesvedeš.*)

Sejme-li je s tebe, tu mu děkuj. A jestliže toho neučiní, tu to musíš právě snášeti. Ale ne již jako nějakou hříšnou slabost, nýbrž jako veliké cvičení, z kterého můžeš získati odměny a v němž se učíš trpělivosti. Musíš býti spokojen, ať ti již svůj dar dá nebo nedá.

Bůh dává každému podle toho, co je pro něj nejlepší a co se pro něj hodí. Máme-li někomu přistříhnouti na kabát, tu jej musíme udělati podle jeho míry. Kabát, který padne jednomu, nepadl by vůbec druhému. Právě tak dává Bůh každému jeho nejlepší, což On, který to lépe ví, poznává jako nejsprávnější pro každého jednotlivce. A v pravdě, kdo v této věci Bohu úplně důvěřuje, ten přijímá a má v nejmenším právě tolik jako v největším.

*) Zde připomínám svůj vlastní výrok z I. dílu Ohnivého Keře o tom, že se sám člověk nemůže nikdy učinit svatým — ani ne ctnostmi, jestliže toho neučiní Bůh.
Pozn. překl.

Kdyby mně chtěl Bůh dáti to, co dal sv. Pavlovi, tu bych to vzal rád, když by si to přál. Ale On mně toho nechce dáti, neboť si přeje, aby jenom velmi málo lidí již v tomto životě došlo k tak velikému vědění.

Ale že mně toho Bůh nedává, je mi proto stejně milý a já Mu vyslovuji právě tak veliké díky a jsem stejně úplně spokojen, že mně to odpírá, jako kdyby mi to dal, a — když jinak si vedu správně — tu toho mám právě tolik a je mi to tak milé, jako kdyby mi to byl propůjčil.

Vpravdě tak by mi měla postačiti vůle boží ve všech věcech, které Bůh chce způsobiti nebo dáti, Jeho vůle mně má býti tak milá a drahá, jako by mně nebyla nikdy, když by mně propůjčil ten či onen dar, anebo když by to či ono ve mně způsobil. Tak veškeré dary by byly mé a veškeré bytosti by byly Bohem. A kdyby všichni tvorové k tomu přičiňovali vše svoje nejlepší nebo nejhorší, nemohli by mně toho vzíti. Jak si tedy mohu ztěžovati, když dary všech lidí jsou moje? V pravdě tak mně postačuje to, co Bůh mně činí nebo dává nebo nedává, že bych nechtěl zaplatiti ani jediným halířem, když by mně byl udělen za něj nejlepší život, jaký bych si jen mohl vymyslit.

Nyní řekneš: „Obávám se, že nepoužívám k tomu dosti pilnosti, a že se nechovám tak, jak bych chtěl.“

To nechť je tí líto, a trp to s trpělivostí, přijímej to jako cvičení a buď spokojen. Bůh, který trpí rád pohanu a svízele, by se rád vzdal své chvály a svých služeb, aby ho mohli mít v míru ti, kteří mu patří a kteří mu dobře rozumějí. Proč bychom tedy neměli mít míru, ať nám již dá cokoliv, nebo ať postrádáme čehokoliv?

Tak stojí psáno a tak mluví náš nejmilejší Pán: Blahoslavení jsou ti, kteří trpí pro spravedlnost. Vpravdě by mohl nějaký zloděj, který by měl býti teď oběšen, a který by za své krádeže toho zasloužil, nebo někdo, kdo vraždil, a kterého by měli lámati kolem podle práva, mohli by se probít k názoru: „Hleď, ty chceš to vytrpěti pro spravedlnost, která se ti děje podle zásluhy, tu, když by to učinili, byli by bezprostředně spaseni.*)

Vpravdě, třebaže bychom byli sebe více nespravedliví, když bychom vzali od Boha, co s námi činí nebo také nečiní, jako něco, co trpíme pro spravedlnost, tu bychom byli spaseni. Ale potom nežaluj již, nýbrž stěžuj si jen, že ještě žaluješ a že nenalézáš dosud uspokojení. Jediné to můžeš žalovati, že máš příliš mnoho. Neboť dobře by bylo jenom s tím, který ve strá-

*) Příkladem toho jest onen lotr, kterému na kříži Kristus řekl: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji.“

Pozn. překl.

dání by dovedl právě tolik přijímati jako v majetku.

Nyní řekneš: „Ale hleď, Bůh působí tak veliké věci v mnohých lidech, a ti lidé jsou přetvářeni božskou bytostí. Tu přece působí v nich Bůh a nikoliv oni sami!“

Za to děkuj Bohu k vůli takovým lidem, a dá-li to tobě také, ve jménu božím, tu to přijmi. A nedá-li ti toho, tu musíš ochotně se toho vzdáti. Nemysli na nic, než na Boha, a nečini si starosti, zdali Bůh činí tvé skutky, nebo zdali je činíš ty. Neboť Bůh je musí činiti, když máš na mysli jenom Jeho — ať chce nebo nechce. *)

Také o to se nestarej, co Bůh nebo jakým způsobem někomu dává. Kdybych byl tak dobrý a svatý, že by mě musili povýšiti mezi světce, tu lidé by mluvili a pátrali, zdali je to z milosti nebo od přirozenosti co jest ve mně a upadli by nad tím do zmatku. To je zcela zvrácené. Nech v sobě Boha působiti, odevzdej Jemu skutky, a nestarej se o to, zdali působí přirozeně nebo nadpřirozeně. Vždyť oboje jest Jeho — příroda i milost. Co tobě na tom sejde, čím se Mu zalíbí působiti nebo co působí v tobě, nebo v někom jiném? Necht' Bůh působí jak je mu libo, ať kdekoliv, nebo jakkoliv.

*) Kdo stále myslí na Boha, i když se přímo na něj nesoustřeďuje, skrze toho působí Bůh ve všech věcech. A vlastní lidské já stojí stranou nečinně. Pozn. překl.

Jeden muž by byl rád zavedl do své zahrady pramen a pravil: „Když dostanu vodu, nedbám toho, jakého způsobu budou roury nebo příkopy, kterými mně poteče, zdali budou ze železa nebo dřevěné, nebo kamenné nebo jiné. Jen když mi přijde voda!“ Proto také nejednají správně ti, kteří hloubají o tom, čím Bůh své dílo v tobě působí, zdali je to příroda, nebo milost. Nech Ho jen, ať působí jak chce a měj mír.

Neboť tolik jsi v Bohu, mnoho-li jsi v míru, a tolik jsi mimo Boha, mnoho-li jsi mimo mír. Je-li něco v Bohu, tu totéž je v míru — jak daleko v Bohu, tak daleko v míru. Podle toho poznávej, mnoho-li jsi v Bohu, a je-li tomu jinak, zdali máš mír nebo nemír. Neboť když máš něco, co není ve shodě s mírem, tu musíš také nutně přijíti do nemíru. Vždyť nemír přichází od tvora a nikoliv z Boha. Také není nic v Bohu, čeho by se bylo báti, poněvadž vše, co jest v Bohu, nutno pouze milovat. Také v Něm není nic, nad čím by bylo možno truchliti.

Kdo ve všem má Jeho vůli a Jeho přání, má radost. Ale toho nemá nikdo než ten, jehož vůle je úplně a naprosto sjednocena s vůlí boží. Toto sjednocení nám dejž Bůh. Amen!

O ušlechtilém člověku.

(Lukáš XIX., 12.)

V evangeliu jest jeden výrok našeho Pána: Jeden šlechtic odjel do vzdálené země, aby získal království, a aby se zase vrátil domů. Náš Pán poučuje nás v těchto slovech, jak ušlechtilého rodu je člověk ve své přirozenosti a jak božské je to, k čemu lze dojít v milosti. V těchto slovech je také narážka na velkou část svatého Písma.

Nejprve je nutno vědět, a je to také zjeveno, že člověk v sobě nosí dvojí přirozenost: tělo a ducha. Proto bylo řečeno: kdo sám sebe pozná, pozná veškeré tvory. Neboť veškeří tvorové jsou buďto tělo nebo duch. Podle toho učí Písmo o člověku, že v nás jest jeden zevní člověk, a pak druhý, totiž vnitřní člověk.

K zevnímu člověku patří v nás vše to, co sice lpí na duši, ale co se mísí a týká těla, a co má spolupůsobení tělesné s každým údem s okem a uchem, jazykem, rukou a pód.

To jmenuje Písmo v souhrnu ,starým člověkem'. Nebo také člověkem ,pozemským', ,zevním', ,nepřátelským', nebo ,otrockým'.

Ale druhý člověk, který je v nás, jest vnitřní člověk. Toho jmenuje Písmo člověkem ,novým', ,nebeským' nebo ,mladým', nebo ,přítelem' nebo ,šlechticem'. A to právě jest onen šlechtic, o němž Pán vypravuje, že vytáhl do vzdálené země a že tam získal království a vrátil se domů. *)

Sem patří také to, co praví Jeroným a co říkají vůbec všichni Mistři, že totiž každý z nás, když je člověkem, má svého dobrého ducha, nebo anděla, a jednoho zlého ducha, čili d ě á b l a.

Dobrý anděl nám radí a žene nás nepřetržitě k tomu, co jest dobré a božské, co je správné a nebeské a věčné. Ale zlý duch radí a žene neustále člověka k tomu, co je časné a pomíjející a nesprávné a zlé a ďábelské. Týž duch se vždycky mazlí se zevním člověkem, a jeho prostřednictvím opatří si tajně vždycky přístup k člověku vnitřnímu. Právě tak jako had s paní Evou měl své laskání a jejím prostřednictvím s mužem Adamem.

Vnitřní člověk jest A d a m — totiž muž v duši. On jest dobrým stromem, který bez přestání

*) O tomto vnitřním nebo-li novém člověku je psáno ve všech mystických spisech ze všech dob. Je to ovšem ono božské Já, které je v nás ukryto a jehož oděvem je božská duše. Poznati toto božské Já a spojití se s ním, je úkolem mystiky. Pozn. překl.

nese dobré ovoce, je pole m, do kterého vsadil Bůh svůj obraz a své podobenství, a tam zasévá dobré sémě, kořen veškeré moudrosti, veškerého umění, veškeré ctnosti, všeho dobrého, semeno božské povahy, kteréžto semeno jest Syn boží, Slovo boží.*)

Ale zevní člověk je mu nepřátelský a zasel na toto pole zlo „býlím“, které tam hodil. O něm praví sv. Pavel: „Nalézám v sobě to, co mně brání a co se staví proti tomu, co Bůh staví a radí“ — co Bůh nařídil a co mluvil a co ještě mluví v nejhlubším základě mé duše.

A jinde zase praví a žaluje: „Ó běda mně, nešťastnému člověku — kdo sprostí mne tohoto těla smrtelného!“ A opět na jiném místě: „Duch člověka a jeho tělo jsou spolu neustále v při. Tělo radí k nectnosti a zlu, a duch boží radí k božské lásce, míru, radosti a každé ctnosti. Kdo žije podle ducha a kdo se řídí jeho radou, ten patří věčnému životu. Ale kdo jde za tělem, zemře!“

Vnitřní člověk jest oním dobrým stromem, o němž náš Pán pravil, že nese vždycky dobré

*) Je zajímavé, jak užívá zde Mistr Eckehart výrazů, jež jsou vzaty ze známých spisů alchymických a nepokrytě mystických. Je nutno totiž přiznati, že kázání a lekce Mistra Eckeharta jsou skrytě mystické a nikoliv veřejně, jako spisy vyslovených mystiků jiných, kteří nepatřili k církvi katolické. Z nich jmenuji na př. Janu Leadeovou, Jakuba Böhmeho, Portagea a j. Mistr Eckehart nesměl psáti tak, jako tito mystikové, poněvadž právě byl katolický kněz a musil tudíž haliti svou nauku do určitého roucha. Pozn. překl.

ovoce a nikdy ne ovoce zlé. Neboť vnitřní člověk chce dobro a snaží se přijíti k dobru, poněvadž sám se vznáší v dobru, nejsa dotčen ani tím, ani oním. Zevní člověk je zlý strom, který nemůže nikdy nésti dobrého ovoce.

O šlechtictví vnitřního nebo duchovního člověka a o nízkosti zevního nebo tělesného člověka mluví také pohanští Mistři Tullius a Seneca: žádná rozumná duše není bez Boha a sémě boží jest v nás! Kdyby měl dobrého a rozumného a pilného podporovatele, tu by ještě lépe rostl a týčil se vzhůru k Bohu, jehož je semenem a jeho ovoce by bylo rovněž božské přirozenosti.

Ze semene hrušně vyroste zase hrušeň a ze semena ořechu bude ořech — tak také semeno boží — stane se Bohem!

Tak jako dobré semeno má někdy pošetilého a zlého rádce, tak mezi dobrými plody roste pak plevel, a pokryje a zapudí dobré semeno, takže nemůže vzejíti na světlo ani vyrůst.

Proto však přece praví Origenes, velký Mistr: Poněvadž Bůh sám zasadil toto semeno a vtiskl je do nás a vtělil je do nás, tu může sice býti skryto a zakryto, ale nemůže být nikdy vyhubeno, ani samo o sobě nemůže být uhašeno, nýbrž ono doutná a leskne se, svítí a hoří, a snaží se bez přestání dojíti vzhůru k Bohu.*)

*) Origenes byl učený církevní Otec, jenž se narodil r. 185 v Alexandrii. Měl mnoho nepřátel, protože učil

První stupeň vnitřního nebo nového člověka, praví sv. Augustin, jest ten, že člověk žije podle obrazů dobrých a svatých lidí. Chodí sice dosud podél stěn, drže se jich, a sedí v dětských stoličkách a osvěžuje se ještě mlékem.

Druhý stupeň jest takový, že teď se již nedívá pouze na zevní předobrazy ani dobrých lidí, nýbrž běží a spěchá sám k dobré nauce a k radě boží a k božské moudrosti. Obrací se k lidem zády, ale obličejem k Bohu. Slézá matce z klína a směje se na nebeského Otce.

Třetí stupeň jest, že člověk takový se více a více vzdaluje od matky a jejího klína. Prchá před její starostlivostí a odhazuje při tom bázeň. Je sice ještě s to bez výčitek všem lidem páchatí zlo a nepravost, ale proto přece nemá po tom touhu. Neboť skrze lásku boží je tak spojen s Bohem, a je tak odevzdám Bohu s vážností, že Bůh ho staví a poukáže do radostí, blažeností a rozkoše. Je mu totiž nesnesitelné, co je Bohu nepřiměřeno a cizí, a co by se proti Němu neslušelo.

Čtvrtý stupeň jest, že více a více přibírá a roste a vyhání kořeny do lásky k Bohu, jsa vždycky hotov přijmouti na sebe každé utrpení, každé navštívení, vše odporné a každé pokušení, a sice ochotně rád a s radostí.

jinak než ostatní. Při pronásledování křesťanů byl za Decia uvězněn a mučen. R. 254 zemřel v Tyru. Jeho citovaná slova se vztahují ovšem na božskou jiskru, která doutná v každém člověku. Pozn. spis.

Pátým stupněm jest, že člověk takový sám ze sebe vždycky žije v míru, že tiše odpočívá v plnosti a v obcování s nevyslovitelnou moudrostí.

Šestý stupeň je, že člověk se přetvořuje v boží věčnost. Když dospěl na vrchol dokonalosti a když zapomněl na pomíjejícínost všeho časného života, a když se pozvedl a přešel do podobnosti s Bohem, když se stal krátce dítětem božím.

A nad to není žádného vyššího stupně. Potom jest jenom věčný mír a blaženost, neboť cílem vnitřního a nového člověka jest věčný život.*)

O tomto vnitřním nebo ušlechtilém člověku, jemuž boží sémě bylo vtištěno a do něhož bylo zaseto, a jak toto sémě, toto podobenství božské přirozenosti a božské podstaty se jeví jako Syn boží, a jak jej spatříme, a jak někdy zase mizí, o tom mluví velký Mistr Origenes v podobenství:

Syn boží, obraz Boha, jest na dně duše jako živý pramen. Kdo však na tento pramen hází zemí, t. j. pozemské touhy, zabraňuje mu vytékatí a zasypává jej, takže nakonec nic z tohoto pramene nepozorujeme.

*) Toto rozdělení mystického postupu podle starého církevního filosofa Augustina, jest jistě velmi zajímavé, zvláště když je porovnáváme na př. s postupem, který jest vyličen v indických knihách jógických, kde tento postup jest obvykle vypisován podle jistých duchovních sil, které se v mystikovi po řadě vyvinují.
Pozn. překl.

Přece však tento pramen sám v sobě zůstává živý a když odstraníme zemi, která zvenčí byla na něj naházena, tu se zase objevuje. A Mistr k tomu poznamenává, že na tuto pravdu jest poukázáno v I. Knize Mojžíšově, kde je psáno, že Abraham na svém poli kopal živou studnu, dále pak, že zlovolní lidé naplnili tuto studnu hlínou. A potom, když byla hlína vyházena, tu prýštil ze studny čistý pramen na denní světlo nanovo.

Také toto se hodí dobře k porovnání. Slunce svítí bez přestání, ale jakmile nějaký mrak nebo mlha vstoupí mezi nás a slunce, tu sluneční září nevidíme. A právě tak, když je oko nemocné, a vnitřně churavé, tu je mu tato záře neznámá. Také jinak jsem použil dostatečného příkladu, když totiž nějaký umělec tvoří obraz ze dřeva nebo kamene.

Umělec totiž nevkládá obraz do dřeva, nýbrž odřezává pouze třísky, které obraz zakrývají, a zahalují, a nedává dřevu nic, nýbrž odbírá z něho, vykopává, co je příliš tlusté, odnímá, co je přebytné a konečně se rozzáří to, co bylo pod tím ukryto. To je také „poklad, který leží ukrytý na poli“, a o němž náš Pán mluví v evangeliu.

Když člověk, praví sv. Augustin, se rozhodl a obrací se vzhůru k věčnosti do Boha jediného, tu svítí a září tento obraz boží. Ale když duše se obrací navenek, i když by to bylo třeba zevní

cvičení ve ctnosti, tu ihned tento obraz je zakryt.*)

V knize Lásky se praví:

„Nedbejte toho, že jsem hnědý, neboť jsem přece jen pěkné postavy a krásný. Jenom slunce mne opálilo!“ „Slunce“ jest světlo tohoto světa, a je tím míněno, že i věc nejlepši a nejvyšší, která byla utvořena a stvořena, v nás obraz boží zatemňuje a zbarvuje. Sejměte rez se stříbra, praví Šalomoun, a tu zasvítí a zaleskne se to, co bylo nejčistší — obraz boží v duši.

A to je právě příčina, proč náš Pán v našem úvodním slově pravil: „Šlechtic vyšel.“

*) Žádná zevní činnost nepřivádí člověka přímo k Bohu. Ale soustředování se do nitra vede k Bohu, a proto tato cesta se nazývá v Indii a v Tibetu přímou stezkou. Tato přímá stezka byla v minulých dobách pečlivě tajena zasvěcenými a byla známa jenom těm, které zasvěcení uznali za hodné, aby o ní zvěděli. To se dělo ve starých náboženských školách v Egyptě, v Řecku a všude jinde novicům, když mnoho let byli ve škole chováni a vyučováni. Teprve potom, když byli připraveni na tuto velikou pravdu, byla jim kněžimi sdělována. Nyní jest tato stezka veřejně přístupna, ale tím není pověděno, že by se jí mnoho a mnoho lidí chápalo. Právě naopak, zůstává mnohým utajena, ačkoliv je veřejná, protože jí nevidí, nebo viděti nechtějí nebo nesmějí. Kdo by se chtěl o tom přesvědčiti, nechť navštíví několikrát některé, třeba jen naše okultní společnosti a nechť se táže vedoucích tam osob, jak soudí, a jak smýšlejí o překladateli této knihy, který tuto stezku u nás v jazyku českém po prvé zase uveřejnil od dob Mistra Amosa Komenského! Bude-li takový návštěvník smýšlení spravedlivého, užasne nad tím, co uslyší a jak se očerňuje učení, které je od věků jediné posvátné a pravdivé.
Pozn. překl.

Neboť musí člověk ze všech obrazů a také sám ze sebe vyjít a musí se stát naprosto cizí a nepodobný všemu, chce-li se stát a být Synem.

Tento Syn v klínu Otce a v srdci znamená, že jakékoliv sprostředkování je Bohu cizí. Bůh praví: „Jsem první a jsem poslední.“

Rozdílu není ani v božské podstatě, ani v osobách, pokud jsou sloučeny v přírodě. Tak jako božská příroda je jedna, a každá osoba je také jedna, a sice táž jedna jako božská přirozenost.

Dokonce i rozdíl mezi jsoucností a bytostí je zde odňat, neboť spadají dohromady. Teprve když božská bytost není již u sebe, počne přijímati a tu k ní něco přistupuje, a to dává teprve rozdíl.

Proto: jen v jednom nalézáme Boha a jedním musí být ten, kdo má Boha najít.

„Ušlechtilý člověk vyšel“: v rozdílnosti nenalézáme ani jednotu, ani jsoucnost, ani Boha, ani odpočinku, ani spásy, ani dokonalosti. Buď jediným, abys Boha našel.

A vpravdě, kdybys byl skutečně jedním, tu bys také zůstal jedním v rozdílu. Rozdílnost by ti byla jednotou, a nemohla by ti již bránit. Jednota zůstává právě tak Jednotou v tisíckrát tisíci kamenech tak jako ve čtyřech kamenech.

Neboť milion jest v pravdě právě tak prostým číslem, jako čtyři jsou jediným číslem.*)

Jeden pohanský Mistr praví, že jednička se zrodila z nejvyššího Boha. A jeho vlastností jest býti sám sebou jediným. Kdo hledá tuto jedničku pod Bohem, klame se. A onen Mistr, kterého již uvádíme po čtvrté, poznamenává v dodatku k slovům Pavlovým: Já jsem vás (jako cudným pannám) zasnoubil jedinému: neboť ono jediné nemá s nikým vlastního přátelství než s dušemi panenskými.

Tak úplně by měl býti člověk spojen s oním Jediným, kterýž jest Bohem.

„Jeden člověk“, praví se, „vyšel“. Člověk podle původního smyslu v latině znamená dle jednoho výkladu toho, který se vším, co jest a co má se podrobuje úplně Bohu, který vzhlíží vzhůru k Bohu a nikoliv na svoje, o čem ví, že má za sebou a pod sebou.

Ale to je dokonalá a vlastní pokora. Jméno má člověk od země, o čemž nechci zde dále mluvit. **)

*) Kdo se spojil s Jednotou čili s Bohem, ten přestal viděti rozdílu ve všech věcech a tvarech a vidí je pak také jen jako Jednotu, čili jako Boha. To se dá sice slovy pověděti, ale nelze toho pochopit zevním rozumem, dokud to člověk sám v sobě nezažil.

Pozn. překl.

**) Zde naráží Mistr Eckehart na prvního člověka Adama, jenž znamená: z rudé hlíny stvořený.

Pozn. překl.

Potom znamená člověk něco, co stojí výše než příroda, co má snahu vyjít nad konečnost, nade vše, co chutná časem a prostorem a tělesností. A na vyšším ještě stupni nemá člověk s nicotností vůbec nic společného.

A to již proto, že není ani podle té ani podle oné věci vytvořen, ani jí není podobný, a že o nicotnosti neví, takže z ní v něm nenalezneme již ani stopy, a že mu nic jest tak úplně a naprosto odňato, že v něm nalézáme jediné: čisté jsoucno, pravdivost a dobro. Kdo je takto utvořen, ten a jenom ten, jest „člověk ušlechtilý“.

Ale jest ještě jiný způsob výkladu, co náš Pán jmenuje ušlechtilým člověkem. Musíme totiž vědět, že kdo Boha zná nezahaleného, ten také poznává zároveň s ním tvora. Poznání je pro duši jako světlo. Všichni lidé svou přirozeností touží po tomto světle, neboť něco lepšího vůbec neexistuje. Poznání je ovšem dobré.

Jakmile, praví Mistři, poznáme tvory jen v sobě, jmenuje se to večerní poznání, tu je vidíme v různých rozmanitých obrazech. Jakmile však tvory poznáme v Bohu, tu se to jmenuje jitřním poznáním a pak vidíme bytosti bez veškerého rozdílu. Jsou zbaveni všeho obrazu, vystoupily ze stejnosti v onom Jediném, který jest Bohem.

Také toto platí o onom ušlechtilém člověku, o němž praví náš Pán, že odešel. Je proto ušlech-

tilý, poněvadž jest jediný, a protože poznává Boha i tvora v jejich jednotě.*)

Chci zde podati ještě jeden výklad, co se má rozuměti výrazem „ušlechtilý člověk“. Pravím: Jakmile člověk — duše — nebo duch — vidí Boha, tu jest si také vědom, že vidí a poznává, a sice že poznává Boha. Ale nyní se některým lidem zdálo — a vyjímá se to také velmi věrohodně, že květina a jádro věčné blaženosti spočívá v onom poznání, když duch poznává, že poznává Boha. Neboť kdybych měl veškerou blaženost a nevěděl jsem o tom, co by mně to pomohlo? A jaká by to byla pro mne blaženost?

Já však se své strany bych toho podepsat nechtěl!

I když přiznávám, že duše bez toho nemůže býti spasena, tu přece jenom spása na tom nespočívá! Neboť první, na čem spása spočívá, je toto:

Když duše Boha čistě jen vidí, tu sebere veškerou svou bytost a svůj život a čerpá, ať jest jakákoliv, ze studnice boží a neví pak nic o žádném vědění, ani milování, aniž něčem

*) Poznávání tvorů jenom v sobě znamená ono poznávání, které nám poskytují naše zevní smysly. Pak tvory vidíme v různých obrazech, podobách a s různými vlastnostmi. A rovněž je poznáváme jednotlivě. Ale poznávání v Bohu je zcela jiného druhu. Kdo dospěl až k tomu, vidí právě ve všech tvorech Boha, který vše to sjednocuje, takže celý vesmír jest pak jediným vjemem v jediném okamžiku, a to jest Bůh! Pozn. překl.

jiném! Ztiší se úplně a nadobro v bytosti boží, a neví o ničem než jenom: býti s Bohem.

Jakmile je si však vědoma, že Boha vidí a miluje a poznává, tu jest to již vystoupení a zase vržení sebe na místo první. Nikdo nepozoruje, že se stal bílý, než ten, kdo je bílý skutečně. Když se jako bílý poznává, tu tím již provádí jakousi stavbu bělosti. A ne prostě od oné barvy, aby přijímal bezprostředně a ještě bezděčně své poznání, nýbrž od bytosti, která je teď bílá přijmeme toto poznání a toto vědomí, tedy nečerpáme z barvy, nýbrž z barevného. Jenom to, co se stalo bílým, poznává se jako bílé.

Věděti o sobě, že jsme bílí, jest něco mnohem zevnějšího a méně důležitého než bílým býti. Něco jiného je stěna, a něco jiného jest základ, na kterém stěna stojí!

Něčím jiným, praví Mistři, je síla, kterou oko vidí, a něčím zase jiným je ta, kterou oko poznává to, co vidí. Při prvním, že něco vidí, je to naprosto závislé na barvě a nikoliv na tom, co má barvu. Proto je zcela jedno, zdali je to kámen nebo kus dřeva, nebo člověk nebo anděl. Postačí, aby to mělo onu barvu a v tomto případě záleží vše jenom na ní.

Proto pravím, že také ušlechtilý člověk celou svou bytostí, život a spásu bere a čerpá pouze z Boha, u Boha, a v Bohu, — aniž by

ještě něco z Boha poznával, nebo Boha viděl, nebo Ho miloval, nebo něco jiného.

Výstižně praví proto náš Pán: život věčný je to, když Boha jenom poznáváme jako jediného pravého Boha a nikoliv že poznáváme, že jsme Boha poznali.

Jak bychom také mohli se poznati jako poznatelé Boha, když sami sebe neznáme? Neboť zajisté, že člověk nezná ani sebe, ani jiné věci vůbec, nýbrž jediné Boha, když je spasen — když je spasen v kořenu a v základu věčné blaženosti.

Jakmile však duše ví, že Boha poznává, tu ví také zároveň o Bohu, a o sobě. Ale jak jsem řekl, je to jiná síla, kterou člověk vidí a zase jiná, kterou je si vědom, co vidí.

A když je tomu i tak, že nyní zde na zemi pro nás je vyšší a vznešenější ta síla, kterou se přivádíme k sebevědomí a kterou poznáváme to, co vidíme, protože příroda ve svém působení vždycky počíná s nejslabším — tu přece jen Bůh při svém působení začíná s nejsilnějším a s nejdokonalejším.

Příroda činí muže z dítěte, a slepici z vejce. A Bůh učiní muže před dítětem a slepici před vejcem!

Příroda učiní dřevo nejprve teplé a horké, a pak teprve je promění v bytost ohnivou. Bůh naproti tomu především dává své bytí — všem tvorům, a teprve potom — v čase, ale mimo

čas a způsob — také vše to, co v nich patří časnosti. Vždyť Bůh přece dává nejdříve Ducha Svatého, a pak teprve dary Svatého Ducha!*)

Právě tak říkám: ačkoliv spása jinak nepřichází než když ji poznáme a když se sami uvědomujeme a když Boha vidíme a poznáváme, tu přece jenom nemůžeme říci, že by snad Bůh přišel, aby od toho byla odvislá naše spása. Komu se to líbí jinak, ten nechť si to vyřídí sám s sebou, ale mně je toho líto!

Již v přírodě je okolnost, když se něco rozpálí ohněm, něčím zcela jiným, než pravá podstata ohně a oboje je si nepodobno a je přímo zázračné, jak od sebe jsou tyto dvě věci vzdáleny, ačkoliv v čase a prostoru jsou oboje těsně u sebe. Vidění Boha a mé vidění jsou právě tak od sebe ohromně vzdáleny a nestejně.

Výstižně tedy praví náš Pán, že ušlechtilý člověk vyšel do vzdálené země, aby tam získal království, a že se zase vrátil. Neboť člověk musí býti jediný. A k tomu musí vyjít a ono

*) Tyto věty se zdají obtížně pochopitelné, ale nejsou, když o nich jen trochu přemýšlíme. Bůh totiž všemu dává nejdříve svou božskou jiskru čili základ jsoucnosti. Bez této základny jsoucnosti by nemohlo nic existovat, protože jsoucnost jest jiné slovo existence. Ale s tím zároveň dává Bůh všemu již napřed, ale neviditelně také tvar, jaký vše bude míti, až to vstoupí do času. To jest, do oblasti lidského vnímání. Proto vše, co bylo, co jest a co bude, již od počátku existovalo. Jenom pro nás se zdá, že vše postupně teprve vzniká, vše, co se rodí, co se vytváří, co příroda kolem nás a v nás buduje. Pozn. překl.

jediné hledat — sám v sobě a přece jenom v Jediném! A musí to v Jediném uchopit — musí Boha pouze spatřovat. Ale musí se zase „vrátit“. Musí si zase sám v sobě uvědomit a poznati, že Boha poznává. *)

Vše, co zde bylo řečeno, měl již na mysli prorok Ezechiél, když pravil: „Mohutný orel s velikými křídly a s dlouhými péry přiletěl k čistému vrchu, a chopil se kořene nejvyššího stromu, zlomil jeho nejvyšší vrchol a přinesl jej dolů.“

*) Tyto věty se vztahují na extatické stavy mystiků, čili na t. zv. samadhi. V tomto samadhi, čili vytržení, ztrácí žák sama sebe, když spatřuje Boha. Ale musí se zase najíti, totiž sám do sebe se vrátit a poznati, že Boha poznal. To jsou ovšem věci, kterých obyčejný člověk nepochopí dotud, pokud jich nezažil sám na sobě. Také je naprosto nemožno vypsati takové věci lidem nezasvěceným, totiž těm, kteří neprošli těmito stavy. Naše řeč je příliš chudá, abychom mohli najíti pro to výrazu a náš rozum zevni je příliš omezený, abychom to mohli chápati. Vždyť vidím u mnohých mystiků nebo nastávajících mystiků, že nemohou pochopiti zcela jednoduché mystické zásady, kterých je naprosto třeba, chceme-li skutečně nastoupit pravou cestu mystickou. Na př. jedna taková zásada jest, že mystikovi musí býti každé náboženství rovnocenné s jeho náboženstvím vlastním. Jsou mnozí žáci, kteří této pravdě věří a kteří ji plně uznávají, ale přece jen ve svém nitru cítí jakousi překážku mezi sebou a člověkem, který jest jiné víry než oni. A to se týká nejen vyznání vzdálenějších, jako na př. mezi katolíkem a buddhistou, nýbrž i vyznání sobě velmi blízkých, jako na př. mezi katolíkem a evangelíkem, kteří přece jen oba jsou křesťané, věřící v jednoho Krista. Tento odpor proti jinověrcům musí býti z duše mystika úplně vypuzen a spálen. Jinak takový vnitřní odpor je později velikou překážkou.

Pozn. překl.

To, co náš Pán jmenuje ušlechtilým člověkem, jmenuje prorok velkým orlem. A kdo by byl ušlechtilejší než ten, kdo zpola je zrozen nejvyšším a nejlepším, co svět nabízí, a z druhé poloviny z nejvroucnějšího základu božské přirozenosti a božské osamělosti?

A tak praví Pán v prorokovi Ozeáš:

„Zavedu ušlechtilé duše do pustiny, abych tam mluvil k jejich srdcím!“

Jedno s jedním, jedno od jednoho, a v jednom samotné jedno na věky!

O vypuzení z chrámu.

(Matouš, XXI., 12.)

Čteme ve sv. Evangeliu, že náš Pán vstoupil do chrámu, a že počal vyháněti ty, kteří tam kupovali a prodávali a že mluvil k těm, kteří prodávali holuby, aby je odnesli.

Tím nám dává jasně na srozuměnou, že chce míti chrám čistý. A prohlašuje: mám právo na tento chrám a chci tam býti sám a chci tam jediné sám vládnouti.*)

Ale jaký je tento chrám, ve kterém Bůh podle své vůle chce prováděti svou moc a panství?

Je to lidská duše, kterou Bůh vytvořil a stvořil podle svého obrazu. Čteme v bibli, že Bůh pravil:

*) Pokročilejším mystikům nemusím ani připomínati, že tímto chrámem se míní vnitřní chrám v člověku, jehož je mystik budovatelem, čili stavitelem. Tento chrám jest svatyně, ve které sídlí Božství, a ve které se zrodí také nový člověk, nesmrtelný, Ježíš Kristus.
Pozn. překl.

„Učiníme člověka podle svého obrazu a podobnosti!“

A to také Bůh učinil a lidskou duši učinil tak blízko sobě podobnou, že ani na nebi ani na zemi není nic tak Bohu podobného jako lidské duše.

Z této příčiny chce také Bůh mít tento chrám čistý, aby v něm naprosto nic jiného nebylo než On sám, poněvadž tento chrám se Mu tak velice líbí, když jest podle Jeho úmyslu, a protože se Mu líbí skutečně jenom telidy v tomto chrámě, když je tam úplně sám.

A nyní pozor: kdo byli lidé, kteří tam kupovali a prodávali — a jací jsou ještě?

Rozumějte mně teď dobře: budu dnes vůbec mluvit jenom o dobrých lidech, a přece jen chci teď ukázat, jací to byli ‚kupci‘ a jací ještě jsou, které náš Pán vyhnal — a to činí ještě všem těm, kteří v tomto chrámě prodávají a kupují, neboť nechce v chrámě strpěti ani jediného takového.

Hleďte, milé děti, vše to jsou kupci, kteří se střeží hrubých hříchů a kteří by byli rádi dobrými lidmi, a kteří činí mnohé skutky ke cti boží, jako posty, bdění, modlitby, a jiné — vesměs skutky dobré. Ale činí to vše přece jenom s úmyslem, aby náš Pán jim za to něco dal, nebo jim něco učinil, co je jim milé.

To jsou vesměs kupci!

A jsou to kupci v hrubém smyslu. Neboť chtějí jedno nebo druhé dáti a chtějí tedy obchodovati s naším Pánem. Ale při takové koupi se šidí.

Neboť vše, co mají, a co svedou, to vše dávají jen z moci boží. Proto by jim Bůh nebyl naprosto nic dlužen, ani by jim nemusil nic učinit, když by to nechtěl rád učiniti zdarma!

Neboť to, co jsou, to jsou od Boha, a to, co mají, to mají také od Boha a nikoliv ze sebe.*)

Ale pak jim také není Bůh nic dlužen za jejich skutky a za to, co mu snad zdánlivě dají. A může nejspíše ještě svobodně něco učiniti

*) Právě v těchto dnech (v říjnu 1934) jsem v jedné přednášce v našem spolku „Psyche“ se rovněž zmíňoval o těchto věcech. V našem století se mluví neustále o lidských právech. Každá vrstva lidí si činí nárok na nějaké právo a neustále se toto právo opakuje a vyhlašuje. Ale žádný člověk nejen že nic nemá, co by mu v pravdě patřilo, poněvadž je vše Bohem jenom propůjčeno, a také ve skutečnosti nemá žádný člověk žádné právo, ba ani ne nárok na nějaké právo, ale jen povinnosti. A to povinnosti k Bohu, k sobě a k bližním. Vše, co máme, je z Boha a od Boha, a nic není naše. Proto ten, kdo se chlubi nějakým majetkem, je pošetilec, protože mu nic nepatří. A velmi často také mu to Bůh ukáže, poněvadž mnohým takovým lidem vezme vše, co měli a čím byli tak pyšní! To činí Bůh jenom proto, aby lidé byli poučeni o pravém stavu věcí, a aby se nechlubili cizím perím. Pamatujme, že ani přednosti tělesné ani duševní, nadtož hmotné statky nejsou naše, nýbrž že to jsou dary, které nám Bůh ve své milosti propůjčil. Buďme za ně vděční, ale střežme se býti jimi pyšnými. Neboť ne nadarmo říká lidové přísloví: „Pýcha předchází pád!“

Pozn. překl.

ze své milosti. Ale nikoliv pro jejich činy, a tím méně pro jejich dary.

Vždyť tací lidé nedávají ze svého — a také sami ze sebe nic nevykonávají. To také řekl Kristus: „Beze Mne nemůžete nic učinit!“

Jsou to nesmírně pošetilí lidé, kteří takto chtějí obchodovati s naším Pánem. A z pravdy poznávají buď velmi málo nebo vůbec nic. Proto také je vyhnal Bůh z chrámu důtkami.

Světlo a tma nemohou vedle sebe obstáti. Bůh jest pravda a je v sobě jenom světlo. Vstoupí-li tedy do tohoto chrámu, tu výžene nevědomost a temnotu a projeví se sám světlem a pravdou.

Pak jsou kupci titam — jen když si uvědomíme p r a v d u!

A tato pravda nepotřebuje žádného kupčení. Bůh nehledá své výhody, a ve všech svých skutcích jest prostý a svobodný a činí je v pravé lásce.

Právě tak jedná také člověk, který se sjednotil s Bohem. Také on tu stojí prostý a svobodný ve všech svých činech a koná je z lásky, bez každého proč, jedině Bohu ke cti a nehledá při tom nějaké výhody. To proto, že tak v něm to způsobuje Bůh.

Zdůrazňuji: pokud člověk něco hledá svými skutky, pokud po něčem touží, aby mu to Bůh dal, buď teď nebo potom, potom se rovná oněm kupcům. Chceš-li býti zproštěn tohoto kupectví,

tu čiň vše, co můžeš, v dobrých skutcích čestně Bohu k chvále, a buď při tom přes to všeho prost, jako bys to ty ani nebyl. Nesmíš za to nikdy nic chtít! Jakmile jednáš v takovém smýšlení, tu jsou tvá díla duchovní a božská. Jenom pak jsou kupci z chrámu skutečně vyhnáni, když člověk má v srdci pouze Boha.*)

Dobrá, tím tedy by byl chrám vyčištěn od všech kupců. Ale nyní se chopíme ještě vyššího stupně, na který naše evangelium ukazuje. Je to totiž příklad těch, kteří sice své skutky vykonávají v takovém čistém smýšlení, ale přece jenom nakonec je jim zabráněno, že při tom stále ještě zůstávají ve výměně a ve styku s konečností. A lze je proto porovnat s peněžoměnci, jejichž lavice a židle Pán převrátil a s těmi, kteří nabízeli ke koupi holuby.

*) Jako na jiných místech, tak také zde, vlastně vykládá Mistr onu cestu, kterou jmenují Indové Karma jóga. Rovněž v Bhagavad-Gitě jsou obsaženy podobné nauky, totiž abychom od Boha nic nechtěli a nechali Ho v sobě pouze působiti podle Jeho vůle a nebránili tomuto Jeho působení svou vůlí, což je pravé odevzdání se do vůle boží. Za druhé, konáme-li nějaké zbožné skutky, ať jsou jakéhokoliv druhu, nemáme jich konati za odměnu od Boha, poněvadž takových skutků nekonáme sami, nýbrž je koná za nás Bůh, a proto nám není za to nic dlužen. Z téže příčiny jsem již mnohokrát opakoval ve svých spisech nebo v naší revui Psyche, že žádný člověk na světě si nemůže zasloužiti cesty mystické, jestliže mu byla dána. A za třetí je třeba, abychom veškeré své zevní skutky konali s chutí a s radostí tak, jako bychom jimi chtěli sloužit Bohu. To je pravá Karma-jóga. Pozn. překl.

Těchto lidí nevyhnal z chrámu, aniž jich přísně potrestal, ale skoro laskavě jim pravil: „Toto odnese!“

Je to tak, jako by chtěl říci: Není to sice zlé, ale přece jenom to věc zakaluje a omezuje! Neboť ačkoliv takové konání od některých lidí původně bylo započato s dobrým úmyslem, tu přece jenom bylo nevhodné a později dospělo k velikému zneužití lidské tužby místo k bohoslužbě.

Tak také se vede těmto lidem. Ačkoliv mají nejlepší úmysl a své skutky vykonávají počestně k vůli Bohu, a nehledají v nich nějaké výhody, nicméně vykonávají je podle způsobu služebného, jako by byli otroky podle času a podle čísla před tím a potom.

Takovými skutky si zabraňují jenom ve výstupu k nejvyššímu a poslednímu schodu, totiž, aby byli tak svobodní a prostí, jako je svoboden a prost náš Pán Ježíš Kristus, který vždycky a bez času se znovu dává počínati od svého nebeského Otce a v dík za to v témž okamžiku se již zase nazpět bez přestání rodí do slávy Otce, k stejné důstojnosti.

Tak by mělo také býti s člověkem, který se stal schopným přijímati nejvyšší pravdu a který by v ní chtěl žíti — bez každého vpřed a potom — bez překážky jakéhokoliv jeho skutku, prost veškerých obrazů, které si kdy představoval a ochoten v tomto okamžiku znovu přijmouti boží

dar a v dík za to v témž okamžení světla zase jej roditi zpět bez újmy — v našem Pánu Ježíši Kristu.

Když při tom tento chrám je očistěn všeho znešvaření, tu vypadá pak rovněž krásně a září rovněž čistě a svítivě nade vše, co Bůh stvořil, takže nikdo se nemůže setkat s jeho leskem než nestvořený Bůh sám.

Vše, co je zřízeno pro anděly, nemůže se vůbec porovnat s tímto chrámem. A nejvyšší andělé sami se mu podobají, totiž ušlechtilé duši, jenom poněkud a nikoliv ve všech věcech. Jsou jí rovni pokud se týká poznání a lásky. Ale jim jest ustanoven cíl, přes který nemohou přejíti, kdežto duše může proniknout dále.

Kdyby taková duše některého člověka, který by ještě žil v časnosti, stála na stejném stupni s nejvyšším andělem, tu takový člověk by prostřednictvím své svobody byl s to, bůhví jak daleko se povznést nad toho anděla. Ten, který každým okamžikem jest nový bez způsobu a míru, je povznesený nad hranice andělů, a každého konečného rozumu!

Jediné Bůh je svobodný a nestvořený, a jediné On se podobá takové duši ve svobodě, ačkoliv nikoliv v své nestvořenosti, neboť duše jest stvořená.

Jestliže však duše vstoupí do nesmíšeného světla, tu se převrátí do nicoty svého já, své vlastní konečnosti, aby daleko vytržená nemohla

již ze svého vlastního vůbec se vrátit do svého konečného já.

Bůh potom ve své nestvořené náplni bytostní se staví do tohoto „nic“ duše, a dá jí sám podporu, On, jenž jest Jsoucnost Jsoucnosti. Duše se odvážíla státi se ničím a sama ze sebe nemohla by zase přijíti k sobě, neboť tak daleko odešla do sebe. A tu prostě boží povinnost byla poskytnouti jí podporu!

A tak nikdo nebyl v onom chrámě než Ježíš sám, a On pak počne mluvit v chrámě duše. Milé děti, dovolte, abych vám řekl: chce-li někdo jinak mluvit v tomto chrámě než Ježíš, tu mlčí, jako by se necítil doma, a On také není v takové duši doma, neboť duše má cizí hosti, s nimiž se chce bavit. Má-li však Ježíš v duši mluvit, tu musí býti sama a musí sama mlčet, chce-li Ježíše slyšet.*)

Dobře tedy! Tak Ježíš vchází a počne mluvit. Co mluví? Mluví o tom, co jest. A co je tedy? Je Slovem Otce! A v tomto Slově se vyslovuje sám Otec, a celá božská přirozenost

*) Tu máme zase nový obraz onoho ticha, v božském mlčení, kterého dosáhne mystik svou koncentrací myšlenek. Kdo sám v sobě neumí mlčet, neuslyší nikdy hlasu božího. Slovo, t. j. Ježíš Kristus, mluví jenom tehdy, když je úplně osamoceno od zevního světa, což se docílí obrácením všech smyslů do nitra, do onoho chrámu, a naprostým mlčením. Ani jediný záblesk představy nebo myšlenky nesmí býti v duši, má-li v ní zaznít ono velké Slovo, které je hlasem prorockým.

Pozn. překl.

— to, co jest, a jak to On poznává, a On to poznává tak, jak to jest.

Je stejně dokonalý ve svém poznání a ve své mohoucnosti. Proto je také stejně dokonalý ve svém mluvení. Když vyslovuje ‚Slovo‘, tu vyslovuje Sebe, a svět jako druhou osobu. A při tom jí dává stejnou podstatu, kterou má sám. A vyslovuje v tomto Slově, poněvadž je mu stejnorodý, všechny rozumné duchy, kteří v Synu zářivě vystupují, a rovněž také každý z nich jest Slovem u Boha. Ne sice po starém způsobu, právě tak jako ono Slovo, ale přece jenom jest jim udělena možnost v milosti přijmouti úplnou rovnost se Slovem tak, jak jest ono v Bohu. *)

To vše promluvil Otec, totiž Slovo, co tímto Slovem bylo vysloveno.

Zde se můžeme tázati: Co mluví tedy Ježíš v duši?

Již jsem to řekl, milé děti: obsah Jeho mluvení jest, že se Sám projevuje a že projevuje i to, co Otec skrze Něho mluvil — vždy podle míry, jak proto duch je vnímavý. **)

*) Rozumní duchové jsou adeпти, zasvěcenci, světci, proroci a Mistři Duchu Svatého, kterým je toto Slovo dáno. Tento odstavec má ten smysl, že všichni ti jmenovaní jsou vlastně u Boha Slovem, a že mluví tak, jako mluví Bůh, ačkoliv nejsou úplně rovni onomu Slovu, o kterém svatý Jan píše, že bylo u Boha „na počátku“.

Pozn. překl.

**) Ne každý zasvěcenec, ač je s druhým stejného stupně, má vnitřní slovo stejné, neboť jeden poučuje slovem o jedné věci a druhý zase o jiné. Pozn. překl.

Nejprve projevuje otcovskou moc vlády, právě tak v duchu jako nezměrnou moc. Když duch se uchopí této moci synovstvím, tu získá sílu ke každému postupu, a rovněž je pak schopen každého požadavku a stává se mocným ve ctnosti a v dokonalé čistotě. A tak se stane, že ani láska, ani utrpení, ani co jiného, co Bůh v této časnosti stvořil, nemůže nadále takového člověka rušit. Takový zde je jako vladař a neochvějně jako v božské síle, vůči které veškeré věci jsou malé a nemohou se nijak uplatnit.

Za druhé se projevuje náš Pán v duši nezměrnou moudrostí. Vždyť On sám je věděním, ve kterém se Bůh poznává s celou svou otcovskou nádherou. A Slovo a Moudrost se vším, co je v nich uzavřeno, nejsou nic jiného než totéž Jediné. Jestliže tato moudrost se spojí s duší, tu veškerá pochybnost a každý omyl a každá temnota jsou jedinou ranou odstraněny, a duše je uvedena do čisté Pravdy, která je Bůh sám.

A tak praví také prorok: „Pane, ve Tvém světle spatříme světlo!“

To znamená, ve Tvém světle spatříme světlo v duši. A tu je Bůh skrze Boha v duši poznáván. Tak duše pozná touto moudrostí sama sebe a veškeré věci. A právě tak pozná i moudrost v jejím vlastním světle. A prostřednictvím téže moudrosti pozná Otce v Jeho nádheře, jako plodnou tvůrčí moc a k tomu ještě pod-

statu v její stálosti jako vtaženou do sebe jednotu před veškerou rozdílností.

Za třetí projevuje se Ježíš s nezměrnou sladkostí a vznosem, které prýští ze síly Sv. Ducha a přetékaají a proudí do duše v nadbytečné, plné, sladké náplni a stejně do všech srdcí, která jsou schopna to přijmouti.

A když se Kristus projevuje v takové rozplývající se nadměrnosti a sjednocuje se s duší, tu proudí duše, naplněna tímto sladkým bohatstvím zpět, do svého Já, a odtud zase ven, a — chce-li to Bůh, nad veškeré věci, tu s násilím proudí bezprostředně zpět do svého pramene! Potom zevní člověk je svého vnitřního člověka poslušen až do smrti, a na věky pak žije ve stálém míru ve službách božích.*)

*) V těchto třech posledních odstavcích jsou líčeny různé schopnosti, které dává zasvěcení Duch Svátý. Jednak je tu moc, potom moudrost, a za třetí sladkost, čili nevýslovná blaženost. Taková moc se projevuje na zemi různými způsoby. Předně způsobem fysickým, že totiž činí ze zasvěcence nepřemožitelného hrdinu, jako byli Herakles, nebo Siegfried, nebo konečně onen syn rytířský, kterého mystičky vychoval kaplan na středověkém hradě, jak to líčí Kerning ve svém spise: „Klíč ke světu Ducha“. Prototypem těchto adeptů jest ovšem biblický Josue.

Moudrost se projevuje hlasem prorockým a úřadem učitelským, jakož i úřadem pravého velekněze, který vede celou mystickou obec, jako se dělo za dob starých Egypťanů. Příkladem takových zasvěcenců jsou starí proroci, dále množství zasvěcenců ve všech zemích, kteří lid učili, jako mudrci řečtí a římské, jako Mistři Rosikruciani, kteří psali své drahocenné spisy ve středověku. Za třetí je tu ona sladkost, čili bla-

Aby Ježíš také do nás vstoupil a aby z nás vyhnal a očistil nás od všeho, co znešvařuje tělo a duši tak, abychom s Ním byli za jedno, zde na zemi a tam v nebeském království, k tomu nám dopomáhej věčně Bůh! Amen!

ženost, která se jeví navenek u zasvěcence, jako nezměrná láska k bližnímu a ke všem tvorům. Prototypem takových adeptů je sv. František z Assisi, který i vlkovi říkal bratře. Pozn. překl.

O pravé poslušnosti.

Pravá a dokonalá poslušnost je ctnost nad všechny ctnosti a žádné veliké dílo se nemůže státi, ani býti učiněno bez této ctnosti. A třeba byl skutek sebe menší a nepatrnější, přece jenom v pravé poslušnosti je užitečnější než čísti mše nebo je slyšeti, než modlitby, zahloubání se nebo cokoliv si můžeš pomysleti.

Vezmi do ruky nějakou práci, třeba nejmenší, ať je to cokoliv, tu pravá poslušnost ti ji učiní ušlechtilější a lepší. Poslušnost působí vždycky nejlépe ve všech věcech. V pravdě poslušnost se nikdy nemění a nepochybí v ničem u všech věcí, které někdo činí ve spojení s poslušností. Neboť poslušnost nic dobrého nezamešká. Poslušnost nemá nikdy nutnost, aby si činila starosti, neboť jí neschází nic dobrého.

Když člověk v poslušnosti ze sebe vychází, tu nutně musí Bůh zase do něho vejíti, neboť když někdo pro sebe sama nic nechce, tu pro takového člověka musí Bůh stejným způsobem chtít jako pro sebe.

Když jsem se vzdal své vůle a dal jsem ji do ruky svého preláta a nechci pro sebe nic, tu musí Bůh pro mne chtít — a když by něco pro mne zameškal, tu by zameškal pro sebe. *)

A tak je to ve všech věcech: tam, kde pro sebe nic nechci, bude chtít za mne Bůh.

A nyní pozor: Co chce pro mne Bůh, když já od sebe nic nechci? Když sama sebe opustím, tu musí za mne chtít nutně vše to, co chce sám pro sebe, nic více a nic méně, a sice stejným způsobem, jako by to chtěl pro sebe.

A kdyby toho Bůh nečinil, tu při pravdě, kterou jest Bůh, nebyl by spravedlivý a nebyl by Bohem, což jest přece jeho přirozenou podstatou.

Při pravé poslušnosti nemá býti nic vynalézáno, jako „chci to nebo ono, tak nebo onak!“ nýbrž je nutno bezpodmínečně vzdáti se všeho, co je tvé. A proto při nejlepší modlitbě, kterou člověk může vysloviti, se nemá říkati: „Dejž mi ctnost anebo to, či ono,“ nýbrž jen: „Pane, nedávej mi nic, než to, co Ty chceš, a čiň, Pane, ve všech věcech jenom co chceš a jak to chceš!“

To překonává onu první modlitbu jako nebesa zemi, a když vykonáváme modlitbu tímto způsobem, tu jsme se dobře modlili. Tak v pravé

*) Výraz prelát nahrazuje zde nejvyšší moc.

Pozn. překl.

poslušnosti jsme úplně vystoupili ze sebe a přešli jsme do Boha.

A jako pravá poslušnost nemá říkati: „Já chci také,“ tak rovněž nemá pronášeti: „Já nechci,“ neboť „Já nechci“ jest pravým jedem pro každou poslušnost.

To také vyslovuje sv. Augustin: Pravý služebník boží nemá touhy, aby slyšel nebo vzal, co by rád viděl nebo slyšel, neboť jeho první nejvyšší horlivostí jest slyšeti co se vždycky ráčí Bohu.

O nejmocnější modlitbě a nejvyšším díle.

Nejmocnější modlitba, skoro ze všech nejsilnější, abychom získali všechny věci, a zároveň nejdůstojnější skutek přede všemi je ten, který vychází z prosté mysli. Čím je mysl prostší, tím mocnější, důstojnější, užitečnější, chvályhodnější a dokonalejší jest modlitba a skutek. Prostá mysl může vykonati všechny věci!

Co je prostá mysl?

Je to mysl, která není ničím poutaná nebo zmatená, která své nejlepší k ničemu nepřivázala a nikdy nemíní svoje, nýbrž úplně se ponořila do nejmilejší vůle boží a vzdala se vůle své.

Třebaže skutek, který člověk koná, je sebe menší, získává tím svou sílu a svou moc.

Máme se tedy modliti tak mocně, aby veškeré údy a síly člověka, oči, uši, ústa, srdce a veškeré smysly byly stejným směrem namířeny a nemáme dříve ustati, dokud nepocítíme, že jsme

za jedno s Tím, kterého si představujeme a prosíme, t. j. s Bohem.*)

*) Prostá mysl jest mysl zproštěna všech představ a všech myšlenek. Jinými slovy je to soustředování ve smyslu mystickém, čili koncentrace. Proto také radí Mistr Eckehart, aby veškeré smysly byly usměrněny stejným způsobem, a abychom dříve neustali, dokud nepocítíme, že jsme se sjednotili s Bohem. Autor zde nemluví o obyčejné modlitbě, pronášené ústy, poněvadž by si odporoval, neboť na jiných místech praví výslovně, že ústy pronášená modlitba, třeba sebe delší nepřináší žádného užitku — a čím je delší, tím je horší. Jediná správná modlitba je koncentrace, čili mysl, všeho pozemského zproštěná. A tu je pravidlo právě opačné: čím delší je taková správná poloha mysli, tedy čím delší je naprostá prázdnota v duši, tím je tato pravá modlitba lepší, a sice je tím lepší, čím je delší. Proto také praví náš autor, že nemáme dříve ustati v této modlitbě, pokud nepocítíme, že jsme za jedno s Bohem, totiž s vnitřním naším Bohem, což se pozná podle určitých známek, vjemů, vidění a slyšení a cítění. Ale to vše musí přicházeti z hlubin duše, z nitra. Pokud se týká onoho usměrnění všech smyslů a všech sil, o čemž Mistr zde mluví, je to předně odvrácení všech smyslů a všech myšlenek od zevního světa a jejich namíření dovnitř, totiž do duchovního srdce, do jediného bodu, asi tak, jako když vezmeme sběrnou čočku a umístíme ji proti slunci tak, aby paprsky sluneční se sbíhaly do jediného bodu, do ohniska čočky. Nutno tedy při tom nejen cit, nýbrž i zrak a sluch obrátiti do nitra, čili dívat se duševně do duchovního srdce, do onoho centra, kde sídlí božství a zároveň tam také naslouchati. Tím získáme konečně ono šťastné spojení s vnitřním božstvím a všemi svými smysly tuto milost pocítíme.

Pozn. překl.

O neposlušných lidech, kteří jsou naplněni vlastní vůlí.

Lidé často říkají: „Ach ano, pane, přál bych si, abych byl také v takovém dobrém poměru s Bohem, a abych vůči Němu byl v míru a v takové zbožnosti, jako to mají lidé jiní, a přál bych si, aby se mi vedlo také tak, a abych byl právě tak chudý!“

Nebo zase říkají: „Mně se nikdy neděje dobře, ať jsem zde nebo tam a ať činím to, či ono. Musím pryč z domova, anebo jíti do poustevny nebo vstoupiti do kláštera.“

Pravdu vám pravím, že na všem tom jsi sám vinen, a že při tom nic jiného není. Je to pouze tvá svévole. A když toho i nevíš, a když se ti to zdá jinak — nikdy v tobě nepovstane nemír, jestliže nevznikl ze svévole, ať to pozoruješ, nebo nepozoruješ.*)

*) Svévole zde znamená vlastní vůli člověka. V takovém stavu, jaký zde popisuje Mistr, byli jsme před čtyřiceti lety, když jsme počali poznávat indickou jógu, a hlavně mystiku. Říkali jsme si, že ve světě není vůbec možno provádět jógických cvičení nebo

prosté mystické koncentrace a že bude nutno uchýlit se do samoty, nebo jíti dokonce na poušť a někteří z nás již také kuli plány, jak by provedli skutečně toto své předsevzetí. Psal jsem o tom v knize: „Paměti okultisty“, která bohužel není úplná, poněvadž nakladatelství mně určilo její rozsah na pouhých 16 tiskových archů. Kdybych byl mohl vypsati vše, co jsem zažil a viděl, musila by kniha míti nejméně dvojnásobný objem. Proto, jakmile to okolnosti dovolí, vydám druhý díl těchto „Pamětí okultisty“. V tehdejších dobách byli jsme všichni naplněni nejvřelejší a nejvroucnější touhou po pravém sebepoznání, čili po mystické cestě, ačkoliv jsme ji dosud ani neznali. A každý z nás byl ochoten přinést v této věci jakoukoliv obět. Bylo to opravdové nadšení, bylo to vzepjetí všech citů a neslýchaný entusiasmus, které nás pronikaly a vedly, takže skutečně zanedlouho, po jistých bojích a bludných cestách jsme našli to, co jsme hledali. Dnes marně hledám u většiny našich žáků tohoto opravdového zaučení, které je nutné a nezbytné, má-li žák mystiky dojít k vyšším věcem. My jsme musili zápasit o každou knihu, o každé poučení, sbírali jsme každou větíčku, ba každé slovo, jako chudí lidé sbírají na polích klásky, anebo na pražských ulicích kousíčky uhlí, které jsou utroušeny s povozů. Tak jsme skládali poučení jedno ke druhému, dychtili jsme po dalším osvětlení té či oné záhady, ale duše naše byly přes to zastřeny mnohonásobnými závoji, takže když jsme i dostali do rukou jediné tehdy dosažitelné prameny knižní, jako na př. předůležitý spis indického Mistra Patandžalího: „Yoga Sutra“ dlouho jsme nenalezali v něm onoho světla, které z této staré knihy nepřetržitě září. Kniha byla anglická a já, neznaje tohoto jazyka, nerozpakoval jsem se a právě k vůli této knize jsem se počal sám učit angličtině, a jakmile jsem překonal první překážky, počal jsem tuto knihu překládati a také skutečně jsem ji celou přeložil. Překlad onen byl ovšem velmi vadný, a na mnohých místech nesprávný, poněvadž jsem byl nezkušený mladíček, který sotva znal několik anglických slov a vazeb. Ostatně bližší o tom okolnosti jsou vypsány v „Pamětech okultisty“. Zaznamenávám zde tyto věci jen proto, aby dnešní žáci mystiky, kteří mají celou hromadu důležitých spisů ve vlastním jazyku, se nad tím zamyslili, a aby s radostí sáhli po pře-

Co tím vlastně míníme? Že člověk má od jedněch věcí prchati a jiné hledati. — To se týká také míst, nebo určitých lidí, nebo určitých způsobů, nebo určitého smýšlení nebo činnosti. Není vno to, že by snad tento způsob nebo tyto věci bránily, ale to, co ti ve věcech brání, jsi ty sám, neboť se stavíš k oněm věcem falešně.

Proto počni nejprve u sebe, a opusť sebe!

V pravdě, neprchneš-li nejprve sám před sebou, pak prchej kam jenom chceš a nalezneš překážky a nepokoj, ať je to kdekoliv.

Lidé, kteří hledají mír v zevních věcech, třeba na jistých místech, anebo ve způsobech, anebo u lidí nebo u skutků, nebo v odříkání se domova, nebo v chudobě nebo v ponížení, tu ať je to třeba sebe větší a cokoliv, není to přece vše dohromady nic a neposkytne to míru. Tito lidé hledají zcela zvráceně.

Čím dále od toho odejdou, tím méně nalézají to, co hledají. Jdou jako člověk, který zabloudil na cestě; čím dále jde, tím více bloudí.

Nuže tedy, co má činit? Nejprve musí opustiti sama sebe a pak opustil veškeré věci. V pravdě, když by člověk opustil království, ba dokonce celý svět, a když by podržel sebe, tu neopustil nic. Opustí-li však člověk sama sebe, tu co

plněných mísách, které se jim podávají a vybrali si z bohaté tabule, a vzpomněli při tom na nás, kteří jsme s obtížemi sbírali drobty, a sice po několik let!

Pozn. překl.

potom podrží, ať je to bohatství nebo čest, nebo cokoliv jiného, přece jenom opustil veškeré věci. *)

Ke slovům sv. Petra: „Hleď, Pane, opustili jsme veškeré věci.“ — A on přece nic jiného neopustil, než pouze svou síť a svou loďku — tedy k jeho slovům praví sv. Jeroným:

Kdo ochotně opouští malé, ten neopouští jenom to — nikoliv, — opouští více: on opouští vše, co děti světa kdy mohou získati, ba i to, po čem by mohly toužiti.

Neboť kdo opouští svou vůli a sám sebe, ten opustil naprosto veškeré věci, tak jako by byly jeho svobodné vlastnictví, a jako by je měl s celou mocí. Neboť to, co nechceš mítí, toho jsi se vesměs vzdal, a opustil jsi to pro vůli boží. Proto praví náš Pán: Blahoslavení jsou chudí duchem — to jsou ti chudí, pokud se týká vůle. A o tom nemá nikdo pochybovati: Kdyby byl nějaký lepší způsob, tu náš Pán by jej jmenoval. Vždyť přece také řekl: Kdo mne chce následovati, opusť nejdříve sama sebe!

*) To znamená, že můžeme mítí světských statků nebo cokoliv jiného co nejvíce, jestliže nám na tom všem nesejde, jestliže na tom svou duši nevisíme, nemůže nám to vadit. Ale u lidí, kteří nejsou duchovně založeni, je tomu právě naopak, neboť celou svou duši visí na zevních statcích, na počtách a jiných marnostech.

Pozn. překl.

Na tom vše záleží. Měj pozor na sebe, a tam, kde se nalezneš, opusť se. To jest nejlepší.*)

*) Ve velkém díle „Bible ve světle mystiky“ jsem vysvětloval, že chudí duchem jsou ti, kteří zastavují své myšlenky čili duchovní činnost. A také ti, kteří nemají zevní učenosti. Kdo koná mystická cvičení, vzdává se tím duševní činnosti zevní — vzdává se zevní vůle. Ale toho nesvede tak snadno učence, poněvadž jeho duše je naplněna marnou zevní vědou. Proto oba výklady vycházejí na jedno. Pozn. překlad.

O užitku odříkání, které máme cvičiti vnitřně i zevně.

Musíš věděti, že dosud nikdy žádný člověk v tomto životě se tak neopustil, aby nezbylo ještě něco, čeho by se mohl zříci. Je málo lidí, kteří si správně všimají této věci a kteří jsou v tom vytrvalí. Je to odplata stejné ceny a spravedlivá koupě: jak daleko ve všech věcech vycházíš ze svého já, tak daleko, nic méně a nic více, vchází do tebe Bůh se vším, co jest Jeho.

S tím tedy počni a nechť tě to stojí cokoli, jednej tak co jen můžeš svěsti. Tam nalezneš pak pravý mír a jinak nikde.

Lidé by neměli tolik přemýšleti, co mají činit, ale mají přemýšleti, čím by mohli být. Kdyby byli jen oni dobří a také jejich způsob života kdyby byl dobrý, tu jejich skutky by mocně zářily. Jsi-li spravedlivý, tu také tvé skutky jsou spravedlivé.

Nemysli si, že se má svatost stavěti na konání, nýbrž máme svatost stavěti na bytí. Neboť

skutky nás neposvěcují, nýbrž my máme skutky posvěcovati. Třeba byly skutky sebe světější, přece jenom nás nečiní svatými, pokud jsou skutky. Ale naopak — pokud máme pravé bytí a pravou podstatu, potud posvěcujeme veškeré své konání, ať je to jídlo, spaní, bdění nebo cokoliv jiného.

Lidé, kteří nejsou veliké podstaty, tu ať konají cokoliv, nic z toho nebude.

Z toho poznávej, že máme veškerou svou horlivost namířiti k tomu, abychom byli dobří — ale ne tak příliš na to, co činíme, nebo jakého druhu jsou naše skutky, nýbrž jaký jest jejich podklad.*)

*) To znamená jinými slovy, že podklad všeho lidského konání má být dobrý úmysl, který má být základ každého našeho skutku. Člověk není ani vše-vědoucí, ani tak dalece prozíravý, aby mohl vědět, jaké ovoce skutek přinese. A velmi často se stává, že jsme uvedeni do takové situace, kdy nevíme, máme-li něco vykonati, nebo to zanechati. Proto je velmi důležité vědět, že vždycky náš úmysl je rozhodující, protože Bůh tento úmysl zná a podle toho nám připočte náš skutek buď k dobru, nebo k opaku dobra. Při tom je věcí nejdůležitější, abychom při žádném skutku nemýšlili na sebe a na svůj prospěch, ať vezdejší anebo věčný. Ponechejme jen ovoce všech svých skutků Bohu, a konejme je tak, jako bychom chtěli jimi prospět Bohu — zkrátka obětujme vše, co konáme nejvyššímu Duchu. Pak jejich ovoce bude dobré.

Pozn. překl.

Měj pozor na to, co činí dobrým podstatu a základ.

Základem, na kterém spočívá to, aby lidská podstata a jeho nitro byly naprosto dobré, z čehož přijímají dobro jeho skutky, je toto: lidská mysl musí býti obrácena naprosto k Bohu. Proto veškeré své myšlení veď tak, aby se ti Bůh stal velikým, a aby veškerá tvá horlivost a vážnost byla k Němu obrácena ve všech tvých skutečích a ve všem, čeho se odříkáš.

V pravdě, čím více toho máš, tím lepší jsou tvé skutky, ať jsou druhu jakéhokoliv. Ulpívej na Bohu a On pak na tebe zavěsí vše dobré. Hledej Boha, pak nalezneš Boha a vše dobré. Ba vpravdě v takovém smýšlení bys mohl šlápnouti na kámen a byl by to skutek zbožnější než když bys přijímal tělo našeho Pána, ale když bys měl při tom na mysli své věci, a když tvé smýšlení by nebylo odloučeno od světa.

Kdo ulpívá na Bohu, na tom lpí také Bůh, a všechna síla dobroty a důkladnosti je s ním. A to, cos prve hledal ty, to teď hledá tebe

a za čím ses honil, to honí teď tebe. A to, před čím jsi chtěl dříve prchat, to prchá teď před tebou.

Proto, kdo se věsí správně na Boha, na toho se věsí vše, co je božské a vše před ním prchá, co je Bohu nerovno a cizí.

O odloučenosti a o tom, jak vnitřně máme mít Boha.

Byl jsem otázan: mnozí lidé se úplně vzdalují ostatních bližních a byli by rádi sami a v tom má spočívat jejich mír, a když jsou v kostele, zdali je to tak nejlépe?

A tu odpovídám: Ne! A pamatuj si proč.

Ten, s kým veškeré věci jsou dobře, tomu je v pravdě na všech místech a u všech lidí spravedливо. Ale s kým není spravedlnosti, ten nalézá nespravedlnost na všech místech a u všech lidí.

Ale s kým je tak dobře a spravedливо, ten má vpravdě Boha u sebe. Kdo má však Boha správně a pravdivě, ten Ho má na všech místech, i na ulici a u všech lidí právě tak dobře, jako v chrámě nebo na pustině nebo v klášterní kobce. Jen má-li Ho správně, a má-li ho vždy, tu mu v tom nikdo nemůže zabránit.

Proč?

Pak má Boha jediné a myslí jediné na Boha a veškeré věci se mu stávají jen Bohem. Takový

člověk nosí Boha ve všech svých skutcích a na všech místech, a celé konání takového člověka působí jenom Bůh. Neboť ten, kdo skutek způsobuje, tomu skutek je více vlastní a pravdivější než tomu, kdo jej vykonává.*)

Jestliže tedy myslíme na Boha upřímně a jediné, tu v pravdě musí Bůh působiti naše konání a na všech jeho dílech mu nemůže nikdo činiti překážek, i kdyby jich bylo sebe více a žádné místo mu také nemůže překážet.

Nikdo tedy nemůže překážeti takovému člověku, neboť on nic nechce a nic mu nechutná

*) Z toho vysvítá, že máme být nástroj Boha. Ve všem svém konání máme být Bohem vedeni, kteréžto vedení je vždycky dobré, spravedlivé, správné a neomylné. Lidé ovšem nevědí, že většina jejich skutků je vnuknuta Bohem a že sami jsou Jeho nástroji, ať o tom vědí nebo nevědí. Ale pokud člověk o tom neví, že je nástroj boží, pokud se neoddává úplně do Jeho vůle a do Jeho moci, je to zcela něco jiného, než když člověk svým vlastním chtěním a sklonem se do této vůle boží oddává a když dobrovolně chce býti Jeho nástrojem. V prvním případě je člověk nástrojem bezděčným a jednal by jistě proti vůli boží, kdyby mohl a proto nemá z toho užítku. Jestliže se však stanu nástrojem božím z vlastní vůle a z vlastního přesvědčení, jestliže veškeré nitky svého konání vložím do rukou božích, aby se mnou zacházel jako s loutkou, a když sám ze své vůle nechci vůbec nic, tu se stanu pravým a poslušným nástrojem božím, a protože sám nic nekonám, koná za mne všechno Bůh a proto mne musí pronikatí a musí vždycky býti se mnou. Jinak bych nemohl vykonávati svého úkolu, k němuž jsem určen na zemi a k němuž jsem Bohem na zem poslán. Když by mne Bůh v takové poslušnosti vůči sobě opustil, a nejednal skrze mne, tu by jednal sám proti Sobě a proti Svým úmyslům. A to je nemožné. Pozn. překl.

než Bůh. A Bůh s takovým člověkem v celém jeho smýšlení jest za jedno. A tak jako Bůh nemůže být rozptýlen žádnou rozmanitostí, tak také takového člověka nemůže nic rozptýlit, ani ho učinit rozmanitým. Neboť on jest jediný v Jednom, kde veškerá rozmanitost jest jednotou, a kde každá rozmanitost jest nemožná.*)

Ve všech věcech má se člověk Boha chopiti a má svou mysl navyknouti k tomu, aby v každé době měl Boha přítomného v svém nitru, v své mysli, a v své lásce. Měj pozor na to, jak se snažíš svého Boha dosáhnout. Tak, jako když jsi v kostele nebo v klášterní kobce, podržuj svou mysl stejně, a nos ji s sebou mezi dav a do neklidu a do cizího světa.

A — jak jsem již často pravil — když mluvíme o „rovnosti“ tu tím není míněno, že bychom měli veškeré skutky, veškerá místa a veškeré lidi oceňovati stejně. To by bylo naprosto nesprávné, neboť lepší skutek jest modliti se než přísti, a ušlechtilejší místo je kostel než ulice.

Ale ve svém konání máš míti stejnou mysl a stejnou důvěru a stejnou vážnost vůči svému Bohu. Důvěřovat! Setrváš-li v takové rovnoměrné myšlenkové náladě, tu ti nemůže nikdo

*) Takový člověk se nedá rozptylovati rozmanitostmi světa, nepřiklání svých myšlenek a svou touhu brzy k jednomu a pak k druhému, nýbrž směřuje jediné k Bohu.

Pozn. překl.

zabrániti, abys svého Boha měl stále přítomného.*)

Kdo však Boha nemá takto vpravdě, nýbrž ho vždycky zvenčí musí bráti v tom nebo onom a kdo Boha hledá nestejnoměrným způsobem, pomocí nějakého skutku, u lidí nebo na místech — ten Boha nemá. A tu se může snadno státi, že člověku něco brání, neboť Boha nemá a nehledá jediné Jeho a nemiluje Ho a na něj jediné nemyslí. A v tom mu brání nejen zlá společnost, ale brání mu také dobrá a nejenom ulice, nýbrž také kostel, nejenom zlá slova a zlé skutky, ne — nýbrž i dobré.

Neboť — překážka je v něm — v člověku — protože Bůh v něm dosud není vším.

Kdyby v něm byl Bůh vše, tu by v něm byl na všech místech a také správně a dobře u všech lidí. Neboť takový člověk by měl Boha a toho mu nikdo nemůže uloupiti a nikdo mu nemůže v jeho skutcích překážeti.

*) Bůh je v nás stále, třeba bychom o tom nevěděli, ale tohoto zpřítomnění Boha, o kterém mluví autor, docílíme svým myšlením na Boha. Soustředovati se správně na Boha na všech místech není ovšem tak snadné a není to ani možné, poněvadž ke správné koncentraci musíme býti sami a v úplném klidu a v tělesné nehybnosti. Ale myslet na Boha do nitra můžeme vždycky a když nám to naše práce nedovolí trvale, když musíme myslet na práci, tu to činíme alespoň chvílemi. Právě tak, jak praví Rama Krišna, můžeme vzpomínat na Boha při všem a mít Jej v představě jako milence myslí a představuje si i při duševní práci svou milenkou. Pozn. překl.

Ale v čem záleží toto pravé vnitřní vlastnictví Boha, abychom ho skutečně měli?

Toto pravé vnitřní vlastnictví Boha záleží v myslí, a potom ve vroucím a pozorném sebeobrácení k Bohu a v touze po NĚm. Ne snad ve stálém a rovnoměrném na to myšlení, neboť to by bylo předsevzetí v přírodě nemožné a velmi obtížné a nebylo by to ani to nejlepší. Člověk se nemá spokojiti Bohem myšleným, protože když myšlenka přejde, tu přejde také Bůh.

Mnohem více!

Máme mítí podstatného Boha, který je povznesen nad myšlenku člověka a všechny tvory. Ten Bůh nezachází, jestliže totiž člověk se vlastní vůlí od Něho neodvrátí.

Kdo má Boha takto v podstatě v sobě, ten přijímá Boha božsky a to mu svítí ve všech věcech, neboť veškeré věci mu chutnají po Bohu a Bůh se mu zrcadlí ve všech věcech — v takovém člověku se dívá Bůh stále.*)

V tomto člověku jest odloučené odvracení se a vnitřní vytváření jeho milovaného, přítomného Boha. Je to tak, jako když někomu z horka působí žízeň nesnáze v pravé míře: Takový

*) To znamená, onen stav mystický, ve kterém je Bůh v člověku již tak doma, jako je to právě u člověka znovuzrozeného. Proto praví také Mistr, že člověk musí mítí nejenom myšlenku na Boha, ale že ho musí mítí v podstatě. Pak teprve je umožněno vše to, co shora bylo řečeno. Pozn. překl.

člověk může konati vše jiné než píti a může také mysliti na jiné věci, ale ať činí cokoliv, nebo ať je u kohokoliv, v jakémkoliv úmyslu a v jakýchkoli myšlenkách, nebo při jakékoli práci, přece jenom nepřechází u něho obraz pití, pokud jeho žízeň trvá. A čím je žízeň větší, tím živější a vnitřnější, přítomnější a stálější jest obraz nápoje. Nebo kdo miluje nějakou věc s celou silou, takže mu nic jiného nepůsobí radost a nevchází do srdce než jenom ona věc, takže touží jedině po ní a po ničem jiném — tu v pravdě, ať je tento člověk kdekoliv a u kohokoliv, ať činí to či ono, tu nezhasíná v něm nikdy láska k tomu co miluje. A ve všech věcech nalézá obraz oné věci a je mu onen obraz tím živější, čím je jeho láska mocnější a mocnější. Takový člověk nehledá klidu, neboť žádný neklid ho neruší.

Tento člověk jest Bohu tím milejší, čím více veškeré věci přijímá božsky a více, než jak jsou sami o sobě. Důvěřovat! K tomu patří horlivost a láska, pečlivé pozorování lidského nitra, a bdělé, pravé a skutečné nazírání dovnitř, na čemž mysl může pevně státí vůči věcem a lidem. Tomu se člověk nemůže naučiti, když by prchal před věcmi a když by se uchyloval do samoty, od zevního světa, nýbrž musí se naučit vnitřní osamělosti, ať je kdekoliv a u kohokoliv. Musí se naučit do věci vnikati a chápati

ukrytého v nich Boha, a mocně Ho k sobě vytvářeti způsobem podstatným.*)

Je to právě tak, jako když se někdo chce učit psátí. Má-li tomuto umění rozuměti, musí se mnoho a často cvičit, třebaže se mu to zdálo kyselé a obtížné a nemožné. Bude-li jen pilně cvičiti a často, tu se tomu naučí a získá toto umění. Důvěřovat — nejprve musí si každé písmeno jednotlivě mysliti a často a přesně si je v sobě představovati. Ale pak, když se již zmocnil tohoto umění, bude úplně zproštěn této představy a myšlení na to, a bude psátí plynně a svobodně, ať jsou to již cvičení pérem, anebo smělá díla, která mají vzniknouti z jeho umění. Jemu pak postačí věděti, že své umění vykonává. A i když vždy na to nemyslí, přece jenom vykoná, nač myslí, svou práci, silou svého umění.

Tak také člověk, který je proniknut boží přítomností, má s tvarem svého milovaného Boha býti přetvořen, aby se do něho vtělil, aby Jeho přítomnost mu zářila bez veškeré námahy, a

*) Přes to jest známo, jako neochvějná pravda, že ten, kdo se může vzdáliti světa, a jíti do samoty, třeba jen na několik dní, jak to učí Rama Krišna, a což se hodí právě pro lidi světské, dosáhne v mystických cvičeních mnohem větších výsledků než jiní, kteří toho nečiní. Kdo má však dosti horlivosti a lásky, může zůstat i mezi lidmi a stýkati se s nimi, a přece jen dosáhne výsledků podle míry své síly a lásky, a podle stupně svého horlivého hledání. Kdo by šel do samoty a při tom myslil, řekneme třeba na velkoměstské zábavy nebo na milované osoby nebo věci, bude mu ovšem samota málo platná. Pozn. překl.

aby tak praobrazy všech věcí pochopil, ale sám zůstal vždy všeho zproštěn.

K tomu patří s počátku myšlení na to a pozorové si toho vtisknutí jako u onoho žáka v umění psaním.*)

*) Zde máme skrytý návod, jak prováděti toto zpřítomnění si Boha. Je k tomu potřeba nejprve mysliti si obraz Boha a promítati tento obraz do nitra čili vtisknouti si tento obraz do duše tak pevně jako žák, který se učí psáti, si musí vždy znovu a znovu vtisknouti obraz každé písmeny. Později toho nebude třeba.

Pozn. překl.

Jak má člověk prováděti nejrozumněji svou práci.

Nalezneme mnoho lidí a snadno se člověk setká, chce-li, s tím, že věci mezi nimiž se pohybuje, mu nebrání a že také jejich obraz v něm trvale nezůstává. Neboť kde je srdce naplněno Bohem, tam tvorové nemají místa, a také je nenalézají.

Ale to nám nemá postačiti. Máme naopak veškeré věci přijímati tak, aby nám byly k největšímu užitku, ať je to cokoliv, ať jsme kdekoliv, co vidíme nebo slyšíme, ať je to třeba cizí nebo nesrovnatelné.

Pak teprve je s námi dobře, ale dříve nikoliv, a nikdy nemá člověk přijíti v tom ku konci, neboť v tom může růsti bez přestání a stále více získávati v pravém smyslu tohoto slova.

Člověk má ve všech svých skutcích a ve všech věcech jasně užívatí svého rozumu a u všeho má míti vědomý názor ve svém nitru a u sebe a ve všech věcech Boha se chápati nejvyšším způsobem, jak je to jen možno.

Neboť člověk má býti takový, jak pravil náš Pán.

Máte býti jako lidé, kteří neustále bdí a čekají na svého Pána.

Nuže, tito čekající lidé jsou bdělí a ohlížejí se, odkud jejich Pán přijde, a čekají vytrvale a neustále, co přijde, ačkoliv se jim to zdá cizím, ale přece jen se ohlížejí, zdali již nejde.

Tak máme ve všech věcech vědomě dbáti našeho Pána. K tomu patří ovšem horlivost a musíme na to vynaložiti vše, co jen můžeme se všemi smysly a silami. Pak je to správné s lidmi, a oni berou Boha ve všech věcech stejně a nalézají stejně Boha ve všem.

Tu je často nějaké dílo jinaké než druhé. Ale kdo svou práci by vykonával se stejnou myslí, tu v pravdě jeho díla budou vesměs stejná. A kdo by to konal správně, komu se Bůh stal takovým, tomu v pravdě by zářil Bůh ve světských věcech právě tak jako v nejvyšších božských.

To se sice neděje v onom smyslu, aby člověk z vlastní vůle činil něco světského nebo nepřiměřeného, nýbrž to, co mu ze zevních věcí přichází viděním nebo slyšením, to má obrátit k Bohu. Komu Bůh ve všech věcech je tak přítomný a kdo svůj rozum ovládá v nejvyšším

smyslu a užívá ho, ten jedině ví, co je pravý mír a má opravdové království nebeské.*)

Kdo má jíti správně, tomu musí přijíti mezi dvěma věcmi do cesty jediná — buďto musí Boha chopiti a naučit se Ho držeti ve své práci, anebo musí opustit každý skutek. Ale poněvadž člověk v tomto životě nemůže býti bez činnosti, která je jeho údělem, a jež je rozmanitého druhu, proto nechť se člověk učí míti svého Boha ve všech věcech, čímž zůstane bez překážek u každé práce a na všech místech.

A proto, když takový člověk chce něco vykonati mezi lidmi, tu má se nejdříve mocně opatřiti Bohem, pevně si ho vsadit do srdce, a veškeré své myšlení a cítění a vůli a síly s Ním spojití, aby se v něm nic jiného nemohlo vytvořit.

*) Tím ovšem není řečeno, že máme Boha hledati svým zevním omezeným rozumem, nýbrž vnitřním, t. j. tím, čemu se říká svědomí. Zevním rozumem ještě nikdy nikdo Boha nenalezl. Ale ten, kdo se řídí hlasem svého svědomí, spojí se konečně s pramenem, odkud tento hlas svědomí vychází a to jest Bůh, čili věčná Pravda. Pozn. překl.

O stálé pilnosti v nejvyšším vzrůstu.

Také člověk nemá své dílo považovati za dobré, zdařilé a správné, aby nebyl příliš svobodný a jistý ve své práci, a aby svůj rozum neučinil lenivým a neusnul. Má se vždycky oběma silami, rozumem a vůlí pozvedati a ono nejlepší v nejvyšším smyslu chápati, a zevně i vnitřně se moudře střežiti všech škod. Tak nezamešká nic v žádných věcech, nýbrž bez přestání bude mocně pokračovati.

Jak sklon ke hříchu člověku ve všech dobách prospívá.

Věz, že popud k nectnosti není u pravého člověka nikdy bez velkého užitku a prospěchu.

Měj pozor! Jsou lidé dvojího druhu. Jeden druh je tak utvořen, že žádná slabost ho nepřepadá, anebo jen málo. Ale druhý druh je tak utvořen, že jeho chyby ho uvádějí často do kolísání. Jeho zevní člověk bývá snadno pohnut přítomností zevních věcí, buďto k hněvu nebo k pýše, nebo snad smyslně, podle toho, o jaký běží předmět.

Ale v své nejvyšší schopnosti stojí člověk stále dokonale nepohnut, a nechce se podrobiti slabosti, ani hněvu, ani nějakému hříchu, a bojuje tak statečně proti své slabosti.

A kdyby snad slabost spočívala i v jeho povaze, tak jako někdy bývá člověk již od svého narození hněvivý a pyšný, anebo podobně utvářený, tu přece jenom nechce se dopustit hříchu.

Takový člověk zasluhuje mnohem vyšší chvály a jeho odměna je mnohem větší a jeho ctnost

je ušlechtlejší než onoho prvého, neboť dokonalé ctnosti dosáhneme jenom bojem, jak praví sv. Pavel: Ctnost jest zdokonalena ve slabosti.

Sklon ke hříchu není hříchem, ale chtítí hřešit, to je hřích, chtít se hněvat, to je hřích.

Vpravdě, ten, který jde cestou správnou, měl by si přátí moc, aby nechtěl, když se v něm probudí sklon ke hříchu. Neboť bez toho stál by člověk nevědomě mezi všemi věcmi a u každé své práce a byl by bezstarostný vůči věcem a také by mu scházela čest a odměna za boj a vítězství.

Neboť popud a pohnutka k zlému přinášejí ctnost, a odměnu tomu, kdo se namáhá. Vždyť přece hříšný sklon člověka činí vždycky pilnějším, aby se na všech cestách cvičil ve ctnosti. Tento sklon ho žene násilím ke ctnosti a je přísnými důtkami, které ženou člověka k opatrnosti a k dobrotě.

Cím slabší je proto člověk, tím více má mítí pozor na sílu a na vítězství. Neboť ctnost i hřích spočívají ve vůli.

Jak vůle vše zmůže a jak veškerá ctnost
spočívá na vůli, když jest správná.

Člověk se nemá ničeho obávati, pokud má dobrou vůli, a nemá se zarmucovati, když ve svých skutcích jí nemůže provádět. Ale nemá se domnívati, že je vzdálen ctnosti, když v sobě nalézá pravou dobrou vůli, neboť ctnost a veškerá dobrota spočívají v dobré vůli.

Nemůže ti nic scházeti, máš-li pravou, dobrou vůli, ani láska, ani pokora, ani nějaká jiná ctnost, nýbrž co chceš míti silně celou svou vůlí, to máš, a Bůh a všichni tvorové ti toho nemohou vzíti, když jinak tvá vůle je celá a v pravdě boží a v Bohu přítomná.

Neříkej tedy: „Já bych opravdu chtěl!“, to by bylo něco budoucího. Ale řekni: „Chci, aby to bylo tak teď!“

Pamatuj si: kdyby nějaká věc byla tisíc mil vzdálena a já ji chci míti, tu ji mám ještě opravdověji než to, co držím na svém klíně, a čeho mít nechci.*)

*) Toto poučení míní ovšem Mistr Eckehart jenom o božských věcech o ctnosti a lásce k Bohu a o pravé

Dobrá vůle není méně silná k dobru, jako zlá k zlému. Věz tedy: i když bych nikdy nic zlého neučinil, tu přece jen mám-li vůli ke zlu, spáchal jsem hřích právě tak, jako kdybych onen čin vykonal. Mohl bych s naprosto zlou vůlí vykonati tak veliký hřích, jako bych povraždil celý svět, a nemusil bych při tom hnouti ani prstem.

A proč by tedy taková moc nebyla také ve vůli dobré? Ano, mnohem a neporovnatelně více!*)

vůli míti Boha. Když takového něco chceme opravdově, tu to již ve skutečnosti máme, poněvadž v témž okamžiku se s těmito věcmi spojujeme a zpřítomňujeme si je. Podle duchovních zákonů je taková žádost již věcí hotovou, třeba že bychom to ihned nepocítili a nevěděli, ale uskuteční se to, když takové chtění budeme stále a stále opakovati. Kdo by si říkal stokrát nebo i vícekrát denně: chci teď v tomto okamžiku býti etnostný a chci býti dítětem božím, ten bude, myslí-li to upřímně, za krátkou dobu uveden na správnou cestu k Bohu, a to, co takto pevně žádal, se v něm uskuteční tak, že to bude zjevně jemu i jiným. Ale tento zákon vládne i v nižších sférách a proto můžeme tímto způsobem přitáhnouti, abych řekl zhmotniti, i věci zdánlivě nedostupné, jak uří Američan Mulford ve svých spisech. Pozn. překl.

*) Zde se dotýká Mistr známého zákona o vlivu lidských myšlenek a představ. Je to zákon, který byl znám všem velkým učitelům náboženským, a také všem Mistrům v mystice i v magii, zákon, který člověčenstvu je tajný a neznámý, ale který by měl býti veřejně kázán na všech školách, dětem i dospělým, poněvadž je to zákon nade vše důležitý, neboť tento zákon řídí právě tak osudy jednotlivce, jako osudy celých národů. Co si myslíš, to si přitáhneš a co si myslíš, to jsi. Pozn. překl.

Ba vpravdě, vůlí zmohu veškeré věci. Mohu unést utrpení všech lidí a nasytiti veškeré chudé, mohu vykonati práci všech lidí a vše ostatní, na co si jen pomyslíš.

Neschází-li ti vůle, a schází-li ti pouze možnost k tomu, tu vpravdě před Bohem si vše to vykonat, a nikdo ti toho nemůže vzíti, ani na okamžik tě v tom nemůže zmásti. Neboť chtít něco učiniti, pokud to mohu, a učiniti to ve skutečnosti, je před Bohem jedno. Dále, kdybych chtěl míti tolik vůle, jako má celý svět, a je-li při tom má touha po takové vůli velká a celá a opravdová, tu ji mám. Neboť, co míti chci, to mám. A právě tak, kdybych chtěl míti tolik lásky, mnoho-li získali všichni lidé, a chtěl-li bych touto láskou Boha milovat, anebo kdybych chtěl něco jiného, co by sis jen mohl vymyslet, tu vpravdě to vše máš, je-li tvá vůle dokonalá.*)

Nyní by ses mohl tázati, když je vůle pravou vůlí.

Vůle je celá a pravá, když bez veškerého přivlastňování vychází sama ze sebe a je vsazena

*) Je třeba velmi zdůrazniti tato slova velkého Mistra Eckeharta, která jsou doslovně pravdivá. Je v nich obsažená ohromná útěcha pro každého člověka, ať je zbožný nebo není, ať je mystikem nebo není. Je třeba jen s pozorností přečísti ještě jeho následující výklady, abychom dovedli to, co míní, abychom uměli dosáhnouti právě vůle, jak ji vykládá v následujícím.
Pozn. překl.

a přeformována do vůle boží. Ano, čím více je taková, tím více je vůle správná a pravá.

A v takové vůli můžeš veškeré věci, ať je to láska nebo cokoliv chceš.

Nyní se tážeš: „Jak bych mohl mít lásku, když jí ani nepocituji, ani nepozoruji, tak jako ji vidím u mnohých lidí — ti se mohou vykáhati velikými skutky a já u nich shledávám velikou zbožnost a zázrak, kterých nesvedu?“

Zde musíš si všimnouti dvou věcí, které jsou v lásce obsaženy:

Jednou věcí jest podstata lásky, a druhou je působení nebo výbuch podstaty lásky.

Místem lásky jest jediné vůle. Kdo má více vůle, ten má také více lásky. Ale kdo má toho více, to nikdo o druhém neví, neboť to je ukryto v duši, tam kde je na dně duše také ukryt Bůh. Tato láska spočívá jediné ve vůli, a proto, kdo má více vůle, ten má také více lásky.

Nyní je však ještě druhá věc, t. j. výbuch nebo prolomení nebo skutek lásky. Toto dílo lásky velice září jako vroucnost a zbožnost a jásot, ale přes to to není vždycky tím nejlepším. Neboť to někdy vůbec nevychází z lásky, nýbrž vychází to z přírody, že musíme chutnati tolik sladkostí a může to také býti vlivem nebes, anebo to může býti přineseno smysly. A ti lidé,

kteří častěji něco podobného zažívají, nejsou vždycky nejlepší.*)

Neboť kdyby to i skutečně mělo pocházeti od Boha, tu-to náš Pán dává takovým lidem, aby je buď lákal, anebo dráždil a také proto, aby je od jiných lidí, pokud možno vzdaloval. Ale když titíž lidé potom získají více lásky, tu nemají tak snadno tolik pocitů, a teprve potom se projeví, zdali lásku mají. Když totiž bez takové pomoci si zachovají úplně a stále věrnost k Bohu.**)

*) Toto rozčlenění projevů lásky k Bohu, jak to často bylo viděti u katolických světců, jest velmi poučné a svědčí to o hlubokých vědomostech Mistra Eckeharta. Takové výbuchy lásky k Bohu nemusí totiž ve skutečnosti býti z pravého pramene, totiž z opravdové lásky. Dějiny nám vypravují o různých lidech, kteří z t. zv. lásky k Bohu konali skutky veliké, ale také někdy skutky pošestilé. To je láska nepravá, která se zvláště jeví u osob hysterických. Také to může býti přivoděno, jak Mistr píše, vlivem nebes, čímž se rozumí vlivy planetární, které mohou rozničit k plamenným výbuchům zdánlivé lásky k Bohu. Také takové výbuchy nejsou pravé. Proto říká Mistr, že nejsou lidé, u nichž se tyto věci jeví, vždycky nejlepšími.

Pozn. překl.

**) Kdo má u veliké míře milost Boží, a kdo je stále pln sladkostí od Boha, takže se raduje a jásá, a Boha chválí, nemusí ještě míti k Bohu tu největší lásku. To se ukáže teprve tehdy, když je mu milost boží odňata, a když je zdánlivě Bohem opuštěn, čili, jak říkají mystikové, když se ocitne v suchosti. Kdo i tehdy vytrvá, ten má opravdovou velikou lásku k Bohu. To bylo viděti zřetelně u Mistra Rama Krišny, zvláště v posledních dnech jeho života. Zdálo se, že je opuštěn, a ještě k tomu velice trpěl svou chorobou, a přece jenom neustále chválil a velebil Boha. Pozn. překl.

Kdyby i to vše byla skutečná láska, tu to není přece jen nejlepší. To se jeví takto: Máme se na chvíli vzdávati takového jáso tu, a sice k vůli tomu, abychom dosáhli lepšího druhu lásky, a mezitím máme vykonati nějakou službu z lásky, tam kde je toho právě potřebí, ať duchovně nebo tělesně.

Jako jsem řekl již často: kdyby byl člověk v takovém vytržení jako kdysi sv. Pavel, a když by věděl o nějakém nemocném člověku, který by potřeboval trochu polévky, tu bych si vážil mnohem více toho, když bys z lásky opustil ono vytržení a když bys z větší lásky posloužil onomu potřebnému.*)

Člověk se nemá domnívati, že by tím přišel o milost, neboť čeho se ochotně z lásky vzdá, to mu bude ještě drahocenněji odplaceno, jak pravil Kristus: „Kdo se něčeho vzdá k vůli mně, ten stokráte za to bude odměněn.“

Ano, vpravdě, čeho se člověk vzdá a co zůstává k vůli Bohu, a kdyby i toužil vřele po pocitu takové útěchy a vroucnosti, a kdyby k tomu činil, co jen může, a Bůh mu nedal po čem toužil, a on se nad tím utěšil, a k vůli Bohu by to ochotně postrádal: tu v pravdě v sobě to najde právě tak jako kdyby to byl měl jako by byl vlastníkem jakéhokoliv dobra,

*) K tomu se vztahují slova Kristova: „Kdo učiní něco i tomu nejmenšímu ze svých bližních, Mně to učinil.“
Pozn. překl.

a kdyby ochotně se ho vzdal, a s důvěrou se ho odřekl k vůli Bohu. Takový vezme odplatu za to stonásobnou.

Neboť co by člověk rád měl, a co k vůli Bohu v sobě přebolel a čeho se odřekl, ať je to tělesné nebo duchovní, to vše v Bohu nalezne, jako by to měl, a jako by ochotně se toho odříkal. Neboť člověk se má nechati o všechny věci ochotně oloupiti k vůli Bohu, a v lásce se má odvrátit od veškeré útěchy a postrádati ji z lásky. *)

A že se máme někdy vzdávati takových citů k vůli lásce, to nám ukazuje milující Pavel, když praví: Přál jsem si, abych byl odloučen od Krista z lásky k svým bratřím. — To míní takto: Ne od prvního druhu lásky, neboť od té nechtěl býti odloučen ani na okamžik a za nic na světě, cokoliv může býti dáno člověku na zemi nebo na nebi, nýbrž on míní odloučení se od útěchy.

*) Tedy jinými slovy pověděno: mám-li ve skutečnosti něco dobrého, co mne těší a co mám rád, a vzdám-li se takové věci, ať tělesné nebo duchovní k vůli Bohu, tu za to vezmu odměnu stonásobnou. Ale jsem-li naplněn láskou k Bohu a vzdám-li se takové skutečné věci, ale neobdržím-li za to pocit útěchy a vroucnosti, v podobě oné stonásobné odměny, a jsem-li stejně spokojen, tu bude má odměna ještě větší. Je to stejné, toužím-li po věcech tohoto světa, kterých nemám, a vzdám-li se jich k vůli Bohu, obdržím stonásobnou odměnu, jako kdybych je skutečně měl, a vzdal se jich skutečně. To platí stejně o statech hmotných jako o statech duchovních.

Pozn. překl.

Musíš však věděti, že přátelé boží nejsou nikdy bez útěchy. Neboť to, co chce Bůh, jest jejich nejvyšší útěchou, ať je to útěcha nebo neútěcha.*)

*) Kdo je přítel boží? Kdo k němu skutečně jde, a to je mystik. — A mystik není nikdy bez útěchy, neboť má otevřené tajemství, které milionům lidí není známo, tajemství cesty k Bohu a tajemství, že Boha lze dosáhnouti již na zemi. Již v této věci je obrovská útěcha nade vše. Rozhlédněme se jenom jednou okolo sebe, když sedíme v divadle, nebo v biografu nebo ve velkém nějakém shromáždění a pomysleme si: „Všichni tito lidé nemají ani tušení o tom, co vím já, a kdyby se jim to povědělo, nevěřili by tomu — že každý z nich má v sobě Boha, a že tohoto Boha může dosáhnout a s Ním i věčně blaženosti, vševedoucnosti, nejvyššího vědění, a nejvyšší moci, která ovládá celý vesmír. Pravý mystik se ovšem tímto vědomím nechce v pýše povznášeti nad ostatní, ale spíše lituje svých bližních, že jim nebylo dáno z milosti boží to, co bylo dáno jemu, a toto vědomí jest již samo o sobě veliká útěcha. Ale mystik má ještě řadu utěšení jiných, neboť skoro každý má mystické zážitky a tím vzpomínky na svá přiblížování se k Bohu, a to vše dohromady poskytuje mocnou útěchu i tehdy, kdy se nám zdá, že jsme upadli do opuštěnosti. Pozn. překl.

O dvojí lítosti.

Je dvojí druh lítosti: jedna jest časná a smyslná, a druhá je božská a nadpřirozená. Časná lítost se neustále strhuje dolů do stále horších muk a uvádí člověka do bídy, jako by na místě si musil zoufati, a tu zůstane lítost vězeti v mukách, a nemůže se hnouti z místa. Z toho pak není nic!*)

Ale božská lítost je zcela jiná. Jakmile se počne člověku něco nelíbiti na sobě, pozvedne se ihned k Bohu, a uvede se, jsa na věky odvrácen od všech hříchů, do nepohnuté vůle. Odtud povznese se k větší důvěře v Boha, a tím získá mocnou jistotu.**)

*) To je nepravá lítost, do které upadají členové mnohých církví křesťanských, poněvadž kněžstvo jim nedovede oně pravé a vyšší lítosti vyložiti. Taková lítost nemá vůbec ceny a člověka nepolepší.

Pozn. překl.

**) Nepohnutá vůle je mystická koncentrace. Ta jest nejlepší a pravou božskou lítostí, neboť člověk se koncentrací odvrátí od celého zevního světa a tím také od všeho hříšného.

Pozn. překl.

A z toho vzniká duchovní radost, která duši vynese ze všeho utrpení a bídy, a upevní ji v Bohu.

Neboť čím se člověk cítí slabší a čím vykonal věc horší, tím více má příčiny připoutati se s nerozdílnou láskou k Bohu, kde není ani slabosti, ani hříchu. Nejlepší stupeň, na který máme vstoupiti je ten, chceme-li jíti k Bohu s celou zbožností: býti bez hříchu silou božské litości.

A čím těžší my sami shledáváme hřích, tím ochotnější jest Bůh prominouti jej, přijíti k duši, a hřích zapudit. Vždyť přece každý s největší horlivostí a pílí spěchá, aby odčinil to, co jest mu nejvíce proti mysli. A čím jsou hříchy horší a větší, tím nezměrnější láskou je Bůh promíjí a tím rychleji, čím jsou mu protivnější.

Tak jako božská litość se povznáší k Bohu, tak také veškeré hříchy dříve mizejí do propasti boží, ba rychleji, než bych mohl zavřítí oči. A tam — jestliže jenom je litość úplná, jsou tak zničeny, jako by jich nikdy nebylo.

O pravé důvěře a o naději.

Pravou a dokonalou lásku lze vyzkoušet tím, že máme velikou naději a důvěru v Boha. Není věci, podle které by bylo lze lépe zkoušeti, zdali máme celou lásku nad důvěru.

Milovati bližního z celého srdce znamená získati důvěru. Vše, v co můžeme u Boha důvěřovati, nalezneme v něm skutečně a to ještě tisíckrát více. A jako člověk nemůže nikdy milovati Boha dosti, tak také mu nemůže člověk nikdy dosti důvěřovat. Vše, co jinak můžeme učinit, není tak vhodné jako veliká důvěra v Boha. Ještě nikoho, kdo k Bohu získal velikou důvěru, Bůh neopustil a naopak, učinil s ním veliké věci. U všech těch lidí věděl Bůh dobře, že tato důvěra vychází z lásky, neboť láska má nejen důvěru, nýbrž také pravé vědění, a bezpečnost bez každé pochybnosti.

O dvojí jistotě věčného života.

V tomto životě je dvojí vědění o životě věčném.

Jedno toto vědění se zakládá na tom, že Bůh to člověku sám řekne, anebo mu to vzkáže prostřednictvím některého anděla, anebo mu to zjeví ve zvláštním osvícení.*)

*) V těchto větách je zahrnut také trojí způsob toho, jak Bůh se člověku projevuje. Není zde míněno v první větě přenesené poselství od Boha lidem, na př. z evangelia, kde Bůh — Kristus — mnohokrát se zmiňuje o věčném životě. Zde je míněno Vnitřní Slovo, které přímo v člověku mluví. Druhý způsob jest poselství o věčném životě skrze některého anděla. Všem pokročilým mystikům je ovšem otevřen neviditelný svět, a tak s počátku vidí a slyší jenom úryvky poučení z božského pramene, ale později, když duše mystikova jest již v užším spojení s Bohem, a když je žák dostatečně očistěn, zjevují se mu andělé a přinášejí mu jednak útěchu, jednak poselství, jednak boží rozkazy, nebo také poučení o tajemstvích duchovního i hmotného světa. Pravá tajná nauka, čili jak teď ji jmenujeme okultismus je vlastně od dávných dob sdělována lidem svatým nebo Mistrům prostřednictvím andělů, ač jsou také jiné prameny tohoto vědění, na př. absolutní jasnovídnost, jejíž příklady jsou popisovány v nedoceněné a málo ještě známé knize starého indického Mistra Patandžaliho, kterou pře-

Ale to se děje jen zřídka a jen málo lidem.*)

Druhé vědění, které jest neporovnatelně lepší a užitečnější, bývá údělem všem dokonale Boha milujícím lidem. A zakládá se na tom, že člověk silou lásky a spojenectvím s Bohem právě Bohu úplně důvěřuje, a jest naplněn o něm úplnou jistotou, poněvadž ho miluje bez rozdílu ve všech bytostech.**)

A kdyby se takového člověka i odřekli všichni tvorové, ba kdyby se ho odřekl i Bůh, tu on přece by jen nebyl zasažen nedůvěrou, neboť láska nezná nedůvěry a věří naopak jenom v dobro. Také není třeba, abychom něco takového musili říci výslovně milujícímu nebo milovanému. Když totiž člověk cítí, že je přítelem božím, tu zároveň má také ovšem jistotu, co je mu dobré a co patří k jeho spáse. Neboť o tom můžeš býti jist: Třeba ti byl Bůh nade vše milý, tu ty jsi Jemu nekonečně milejší a

kládám, a jež, dá-li Bůh, vyjde. Třetí způsob jest osvětlení, což spočívá v tom, že mystik, aniž ví, jak a odkud, z milosti boží, najednou pozná jisté duchovní pravdy, a ví, že jsou to božské pravdy — bez nejmenší pochybnosti. Pozn. překl.

*) Veškeré tyto cesty k poznání pravdy, jak jsou shora vyliceny, jsou dány jenom pokročilým mystikům, kterých ovšem není mnoho. Pozn. překl.

**) Mistr Ekehart nazývá toto druhé vědění proto lepším a užitečnějším, poněvadž k němu není potřeba nic jiného než Boha milovati, a člověk nemusí být na vysokém stupni mystické cesty a přece jenom, miluje-li opravdu Boha, obdrží již tím vnitřní bezpečný pocit své nesmrtelnosti. Pozn. překl.

On ti důvěruje neporovnatelně více. Vždyť přece Bůh je věrnost sama — o tom máme býtí bezpečni, a také všichni jsou si tím jisti, kteří Ho milují. Tato jistota je mnohem silnější, úplnější a čistší než ona první, a nemůže klamati. Sdělení může klamati a také může dojít k nepravému osvícení. Ale tato jistota je pocítována ve všech silách duše, a nemůže klamati v těch, kteří vpravdě Boha milují. Ti tak málo pochybují jako nepochybují o Bohu samém, poněvadž láska zahání každý strach. Láska nezná strachu, praví sv. Pavel.

Dále jest psáno: Láska zakryje také množství hříchů. Tam, kde totiž se děje hřích, nemohou býtí důvěra a láska dokonalými. Neboť láska vždycky zakrývá hřích a o hřichu nic neví. Ne snad v tom smyslu, jako bychom nehřešili, nýbrž vyhazuje hříchy, jako by jich nikdy nebylo.

Neboť veškeré skutky boží jsou v okamžiku dokonalé a přetékaají náplní. Komu Bůh odpouští, tomu odpouští úplně a na místě a mnohem raději něco většího než malého, a to právě činí úplná k Němu důvěra.

Toho si vážím velice a neporovnatelně více a přináší to více odměny a je to bezpečnější než vědění prvé. Zde totiž není ani hřích překážkou, ani cokoliv jiného.*)

*) U prvního vědění, totiž prostřednictvím vnitřního slova nebo andělů nebo osvícení jsou poklesky a vášně, do kterých by mystik upadl, velikou překážkou, neboť ihned k poskvrněné duši mají přístup.

Neboť které lidi Bůh nalézá ve stejné lásce, ty také posuzuje stejně, ať již učinili mnoho nepravého nebo vůbec nic. Komu ale je více odpuštěno, ten má také míti více lásky, jak řekl náš Pán, Ježíš Kristus: Komu bude mnoho odpuštěno, ten nechť miluje ještě více.

různě bytosti lživé a špatné a mystik může tedy býti klamán buď zjevem nepravého anděla, když satanská bytost vezme na sebe takovou podobu (což jest zcela možné a je to vše známá podle mnohých historických příkladů) nebo může býti mystik, není-li nade vše dokonalým Mistrem, býti oklamán vnitřním hlasem, který není z Boha a není tudíž vnitřním slovem. A stejně také může býti oklamán domnělým osvícením, které nepochází od Boha. V těchto věcech není nikdy nadbytek opatrnosti. Také všichni ti, kteří se domnívají míti vnitřní slovo, nebo částečně i mají a kladou-li do svého nitra otázky, upadnou zcela jistě do osidel nečistých bytostí, stanou se totiž mediijní. Odpovědi, které dostávají, jsou lživé, a v tom tedy vězí veliké nebezpečí. Takových nepravých mystiků, kteří o sobě tvrdí, že mají vnitřní slovo, je teď i u nás nadbytek. Kdo má vnitřní slovo, nikdy se na nic netáže, anebo táže-li se, děje se to jen v nejdřívších případech, z okolností zvláště závažných, a je spokojen s tím, co vnitřní slovo mu samo z milosti boží projeví.

Pozn. překl.

O pravém pokání a o blahoslaveném životě.

Mnozí lidé se domnívají, že musí vykonávati těžké skutky zevního druhu, jako posty, choditi bosí a podobné věci — což nazýváme pokáním.

Ale pravé a nejlepší pokání, kterým se mocně a nejvyšším způsobem polepšujeme, je to, aby člověk se důkladně a úplně odvrátil od toho, co není naprosto Bohem, a co není božské v něm a ve všech tvorech, a aby se velice a dokonale obrátil k svému milému Bohu, v neochvějně lásce, takovým způsobem, že pak zbožnost a touha po Bohu v člověku se stanou velikými.

Dílo, u kterého z toho máš nejvíce, způsobuje, že jsi také u něho nejvíce svatý. Čím více z toho máš, tím opravdovější je tvé pokání a odpouštějí se tím tobě hříchy, a to tím více, ba dokonce veškerý trest.

Ano, kdyby ses mohl v jediném okamžiku tak mocně a s takovou pravou ošklivostí odvrátit od všech hříchů a právě tak mocně se obrátit k Bohu, a když bys spáchal veškeré hříchy,

které byly spáchány od dob Adamových, a jež se stále opakují, tu vše to by ti bylo úplně a zcela odpuštěno, i s trestem, takže bys, když bys teď zemřel, byl uveden před tvář Boží.

To je pravé pokání a tomu se naučíme zvláště a nejprospěšněji u drahého utrpení dokonalého pokání našeho Pána Ježíše Krista. Čím více se člověk do jeho života vmyslí, tím více odpadají s něho hříchy a každý trest za hřích.

Také si má člověk zvyknouti, aby se dovedl ve všem svém počínání vždycky vmyslit do života a skutků našeho Pána Ježíše Krista ve všech jeho činech, a i v tom, co nečinil v utrpení a v životě a při tom máme vždycky stále na Něho mysliti, tak jako On myslil na nás.

Takové pokání dává mysl tak upevněnou, že se povznese k Bohu od všech věcí. A v kterých skutcích toho můžeš míti nejvíce, těm se věnuj svobodně a bez rozmyšlení. A brání-li ti při tom nějaký zevní skutek, ať je to půst, bdění, čtení, nebo cokoli jiného, tu s důvěrou se toho vzdej, a buď bez starostí, že bys tím nějak zmeškal pokání. Neboť Bůh se nedívá na to, jaké jsou skutky, nýbrž jediné na to, jaká je láska a zbožnost a jaká mysl ve skutcích.

Bohu nezáleží příliš na našich skutcích, nýbrž jediné na našem smýšlení, ve všem našem konání a pak na tom, abychom Jeho jediné milovali ve všech věcech.

Neboť ten člověk by byl věru příliš chtivý, jemuž by nepostačil ani Bůh. To budiž tvá odměna při veškerých tvých skutcích, že Bůh o nich ví, a že tys při nich na Boha myslel. S tím se vždycky spokoj. A čím svobodněji a prostěji budeš na Boha mysliti, tím bezpečněji setrou tvé skutky veškeré tvé hříchy.

Mysli také na to, že Bůh byl všeobecným Spasitelem celého světa, a proto jsem mu dlužen mnohem větší dík, než kdyby mě byl spasil samotného. Proto máš také i ty býti všeobecným Spasitelem všeho toho, cos na sobě zkažil svými hříchy. A se vším tím se vrhni úplně na Boha, neboť hříchy jsi pokazil vše, co jest na tobě, srdce a smysly, tělo a duši, síly, a vše, co jest na tobě a v tobě, je pak vše úplně nemocné a pokažené.

Proto uprchni k tomu, na němž není nejmenší poskvrny, nýbrž vše dobré, aby ti byl všeobecným Spasitelem veškeré tvé zkázy z vnitřku i zvenčí.

Jak se má člověk udržovati v míru, když se ocitne v zevních trampotách, jako je měl Kristus a mnozí svatí a jak má potom následovati Boha.

Mnohým lidem může býti údělem strach a malomyslnost z toho, když vidí, jak přísný a obtížný byl život našeho nejmilejšího Pána Ježíše Krista, a také mnohých svatých, a že my lidé přece nemůžeme v těchto věcech tolik zmoci, a také necítíme k tomu příliš mnoho popudu.*)

*) Mistr se zde dotýká jistě pravdy, že lidé se totiž báli následovati Ježíše Krista, když vědí, že na mystické cestě musí projíti podobným utrpením, jako prošel Kristus, který nám právě svým životem ukázal tuto nejprímější cestu do nebeského království. Že tato cesta je zároveň nejčistší a pro člověka nejlehčí, vědí všichni ti, kdož znají jógická cvičení, která nejen že jsou nesmírně obtížná, ale také nebezpečná. Ale lidé se bojí konečně i toho, že když by nastoupili mystickou cestu, budou pronásledováni osudem, poněvadž jejich karma musí se vybiti dříve, než by se vybila bez jejich cesty mystické. Tito lidé nevědí, že takové pronásledování ranami osudu jest přece jenom výminka, neboť známe na sta mystiků, kteří nic podobného nezažívali a nezažívají. Konečně

Když se proto lidé octnou v takovém duševním rozpoložení, tu často se domnívají, že jsou vzdáleni Boha tak, jako by Ho nemohli následovati. To nemá nikdo činit!

Člověk pražádným způsobem se nikdy nemá vzdalovati Boha, ani z nějaké slabosti, nebo z nějaké chyby nebo vůbec z nějaké jiné příčiny. A když tvé nedostatky jsou tak veliké, že tě od Boha daleko zahnalý, takže nemůžeš již ani věřit, že bys byl blízko Boha, tu přece jenom si máš vzít Boha do své blízkosti. Neboť to je veliké zlo, když člověk se Boha vzdaluje.

v mystice se právě dosáhne milosti Boží, kterou je velmi mnoho, ne-li vše odpuštěno, a dále ta část karmy, která odpuštěna není, musí býti vyžita stejně, třeba později, ale není-li člověk mystikem, pak také v onom budoucím utrpení nebude mít oné ohromné útěchy, kterou právě mystika dává. Ostatně dnes jsou takové doby, že skoro každý člověk je zdánlivě pronásledován osudem. Jsme v době přelomu dvou velkých epoch, blíží se nová doba světového dění, a proto zkoušky všech lidí a národů vyvreholují. I lidé, kteří žili ještě před nedávnem v nejlepších poměrech, jsou na př. postiženi ztrátami, jiní lidé, kteří po celý život nezastonali, jsou stíženi vážnými chorobami, přírodní a jiné katastrofy se opakuji se strašnou pravidelností skoro denně, a jiné a jiné utrpení stihá lidstvo ráz naráz. Z toho všeho jest viděti, že se vybíjí dnes nejen karma jednotlivců rychleji než dříve, ať jsou mystiky nebo nejsou, a že těmto osudovým převratům nikdo nemůže uniknout. Ze nemůže? Alespoň z části může, a to ten, kdo se oddává do vůle Boží, kdo nastoupí přímou cestu k Bohu, kterou je mystika. Takový člověk je přece jen chráněn u porovnání s ostatními, a velmi často je ochráněn tak dokonale, že se mu nestane vůbec nic. Tolik každému čtenáři k úvaze,

Pozn. překl.

Ať je člověk v dálce, anebo blízko, Bůh není ho vzdálen nikdy a zůstává vždycky na blízku, a jestliže nemůže zůstat uvnitř, tu přece jenom nejde nikdy dále než před dveře.

Podobně je tomu také s přísností následování Boha. Měj pozor na to, oč vlastně běží při tvém následování Boha. Musíš rozuměti a pamatovati si, k čemu jsi Bohem nejrozhodněji napomínán. Vždyť přece, jak praví sv. Pavel, nejsou všichni lidé povoláni k Bohu na jediné cestě. Shledáš-li, že tvá nejbližší cesta nevede přes mnoho zevních skutků, skrze protivenství nebo nedostatky, — na čem vlastně také mnoho nezáleží, jestliže člověk takový není k tomu zvláště Bohem poháněn a nemá-li síly jednat tak, aby své nitro neuvedl do omylu — a jestliže tedy neshledáš něco podobného v sobě, tu buď úplně spokojen a příliš si toho nebeř k srdci. *)

*) Ve skutečnosti lze říci, že sice každý člověk má jíti co nejprímější cestou k Bohu, ale při tom každý člověk má na této cestě své individuální překážky a zase výhody, takže vlastně každý člověk má cestu, pokud se týká podrobností, jinou, třebaže je to táž cesta. Je to tak jako by mnoho lidí šlo za sebou po úzké pěšině do kopce. Někteří mají dosti síly a jdou přímo po celou cestu až k cíli, jiní se zastavují, aby se rozhlédli dolů po krajině. Jiní usedají, aby si odpočinuli, a zase jiní se chvílemi zastaví, a dokonce vrátí o kus cesty zpět, aby pak zase šli ypred. Mnozí také reptají na strmou cestu, a říkají si, že nedojdou, že je to příliš namáhavé, že cíl je daleký a nejistý, a že vůbec je dokončení cesty nemožné, a tak dále. Právě tak je to s cestou mystickou, která je sice totožná pro všechny, ale jednotlivci

Mohl bys ovšem říci: Když na tom nic nesejde, proč tedy naši předchůdci, proč tolik světců to tak činilo?

Nyní pomysli: Náš Pán jim tento způsob dal, ale dal jim také sílu, aby mohli tímto způsobem pokračovati, a aby se Mu pak zalíbili. Tak měli oni dojít k svému nejlepšimu. Neboť Bůh nespoutal spásu člověka nějakým zvláštním způsobem.

Co má jeden způsob, to nemá druhý. Ale schopnost k úspěchu dal Bůh všem dobrým lidem a žádnému dobrému člověku není odňata. Neboť jedno dobro není proti druhému dobru.*)

v ní zažívají brzy to a brzy ono a nikoliv v naprosté pravidelnosti, jak by se zdálo podle theoretické nauky. Ale cíl je pro každého týž a tento cíl musí záříti každému jako hvězda, která se objevila nad jesličkami v Betlemě, když se narodil náš Spasitel. Pozn. překl.

*) Již naše mystická cesta má dva takové způsoby, čili dva druhy cvičení. Jedním jest tichá koncentrace, ve které se má dosáhnouti v duši myšlenková prázdnota, a druhým jsou cvičení písmenová, jejichž základem je vyslovování jména Božího. Oba tyto způsoby lze ovšem prováděti zároveň. V Indii a Tibetu je však známo mnoho jiných způsobů, které se v celku jmenují jóga. Jsou to většinou způsoby velmi prudce účinkující, a proto je při nich potřeba veliké opatrnosti, a také každý, kdo provádí některou jógu indickou, musí mítí osobního vůdce, který může být po případě ve světě neviditelném, neboť tyto způsoby indické jsou tak násilné, že jsou některým lidem přímo nebezpečné. Totiž tehdy, jsou-li prováděny nerozumně a bez vedení vůdce. Za to naše mystika je bez nebezpečí i bez vůdce, neboť jest velmi pomalou metodou, která žáka, zůstane-li jí věrný, více a více očisťuje a přivádí ho do styku se světem Ducha. V Indii jsou, jak známo, hlavně čtyry způsoby jógických cvi-

čení. Nejprřednější je radža - jóga, čili jóga královská, která se velmi podobá našim cvičením tiché koncentrace. Jenom že při ní se užívá ještě t. zv. jógických posie, a podle návodů některých učitelů také cvičení dechových. Ale před dechovými cvičeními, zvláště před dlouhým zadržováním dechu každého varují, neboť v tom právě číhá po případě veliké nebezpečí pro zdraví žákovo. Další jógickou cestou jest karmajóga, totiž přesné vykonávání všech povinností bez jakékoliv i nejnepatrnější myšlenky na odměnu, takže žák pracuje ve svém osobním povolání tak, jako by vše konal pro Boha. Třetí cestou jest bhakti - jóga čili jóga lásky. Tato cesta se rovněž velmi podobá naší metodě české, ve které hlavní pákou je láska k Bohu. Podle velkého Mistra Rama Křišny je při této cestě nejlepším cvičením stálé opakování jména božího, asi tak, jako radím již ve svém Oluivém Keři I. díl. Čtvrtá cesta jógická se jmenuje hatha jóga. Slovo hatha znamená slunce a měsíc. A v celku je to tedy spojení slunce a měsíce, což symbolicky znamená spojení ducha a duše. Tato cesta se Evropanu naprosto nehodí, neboť je k ní třeba nejprísnějšiho života asketického a kromě toho ovládnutí jógických posie, které jsou po většině skoro nemožné, když bychom začali tuto cestu ve věku dospělejším. Dále v hatha-jógu jsou předepsána těžká cvičení dechová, jichž nelze provádět bez dokonalého vůdce. Hatha - jóga má za účel nejdříve ovládnouti veškeré tělesné orgány, takže hatha - jógin za několik let může zastaviti podle své vůle činnost každého orgánu, ba i srdce a může také zastaviti libovolně svůj dech. Tím ovšem takový hatha - jógin je schopen uvést se podle libosti do umělého stavu smrti, ze kterého však zase podle libosti se může kdykoliv probudit. Poněvadž v theorii hatha-jógu platí pravidlo, že rychlé a násilné dýchání zkracuje život, kdežto pomalé dýchání nebo dokonce zastavování dechu, že ho prodlužuje, vdechává z toho najevo, že naprosté zastavení dechu může prodloužit život na dobu nesmírně dlouhou — na staletí, ba i více. Hatha - jóginové dosahují tímto způsobem tělesné nesmrtelnosti. Teprve když hatha - jógin ovládl veškerá nervová střediska svého těla a tím i orgány těmito střediskům podléhající, přistupuje ku cvičením koncentračním, která jsou podobná těm, jež předepisují Indové v radža - jógu. Že po takovém dlouhém cvičení

A z toho by měli lidé poznati, že nečiní správně, když vidí nějakého dobrého člověka nebo o něm slyší vyprávěti, a když takový člověk se neřídí jejich způsobem — a řeknou o něm: pak jest ovšem vše ztracenou námahou. Poněvadž takovým lidem způsob oněch druhých se nelíbí, tu ihned opovrhují také jejich dobrým způsobem a jejich smýšlením. To není správné! Naopak máme si vážit způsobu oněch lidí, ve kterém dospěli k dobré zbožnosti a nemáme pohrdati způsobem žádného jiného člověka.*)

Každý, nechť si ponechá svůj dobrý způsob a nechť při tom si váží způsobu jiných a nechť ve svém způsobu si vezme vše dobré ze způsobů ostatních. Změna způsobu vyvolává neklidnou bytost a mysl.**)

k ovládnutí těla je pak koncentrace tisíckrát snadnější než u člověka, který touto metodou neprošel, je na snadě. Dokonce pouhé provádění některé jógické pozice vede k velmi snadnému soustředování na vnitřní božství, jak jsem se sám přesvědčil prakticky s mnohými jinými mystiky. Ale nezapoňme, že cílem všech těchto metod jest dosažení spojení s Bohem.

Pozn. překl.

*) To, co zde píše Mistr Eckehart, můžeme pozorovati u nás, kdy z mnoha stran se nepřetržitě útočí na naši mystickou cestu, a poněvadž tito dobří lidé, kteří ji neznají, a ani se o ní nepokusili, nemají proti ní žádných důkazů, tvrdí jen všichni jednohlasně a stejně, že tato cesta jest nebezpečná, aby tak od ní lidi nezkušené odvrátili. Je to počínání nesprávné, které by zasluhovalo vlastně jména zcela jiného.

Pozn. překl.

**) Vidíme, jak znal dokonale Mistr L. mystickou cestu. Každý, kdo se vydal na cestu, nechť zůstane

Co ti může dáti jeden způsob, to můžeš také obdržeti druhým, je-li jen dobrý a chvályhodný a směřuje-li jediné k Bohu — vždyť přece nemohou všichni lidé jíti stejnou cestou.

A tak se to má také s následováním přísného života svatých. Máš ovšem milovati jejich způsob, který se ti má i velmi líbiti, ale napodobovati ho není třeba.*)

Nyní bys mohl říci: Náš Pán Ježíš Kristus měl vždycky nejvyšší způsob. A tak správné by bylo vždycky ho napodobovat.

To je ovšem pravda. Máme našeho Pána podle možností napodobovat, ale ne ve všem

pevně a stále při svém způsobu — jinak si uškodí. To se týká i doby, ve které se oddáváme cvičení, a hlavně se to týká upevnění onoho obrazu božství, který jsme si zvolili jako předmět koncentrace. Každá změna tohoto obrazu přivodí zastavení vývoje a jiné nepříjemnosti. Ostatně každá taková změna, pokud se týká zvoleného obrazu božství, je důkaz nezvratný, že žák nemá dostatek víry. Kdyby ji měl, zůstal by při svém a neměnil by nic. Po případě nemá žák dosti trpělivosti a myslí si, že jiný způsob mu přinese rychlejší postup. Je však největší pošetilost, když člověk by chtěl Boha nutit, aby mu dal více, než Bůh sám uzná za dobré. Bůh dává vždycky to nejlepší, co se pro člověka hodí a to, co je mu k největšímu dobru. Nic méně a nic více. Pozn. překl.

*) To jsou žlutá slova, která by si měl každý pamatovati, neboť jsou lidé, naklonění k mystice, kteří cítí dobře, že je to pravá cesta, ale chtěli by žít tak jako někteří velcí světci. Kdyby jim to bylo dáno, tu by to svedli, ale poněvadž jim to dáno není, nechť se spokojí s tím, co mohou. A pájdou-li vpřed se stálou myšlenkou na Boha, dojdou rovněž k cíli. Pozn. překl.

způsobu. Náš Pán se postil čtyřicet dní, — a toho by neměl nikdo na sebe brát, aby v tom Ho napodoboval. *)

Kristus učinil mnoho věcí, v nichž Ho máme napodobovati duchovně, ale nikoliv tělesně. Proto máme mít na paměti, abychom Ho napodobovali rozumně. Vždyť Kristus shlíží vždycky více na naši lásku než na naše skutky. Následovati Ho máme vždycky svým vlastním způsobem.**)

Ale jak?

Jak a kterým způsobem — to musíš sám uvážiti při všech věcech. Již často jsem řekl, že mnohem více si vážím duchovní práce než tělesné.

Co to znamená?

Kristus se postil 40 dní. V tom Ho následuj tak, abys měl pozor, k čemu máš největší sklon a k čemu jsi nejvíce ochoten. V těchto věcech se vzdej sama sebe a měj se na pozoru. Prospěje

*) Připomínám zde, že v jedné nové knize o indických jógínech jsem právě četl, jak jeden Mistr v hatha-jógu nařídil svému žákovi půst čtyřicetidenní, a sice jenom proto, aby žák dosáhl jedné jógické síly.

Pozn. překl.

**) Kristus byl ve skutečnosti přibit na kříž. Z toho by nerozumný člověk mohl souditi, že se musí také dát přibit na kříž tělesně, anebo že musí takovou věc provést sám. Ve skutečnosti jest vnitřní člověk přibit na kříž duchovně na mystické cestě, a toto ukřížování prožívá jen citově, ačkoliv velmi důrazně, neboť každý mystik musí mít buď zjevné, nebo neviditelné, ale vždycky cititelné rány Kristovy, jakož i trnovou korunu a vše ostatní, co souviselo se smrtí našeho Spasitele.

Pozn. překl.

ti více když bezstarostně budeš takto jednatí, než když by ses úplně odříkal všech pokrmů.

Právě tak je ti někdy obtížnější zamlčeti nějaké slovo, než aby ses musil vzdátí celé řeči. Někdy je některému člověku malé pokárání, na němž nic nezáleží, obtížněji snesitelné než nějaká velká rána, na kterou se připravil. Je mu obtížnější býti o samotě, v davu, než na poušti, obtížnější zanechatí nějaké maličkosti než veliké věci, anebo vykonatí malou práci, než jinou, kterou považujeme za velikou.

Tak také může člověk ve své slabosti zcela dobře následovati našeho Pána a nemůže a nesmí se domnívati, že by v tom příliš zůstával pozadu.

Jakým způsobem má člověk patřičně přijímati svou dobrou potravu, jak má nositi krásné šaty a přijímati veselé společníky, kteří jsou k němu přirozeně přichylní.

Nesmíš se dát zmásti pokrmy nebo šaty, abys příliš o ně dbal, nýbrž navykni svou mysl a svůj základ na to, aby byly nad to povýšeny. Ničeho se nemají dotknouti s láskou a s chtíčem než jediné Boha. Nad veškeré ostatní věci musí býti povznešeny.

Proč?

Poněvadž by to byla slabošská niternost, na kterou by ulpěl zevní oděv, poněvadž vnitřní má podporovati zevní. To jediné ti přísluší.

Když se ti ale líbí jinak, tu můžeš ze svého základu vše vzíti tím způsobem, že se tomu přizpůsobíš. Když by přišlo něco jiného, tu máš i to přijmouti ochotně a rád. Tak je to také s jídlem, přáteli a příbuznými, a se vším, co ti Bůh dává nebo bere.

Považuji za mnohem lepší to, aby se člověk vzdal úplně a zcela Bohu. Ať Bůh na

člověka vrátne co chce, hanbu, utrpení, anebo jakékoliv jiné zkoušky, aby to přijal člověk s radostí a vděčností a aby se dal Bohem více vésti, než aby sám po tom toužil.*)

Proto se uchte rádi od Boha ve všech věcech a následujte Ho, a pak bude vše správné. V tomto smyslu můžeme zcela dobře přijímati počest i pohodlí. Kdyby však nečest a nepohodlí padlo na takového člověka, tu je bude také snášeti, a sice rád. A proto mohou ve všech směrech a právem jisti dobře ti, kteří právě tak dobře by byli ochotni k postům.

*) S tím souhlasí také žalm: „Uval na Hospodina cestu svou a slož v něm naději, On zajisté všechno spraví.“ Mystik nemá nikdy zapomenouti na věčnou pravdu, že všichni jsme neustále vedeni Bohem, který nás drží jako loutky na nitkách. Nejhorší nauka, kterou převzala i církev, jest lživý filosofický názor, že člověk má svobodnou vůli. Z toho názoru vznikají veškeré lidské omyly, poněvadž lidé se spoléhají na sebe, na místě na Boha, domnívajíce se, že ze své vůle mohou něco vykonati nebo něco zanechatí. Svobodná vůle je omezena a není proto vůli svobodnou. Kdyby bylo jinak, nemohly by se doslovně vyplňovati lidské osudy, které jsou psány ve hvězdách, jak o tom svědčí theoreticky i prakticky astrologie. Každý člověk má vůli omezenou do jisté míry, a jinak, podle toho, jak je duchovně pokročilý. Naprosto svobodnou vůli má pouze člověk znovuzrozený, který se spojil s Bohem. Krásně to vystihuje Mistr Rama Krišna, když porovnává člověka průměrného, tedy nemystika, ke krávi, přivázané na krátký provaz ke kůlu. Kráva se může volně pohybovati jenom v úzkém okruhu. Ale Bůh ve své milosti a podle duchovního pokroku člověka prodlužuje tento provaz stále více a více, takže kruh svobodné vůle je širší a širší, až nakonec je provaz úplně odstraněn, a pak teprve má člověk opravdu svobodnou vůli.

Pozn. překl.

A to je nepochybně příčina, že Bůh mnohdy své přátele zbavuje velikého a mnohého utrpení. Jinak Jeho nezměrná věrnost by toho nemohla připustit, poněvadž právě tak veliké požehnání spočívá v utrpení a protože Bůh svým přátelům nemůže a nesmí odpírati veškeré dobré věci.

Také zde se spokojí s dobrou a pravou vůlí, neboť jinak by jim nedal utrpěti žádného utrpení pro nezměrné požehnání, které v utrpení spočívá.

Když tedy se Bůh spokojí, tu buď spokojen i ty. Ale když se Mu zalíbí s tebou něco jiného, tu budiž také spokojen. Neboť člověk má vnitřně celou svou vůlí Bohu tak náležeti, že se nedá mnoho zavéstí způsoby nebo skutky. Zvláště však máš prchati před každou neobyčejností, ať je to v oděvu, jídle, řeči, jako na př.: užívati vznešených slov, nebo nezvyklých pohybů, jimiž nic nevyřídíš. Máš ovšem vědět, že ti není každá neobyčejnost zapovězena. Je mnoho nezvyklého, čeho se musíme držeti při mnohých příležitostech a u mnohých lidí, neboť kdo je člověkem zvláštním, ten musí také konati zvláštní skutky ve mnohé době a mnohými způsoby. *)

*) Tato neobyčejnost se týká zvláštní cesty, kterou jde mystik u porovnání s ostatními lidmi. U všech jóginů a u všech velkých světců se shledáváme se skutky a s chováním neobyčejným. Ve mnohých případech byli velcí Mistři a zasvěcení považováni za blázny. Vždyť v legendě se praví o Parsífalovi, že jeho vlastní matka mu posadila na hlavu bláznovskou čapku. To je ovšem symbolické, ale mluví to jasnou řečí. Také prototyp pravého mystika v po-

Člověk má se vnitřně ve všech věcech ztotožňovati s obrazem našeho Pána Ježíše Krista tak, abychom v takovém člověku spatřovali odlesk všech Kristových skutků a jeho božské postavy. A tak má člověk, pokud to svede, nositi v sobě veškeré skutky v dokonalém připodobnění ke Kristovi.

Konej jenom svou práci s veškerou svou zbožností, a s nejlepší svou myslí. K tomu navykni svou mysl v každé době, aby sis zobrazoval v celém svém konání Ježíše Krista.

hádkách náš „hloupý Honza“ jest takový příklad. Všem lidem se zdá býti hloupým Honzou, ale přece jenom je člověkem nejmoudřejším, provede věci nejobtížnější a jiným lidem nemožné, a nakonec vždycky zvítězí.

Pozn. překl.

Proč Bůh často dovoluje, aby dobří lidé, kteří jsou v pravdě dobří se setkali někdy s překážkami při svých dobrých skutcích.

Jenom proto dopouští někdy věrný Bůh, aby jeho přátelé upadli do slabostí, aby jim unikla každá útěcha a každá podpora, na kterou by se mohli skloniti, anebo se o ni opřítí.

Neboť milujícímu člověku by bylo velikou radostí, když by mohl vykonati mnoho a velikých věcí, ať jsou to posty nebo bdění nebo jiná cvičení, anebo obzvláště veliké a obtížné práce.

To je takovým lidem velikou radostí a kormidlem a velikou nadějí, takže jejich skutky jsou jim podporou a útěchou. Ale právě to jim chce náš Pán vzíti a chce, aby On jediný byl jejich podpora a útěcha.

A to činí jedině ze své čisté dobroty a ze svého milosrdenství. Neboť Bůh nepotřebuje k žádnému svému skutku něco jiného než svou vlastní dobrotu a nijak naše skutky nepřispívají k tomu, když nám Bůh něco dává nebo činí.

To chce náš Pán, aby Jeho přátelé se vzdali takového smýšlení a proto jim bere onu podporu, aby jim byl podporou sám. Neboť chce jim dáti veliké věci a chce to učiniti jen ze své svobodné vůle. On má jim býti podpora a útěcha, ale lidé se mají při všech velikých milostech božích považovati a cítiti jako prázdné nic.

Neboť čím prostší a prázdnější smysl směřuje k Bohu, tím je Jím více držena, a čím hlouběji se ponořuje člověk do Boha, tím je vnímavější pro Boha a Jeho drahocenné dary.

Neboť jenom na Boha má člověk stavěti.

O těle našeho Pána, jak často je máme přijímati a jakým způsobem a s jakou zbožností.

Kdo drahé tělo našeho nejmilostivějšího Pána by chtěl přijmouti, nemusí čekati na to, až v sobě pocítí velikou vroucnost nebo zbožnost, nýbrž má dbáti jen toho, jak utvořena je jeho vůle a jeho smýšlení.

Nemáš příliš uvažovati, co přijímáš, ale dbej velice na to, jak přijímáš a co máš při tom na mysli.

Člověk takový, který s prostým srdcem chce a může jíti k našemu Pánu, má se postarati nejdříve o to, aby jeho svědomí bylo zproštěno všech výčitek hříchu.

Za druhé, aby lidská vůle byla obrácena k Bohu tak, aby na nic jiného člověk nemyslel a po ničem jiném netoužil než po Bohu a po božském, a aby se mu nelíbilo vše, co by nesouhlasilo s Bohem.

Neboť právě tak má člověk na sobě vyzkoušet, jak daleko nebo jak blízko je Boha —

právě tak daleko, jak člověk — více či méně — v této věci se zdokonalil.

Třetí věc, kterou má mítí v sobě jest: aby láska ke svátosti a k našemu Pánu rostla více a více a aby úcta se nezmenšovala před častým přijímáním těla Páně. Neboť to, co často jest jednomu člověku život, je jinému smrtí.

Proto musíš mítí na sebe pozor, zdali tvá láska k Bohu roste a zdali úcta se neztrácí. Čím častěji jdeš k svátosti, tím jsi lepším, a tím je ti to prospěšnější a užitečnější. A proto nedopusť, aby ti Boha někdo vymlouval, neboť čím více, tím lépe a Bohu tím mileji. Neboť náš Pán touží po tom, aby sídlil v člověku. *)

*) Zde musíme mítí na paměti, že Mistr E. byl příslušníkem katolické církve a že musil psáti a mluvití takovým způsobem, aby se neučinil v církvi nemožný. Veškeré svátosti jsou jenom symboly vnitřních mystických zážitků. Svátost přijímání byla zavedena proto, aby člověk si navykl soustřeďovati se na vnitřní božství, které v každém sídlí již od počátku jeho pozemského života, a rovněž v mezidobí mezi jednotlivými vtěleními. O tom již bylo psáno a bylo to vysvětleno jinde. Když přijmeme tělo Páně v podobě hostie a věříme, že v hostii jest obsažen mystický Kristus, tu myslíme na svého Boha, že je v nás, kde skutečně jest. Tím jsou vedeny naše myšlenky a představy o Bohu správně do nitra, a nikoliv na venek, jak miliony lidí dosud činí. Proto také velmi mnozí světcí radili, že nejsnadnějším prostředkem k dosažení nebeského království jest denní přijímání těla Páně. Ale ten, kdo zná mystickou cestu koncentrační, soustřeďuje se samovolně a bez zevních prostředků na svého Božského Hosta mnohem lépe, než ten, kdo o tajemství mystiky neví, a kdo tedy snad jenom ten den, kdy přijal tělo Páně, nebo dokonce jen nějakou chvíli myslí na svého přítomného Boha.

Pozn. přeřl.

Nyní bys mohl říci: „Ach, pane, shledávám, že jsem tak chladný a lenivý, a proto si netroufám jíti k oltáři.“

A já odpovím: Tím nutněji toho potřebuješ, abys šel k svému Bohu! Neboť v Něm budeš posvěcen a Jemu jediné budeš připojen a s ním spojen. Neboť tuto milost nalezneš jen v této svátosti a nikde jinde tak opravdově, aby tvé tělesné síly byly tak shromážděny a spojeny nádhernou mocí, prýstící z tělesné přítomnosti našeho Pána, takže i veškeré roztříštěné smysly jsou takto sebrány a sjednoceny. A ty, které byly příliš hluboko skloněny, povznesou se teď a jsou Bohu nabízeny, jak se sluší.*)

A od milujícího Boha si navyknou přicházeti do nitra a odvyknou si tělesným překážkám působením časných věcí a rychle se stanou věcmi božskými.

Tvé tělo bude obnoveno, jsouc posilněno Jeho tělem.**)

Neboť máme býti proměněni v Krista a zcela se s ním máme spojití, aby vše jeho

*) Těmito slovy potvrzuje sám Mistr E. to, co bylo nahoře v poznámce řečeno, totiž soustředění smyslů.
Pozn. překl.

**) Toto obnovení těla se týká nového mystického zářícího těla astrálního, které je nesmrtelné a jež se vyvinuje postupně v každém mystikovi. O tomto těle se zmiňují všichni Mistři a rovněž i sv. Pavel, který pravil: „Jest jedno tělo smrtelné a druhé nesmrtelné.“
Pozn. překl.

bylo naše a vše naše jeho. Aby naše srdce a jeho jediné srdce a naše tělo a Jeho jediné tělo byly spojeny. Rovněž tak mají veškeré naše smysly a naše vůle, naše myšlenky, síly a údy býti vneseny do Něho, abychom ho pociťovali a postřehovali ve všech silách těla a duše.

Nyní bys mohl říci: „Ach, pane, nepozoruji v sobě velkých věcí, jenom chudobu. Jak bych tedy mohl k Němu jíti?“

Na mou věru, chceš-li svou chudobu proměnit, tu jdi k plnému pokladu všeho nezměrného bohatství a staneš se bohatým. Neboť tolik máš v sobě věděti, že On jest jediné pokladem, který ti má postačiti a který tě může nasytit.

Proto řekni: Chci jíti k Tobě, aby Tvoje bohatství naplnilo mou chudobu, a aby celá Tvoje nezměrnost naplnila mou nicotnost a aby Tvoje bezmezné, nepochopitelné božství, naplnilo mé příliš ubohé a zkažené lidství.

„Ach, pane, příliš jsem zhřešil. Nikdy toho nemohu odpykati!“

Právě proto jdi k Němu, neboť On bohatě pykal za každou vinu. V Něm můžeš nebeskému Otci obětovati důstojnou oběť za každé své provinění.

„Ach, pane, chtěl bych rád chváliti Boha, ale nedovedu toho.“

Jenom jdi k Němu, On jest jediné Otci příjemný a vítaný a je také nezměrnou pravdivou chválou z celé božské dobroty. Zkrátka, chceš-li

býti najednou zbaven všech nedostatků, a chceš-li býti oděn v ctnosti a milosti a chceš-li býti uveden blaženě do prapůvodu, tu se chovej tak, abys mohl svátost přijímati důstojně a často. Tak se k Němu připojíš a budeš zušlechťen Jeho tělem.

Ano, v těle našeho Pána jest naše duše přiblížena k Bohu, takže ze všech andělů, ani Cherubínů, ani Serafínů by nenalezl mezi oběma rozdílu. Neboť kde se dotknou Boha, tam se dotknou duše a kde duše, tam zase Boha. Spojení nebylo nikdy tak úzké.

Neboť duše jest mnohem blíže spojena s Bohem, než tělo s duší, které přece tvoří jednoho člověka. Toto spojení jest mnohem bližší než kdybychom kapku vody nalili do sudu s vínem. Pak by tam byla voda a víno, ale byly by tak proměněny a sjednoceny, že žádný tvor by již nemohl naléztí rozdílu.

Nyní by ses mohl tázati: „Jak je to možné? Vždyť z toho nic nepocituji.“

Co na tom sejde! Čím méně pocituješ a čím vroucněji věříš, tím chvályhodnější je tvá víra, a tím více má býti ctěna a chválena. Neboť mnohem více je člověku celá víra než nějaká domněnka. Ve víře máme opravdové vědění. A skutečně, nic nám neschází tak, jako pravá víra. *)

*) Je psáno: blahoslavení ti, kteří neviděli a uvěřili. To se potvrzuje, i nyní a bude to potvrzováno na věky.

Když se nám zdá, že bychom měli při něčem více dobra než při věci jiné, tu to vzniká jenom zevními zákony. Ve skutečnosti na jednom není více než na druhém. Kdo stejně věří, přijímá stejně a má stejně.*)

Nyní by ses mohl tázati: „Jak bych mohl věriti tak velkým věcem, když shledávám, že nejsem takový, nýbrž že jsem nedostatečný a že mám sklon k mnohým věcem?“

Hleď, pak musíš mítí pozor u sebe na dvě věci, které měl u sebe také náš Pán. Měl vyšší a nižší síly, které prováděly rovněž svou práci. Jeho vyšší síly byly v majetku a v požívání věčné blaženosti, ale nižší byly v stejnou hodinu v nejhorším utrpení a zápasily na zemi.

A tyto skutky jedných nebránily druhým v jejich činnosti.

Kdo má v sobě pravou víru, nemusí nic vidět, nemusí nic slyšet, a přece jenom víra ho upevňuje tak, že je nezlomitelný a nezdržitelný a nakonec ho jeho víra obdaří skutečně vším tím, v co věřil. Bez víry nelze provést ani pouhý hypnoleký pokus, bez víry nelze v celém okultismu provést nejmenší věc se zdarem — tím méně v mystice. Ba, kdybych nevěřil, že mohu na pouhý popud své vůle zvednouti ruku, zůstala by má ruka nehybně viseti. Vše spočívá na víře, jak věci nejmenší, tak i největší. A sice to platí pro svět finotný, tak jako pro svět ástrální a nejvíce pro svět duchovní. Pozn. piekl.

*) Tyto věty se týkají také různých vyznání a náboženských soustav. Jsou lidé, kteří se stále ještě domnívají, že ta či ona církev nebo to či ono vyznání, nebo to či ono náboženství je lepší a že může člověku dáti více než ostatní. Dokud máme takový názor, nebudeme nikdy praví mystikové. Pozn. piekl.

A podobně má býti i v tobě, aby vyšší síly se pozvedaly k Bohu, aby Mu stále byly nabízeny a s Ním spojeny. Více ještě: každé utrpení máme úplně a zcela doporučiti tělu a nižším silám a smyslům, ale duch se má s celou silou pozvedati a svobodně se má ponořovati do svého Boha.

A ještě více: Utrpení smyslů a nižších sil a také pokušení jsou věci, po nichž ti nic není.*)

Čím je větší a silnější zápas, tím větší a chvályhodnější je také vítězství a čest z něho. Neboť čím je větší pokušení a čím mocnější útok, který přece jenom člověk přemůže, tím vlastnější je také ctnost a tím milejší je tvému Bohu. A proto: chceš-li svého Boha důstojně přijmouti, pečuj, aby tvé vyšší síly byly namířeny k Bohu, a aby tvoje vůle hledala Jeho vůli, a hled' také, abys Ho měl v mysli, a aby tvá věrnost k Němu byla stálá.

Nikdy nepřijímá člověk v takové sebesprávě drahocenné tělo našeho Pána, aby při tom nepřijal také zároveň zvláštní velikou milost. A čím častěji se to děje, tím je to bohatší na pozhnání.

Ano, při takové zbožnosti a při takovém mínění mohl by člověk přijmouti tělo Našeho

*) To znamená, že náš duch se nemá o tyto věci starati, neboť to patří do říše nižších světů. Ale máme neustále pozvedati svou mysl k Bohu, čili soustřeďovati se, což Mistr nazývá zápasem, jak vidíme z následující věty.

Pozn. překl.

Pána tak, že kdyby byl v řádu andělském, musil by přijíti do nejnižšího jejich sboru. A když by po druhé právě tak přijímal, mohl by býti povýšen do sboru druhého. Ba v takové zbožnosti mohl bys tělo Páně přijmouti tak, že bys byl naplněn takovou důstojností, abys vstoupil do osmého nebo dokonce do devátého andělského sboru.

Proto, kdyby byli dva lidé po celý svůj život úplně stejní a kdyby jeden z nich někdy jen jednou přijal tělo Páně, s větší důstojností než druhý, tu již tím tento člověk by byl jako blýskající se slunce před druhým a získal by zvláštní sjednocení s Bohem.

Toto přijímání a blažené požívání drahého těla našeho Pána spočívá nejen v zevním požitku, nýbrž také v duchovním požitku s toužící myslí v sjednocení a v zbožnosti.

To si může člověk tak věrně předsevzít, že bude bohatší na milosti, než kterýkoliv člověk na světě. To může člověk činiti tisíckráte za den a ještě častěji, ať je kdekoliv, ať je nemocen nebo zdrav.

Ale máme se svátostně k tomu připravovati po způsobu dobrého pořádku a s velikou touhou. Nemáme-li však touhy, tu se k ní povzbuzujme a připravujme a jednejme podle toho a tak se staneme svatými v čase a spasenými ve věčnosti. Neboť jíti za Bohem a sledovati Ho jest věčnost.

To nám dejž náš Pán: pravdu, a k tomu lásku
k cudnosti a život věčné blaženosti. *)

*) Poslední odstavce znamenají, že člověk může tisíckrát za den se soustředit na vnitřního Boha tak, jako by jej přijímal. Je nutno vžít se do oné vzácné a posvátné pravdy, že máme Boha v sobě, a proto si musíme navykat na tuto pravdu, a čím častěji, třeba jenom na několik okamžiků soustředíme své myšlenky na duchovní srdce, tím více z toho máme užitek. Tento užitek není vždycky ihned viditelný, nebo cítitelný, ale po čase se jistě dostaví.
Pozn. překl.

O vnitřní horlivosti.

Chce-li některý člověk přijmouti tělo Našeho Pána, tu se to má dít bez velkých starostí. K tomu se sluší a je opravdu užitečno, abychom se před tím vyzpovídali, i když cítíme, že jsme beztrestní. To máme učiniti z úcty k této svátosti zpovědi.

Kdyby však člověka takového trápila nějaká výčitka a kdyby ze starosti nemohl přijíti k zpovědi, tu nechť jde ke svému Bohu a nechť se před ním obviní s velikou lítostí, a pak ať je spokojen, dokud nemá nálady a času jíti k zpovědi. *)

Když by pak takovému člověku odpadla vzpomínka a výčitka na hřích, tu nechť si myslí, že Bůh na něho taky zapomněl. Máme se Bohu spíše zpovídati než člověku, a když jsme vinni,

*) Mistr E. zde radí, abychom se vyzpovídali svému Bohu, totiž do svého nitra. To mají také činiti všichni mystikové. Pak je pro pravého mystika, ale jenom pro něho, každá zevní zpověď naprosto zbytečná. Zpověď do nitra je mnohem lepší než zpověď, předepsaná církví, poněvadž se tu zpovídáme nikoliv člověku, nýbrž přímo Bohu. Pozn. překl.

tu máme zpověď před Bohem těžce vážit a máme se přísně vžít do kázně. Také nesmíme něco podobného lehce přejít pro zevní činnost, poněvadž přece bychom chtěli rádi jít k přijímání. Tak činíme, jestliže jinak smýšlení člověka při jeho skutecích je spravedlivé, dobré a božské. *)

Musíme se naučit, abychom i uprostřed své činnosti si zachovali osvobozenou mysl. **)

Ale pro nevytréněného člověka je to nezvyklá činnost dojít tak daleko, aby ho žádné okolí, ani žádná práce nezdržovaly, a aby mu nepřekážely — k tomu náleží veliká horlivost, a aby při všem mu byl Bůh zcela přítomen a aby mu stále zcela nezahaleně zářil, v každé době a v každém okolí. ***)

K tomu patří zvláštní píle a zvláště ještě dvě věci: Jednou jest, aby se člověk vnitřně uměl udržovat, dobře uzavřený, aby měl svou mysl stále v pozornosti před obrazy, které stojí

*) V tomto odstavci je potvrzeno to, co jsem napsal v předcházející poznámce. Je to nesmírně důležité, poněvadž to vyřkl vysoký katolický hodnostář, jehož slova mají největší závažnost. Pamatujme tedy, že se máme spíše zpovídati Bohu než člověku.

Pozn. překl.

**) Osvobozená mysl znamená mystickou koncentraci, kterou lze provádět i při mnohé zevní činnosti.

Pozn. překl.

***) To značí, že máme provádět mystickou koncentraci za všech okolností. Ale autor ví dobře, jak je to obtížné a že toho lze docílit jen dlouholetým výcvikem a pilností.

Pozn. překl.

venku, a aby tyto obrazy také venku zůstaly, a aby ho žádným cizím způsobem nemohly doprovázeti a obkloповati, a aby v něm nenalezly žádného místa.

Za druhé, aby člověk svými vnitřními obrazy se nerozptyloval a aby se v nich také nerozplýval a ani aby se s nimi v jejich mnohosti ztotožňoval. A to, ať jsou to již obrazy z nějakého pozvednutí mysli, anebo obrazy zvenčí, anebo cokoliv jiného, co je v člověku přítomno.

Člověk musí veškeré své síly navyknouti k tomuto cíli a obrátiti je k němu, a míti neustále zpřítomněno svoje nitro.*)

*) K těmto radám lze použiti několika případů, aby věc byla osvětlena. Jakmile počneme s mystickými cvičeními, tu se zvláště s počátku počne objevovati spousta obrazů, které v nás dříve držely, a o nichž jsme vůbec ani nevěděli. Jsou to obrazy z minulosti, které jsme do sebe přijali vědomě nebo nevědomě. Tyto obrazy byly v jakémsi spánku a neprojevovaly se v našem vědomí, pokud jsme na ně nepočali provádět tlak svou vůlí, když jsme se počali soustřeďovati. V nevyevičené mysli, která není totožná s naším já a která je pouze nástroj našeho já, se tyto obrazy probudí k mocnější činnosti, poněvadž dříve nebyla naše mysl navyklá na takový tlak, který na ní teď vykonáváme svou vůlí. I kdyby to byly třeba obrazy věci posvátných, anebo cokoliv jiného, jak výslovně Mistr Eckehart praví, nesmíme jim dovoliti přístupu do svého nitra a musíme je ihned vypuzovati, a sice napětím vůle. Svou vůlí můžeme se vrátit ke svému zvolenému obrazovému ideálu Božství, ať již je to božství ve formě lidské, anebo ve formě nějakého posvátného symbolu, neboť v době mystické koncentrace jenom tento jediný obraz máme vnitřně viděti. Vše ostatní je nutno zapudit. Jsou mnozí mystikové, kteří si na příklad představují v sobě

Nyní bys mohl říci: „Ale člověk se musí přece obracet navenek, když má venku něco působiti, neboť žádné dílo nemůže býti vykonáno, leda podle svého vlastního praobrazu.*)

To je ovšem pravda. Ale vnějšek obrazu není vycvičenému člověku ničím vnějším, neboť vnitřnímu člověku jsou veškeré věci vnitřním božským způsobem projevu.

K tomu může člověk přijíti jenom p^o tom, když celý svůj rozum cvičí a navyká směrem k Bohu. Tak se stane, že vše to v jeho nitru se vždycky stává božským. Rozumu není nic

planoucí srdce. To jest jejich zvolený symbol. Na počátku je to dosti dobré, ale mnohem lépe jest, podle Mistra Rama Krišny, představovati si malý plamen, a soustřeďovati se na modravý vnitřek onoho plamene, jak čteme ve vydaných námi knihách o Mistru Rama Krišnovi. A tu se může státi, že mystikovi při takové koncentraci se objeví v nitru, anebo i venku, tvář nebo postava Ježíše Krista. Mystik je tím uveden v omyl a domnívá se, že se má soustřeďovati nikoliv na onen plamen nebo na hořící srdce, nýbrž na tvář nebo postavu Kristovu, jak se mu zjevily. To je nesprávné. Kdo však cvičí děle, tomu se takových obrazů bude objevovati čím dále tím méně (minimální obrazy světské nebo bezvýznamné) a nakonec jeho mysl bude tak ustálena, jako hladina vody, a nebude rozčtěna ani nejmenším zjevem — alespoň ne v době koncentrace. Pozn. překl.

*) Vidíme zde, že Mistr Eckehart věděl dobře to, o čem píše Mulford ve svých spisech, a po něm mnozí jiní, že totiž vše, co konáme, musíme mít napřed hotovo ve své představě. Každé umělecké dílo, každý stroj, každý přístroj, musí býti nejprve uroben v lidské představě a pak teprve může člověk přistoupiti k jeho provedení na úrovni hmotné. Tento obraz v imaginaci nazývá Mistr praobrazem. Pozn. překl.

tak vlastního a tak přítomného a tak blízkého jako Bůh.*)

Nikdy se neobrací jinam. K tvorům se neobrací, ledaže by se jim činilo násilí nebo bezpráví. V takovém případě je rozum skutečně lámán a obrácen. Jestliže pak rozum v mladém člověku, nebo v komkoliv jiném je zkažen, tu musí být vychováván s velkou pečlivostí, a nutno potom vynaložiti vše, co jen můžeme, abychom rozum zase navykli k Bohu a vychovali.**)

Neboť, třebaže Bůh byl v rozumu lidském přirozeně, jako jeho vlastnictví, tu přece jenom když rozum byl zvrácen a když se zakořenil mezi tvory a když se s nimi zkreslil a zvykl na ně, tu také v této části je znetvořen a nemá moci nad sebou a ve svém ušlechtiljším toužení je též zadržován tak, že veškerá píle, kterou může člověk vynaložiti, je přece jenom malá, aby svůj rozum zase nanovo navykl obracet se k Bohu.

A i když to vše člověk činí, potřebuje přece jenom, aby byl stále střežen.***)

*) Zde zase upozorňuji, že rozumem míní autor nikoliv náš zevní světský rozum, nýbrž vnitřní rozum, jehož výrazem je u průměrného člověka svědomí.

Pozn. překl.

**) Z této věty vidíme, že autor nemíní rozum zevní.

Pozn. překl.

***) Takový člověk, jehož vnitřní rozum se obrátil k běžným věcem, čili krátce k světu, musí vynaložiti skutečně nesmírnou pílí a velikou sílu, aby si navykl

Před jinými věcmi máme přihlídnouti k tomu, abychom sami sebe pevně a dobře navykali. Kdyby člověk nezvyklý a nevyčvičený chtěl takto jednati jako člověk navyklý, tu by se úplně a nadobro zkazil. Nebylo by z něho nic. Jestliže však člověk jednou všem věcem úplně odvykl a odcizil se jim, tu potom může opatrně také veškeré své skutky prováděti a může svobodně všech věcí užívati, anebo jich postrádati bez všech překážek. Jinak však, co má člověk rád, a z čeho má radost, a co sleduje s vůlí, ať je to jídlo nebo pití nebo cokoliv jiného, toho nemůže zanechati bez pochybení člověk nevyčvičený. *)

myslití na Boha. A když vše možné činí, potřebuje přece stále někoho, kdo jej střeží a připomíná mu jeho cíl. To je jinými slovy smysl toho, co chce říci Mistr E.

Pozn. překl.

*) Zde jsou velmi důležité rady pro začátečníky v mystice, ať v naší, anebo v mystice indické. Kdybychom mohli jednati tak, jak zde Mistr předpisuje, abychom se odříkli všech věcí, kterým jsme po léta byli zvyklí, abychom se vzdali všech, nám milých osob, ať příbuzných nebo přátel — ale vzdali se jich úplně — tu bychom se dopustili veliké chyby, a byla by to naše zkáza. K tomu všemu je potřeba velmi dlouhého výcviku, a sice pomalého výcviku, a teprve, když člověk všemu tomu odvykl a se odcizil, tu může opatrně všeho toho zase užívati, anebo se toho odříkati, aniž doznal nějaké újmy na svém vývoji. Tak se to má také s indickými jógy, kteří si navyknu nejříve žiti v úplném celibátu, ale když dosáhli jistého stupně vývoje, mohou, chtějí-li, svůj celibát zrušit bez jakékoliv škody. V tom spočívá právě tajemství starozidovských patriarchů, kteří byli

Člověk si musí navyknouti nehledati v žádné věci něco svého, aniž se v ní něčeho chápati, jako by mu patřila, nýbrž ve všech věcech hledati Boha a chopiti se Ho. Neboť Bůh nedal nikdy žádného daru, ani nedává, abychom tento dar měli, a abychom si s ním odpočinuli: nýbrž veškeré dary, které kdy dal na nebi nebo na zemi, dal vesměs proto, aby mohl dáti, jeden dar — a tím jest On sám.

Těmi druhými dary chce nás Bůh jenom připravit na onen dar, který je On sám, a veškeré skutky, které Bůh kdy provedl na nebi a na zemi, prováděl jenom pro jeden skutek, aby jej mohl vykonati — aby nás mohl spasit.

Proto pravím: ve všech darech a skutecích a při každé práci se máme naučit viděti Boha a nic nám nemá postačovati a u ničeho nemáme setrvati. Žádným způsobem neexistuje pro nás stanutí v tomto životě a také toho u žádného člověka nikdy nebylo, třebaže byl velmi daleko. Především má se člověk obracet vždycky k darům božím a býti připraven na nové.*)

Chci se v krátkosti zmíniti o jedné, která by byla tak ráda měla něco od našeho Pána. A tu jsem řekl, že nebyla správně připravena a kdyby

velikými zasvěcení, a při tom měli děti, ba někteří z nich, jako král Salamoun, měli veliký počet manželek.

Pozn. překl.

*) Všechny dary od Boha nejsou vlastně naším majetkem, nýbrž jsou jenom půjčené. A to se týká věcí duchovních i věcí hmotných.

Pozn. překl.

ji byl Bůh takto nepřipravené dal onen dar, tu by tím musila býti pokažena.

Tážete se: „Proč nebyla připravena? Měla přece dobrou vůli? Pravíte přece, že Bůh může veškeré věci a že v Něm jsou veškeré věci, jakož i celá dokonalost.“

To je správné. Ale u vůle musíme rozeznávati dvojí smysl: Jedna vůle jest náhodná a bezpodstatná, ale druhá jest sama jako osud a působí jako nějaká tvůrčí prasíla.*)

*) První vůle, o které se zde autor zmiňuje, se týká věci hmotných a bezpodstatných a tato vůle je v činnosti u všech jen zevně založených lidí napořád. Ale druhá vůle se objevuje jen zřídka, a sice pouze u lidí nábožensky založených, a pak jim najednou a beze všeho úvodu dá popud buď k nastoupení mystické cesty, nebo k nějakému jinému, pro jejich vnitřní život důležitému aktu. V prvním případě, běží-li totiž o rychlé rozhodnutí se k mystické, přímé cestě k Bohu, je to skutečně řízení boží nebo-li osud, poněvadž každý takový skutek je doslovně k o s m i e k á čili vesmírová událost. Zatím kdy jiné skutky lidí, zevní vůli vykonané, nemají jiného účinku, nežli že působí na poměrně nepatrný kruh do okolí, jest takovým mystickým rozhodnutím zasažen celý vesmír a celý vesmír to také pociťuje. Dále každý mystický zážitek, každý důležitý oddíl mystické cesty, jako mystická smrt, křty, nebo dokonané znovuzrození a mystická svatba, jsou ovšem již obrovskými kosmickými událostmi, které jsou pociťovány na nebi i na zemi a y celém prostoru nekonečného jsouna. Tyto věci ovšem nemají s vůlí lidskou nic společného, poněvadž je vykonává jedině Bůh. Poněvadž právě ona druhá vůle, která zapůsobí neočekávaně a změní celou dráhu člověka, je událostí kosmickou, dochází k ní velmi často za velmi neobyčejných okolností. Zevní člověk nevidí v takových případech obvykle nic jiného než seskupení nebo shrnutí různých, t. zv. náhod, které člověka přivedou k takovému před důležitému aktu vůle.

Vpravdě nepostačuje to ještě, když mysl člověka jest odpoutána v nějakém přítomném úseku časovém, ve kterém se chceme jednou Bohu podrobiti. Naopak musíme míti dobře vycvičenou odpoutanost, která byla již před tím a která ještě pak trvá, neboť potom můžeme přijmouti od Boha veliké věci a v těchto věcech Boha.

Jsme-li však nepřipraveni, tu pokazíme onen dar, a zkazíme si také v onom daru přijetí Boha. To je také příčina, proč nám Bůh vždycky nedává toho, zač prosíme. Chyba není v Něm, neboť Ho to nutí tisíckrát prudčeji dávatí než nás přijímatí. Ale my činíme Bohu násilí a bezprávi tím, že Mu bráníme v Jeho přirozeném působení svou nepřipraveností.

Při všech darech má se člověk naučit vystupovati ze sebe, nic vlastního si nepodržovati a nic pro sebe nehledati, ani užitek, ani rozkoš, ani vroucnost, ani sladkost, ani odměnu, ani království boží, ani vlastní vůli.

Bůh se nikdy nedal a také se nikdy nedá do vůle cizí — dává se jen do vůle vlastní. Tam,

Ale kdo má oči otevřeny, vidí, že ony t. zv. náhody byly dlouho připravovány silami osudovými, až konečně tyto síly se setkaly v jediném ohnisku, kterým je právě vyvolený člověk. Proto právě mystikové skuteční jsou lidmi vyvolenými, a jestliže některý z nich nepoužije v plné míře této milosti vyvolení, tu se dopustí veliké chyby, protože musí pak mnoho lidských životů čekati než taková milost se mu bude zase opakovat.

Pozn. překl.

kde však nalezne svoji vůli, tam se dá a vstoupí tam se vším, co jest. A čím více se zbavíme svého, tím dále postoupíme v onom.

Proto nepostačuje, když třeba jednou se sebe vzdáme a všeho, co máme, a co můžeme, nýbrž máme se takto obnovovati často, a rovněž se máme sami ve všem činiti prostými a svobodnými.

Také je velmi užitečné, aby člověk se nespokojoval s tím, že by snad ctnosti, jako poslušnost, chudobu a jiné ctnosti měl jenom v mysli, nýbrž má se také cvičiti v činnosti a ovoci ctností, často se v tom zkoušeti a také si má přát a toužiti po tom, aby jinými lidmi byl cvičen a zkoušen.

Ale ani to ještě nepostačí, když tak provádíme skutky ctnostné a když poslušnost, chudobu a ponížení běřeme na sebe, anebo když jiným způsobem se činíme pokornými a poslušnými. Máme se tolik snažiti a nikdy nepovoliti, až ctnost získáme v její podstatě a v jejím základě. A zdali ctnost máme, to vyzkoušíme podle toho, jak daleko se skláníme před ctností přede všemi jinými věcmi.

A když skutky ctností konáme bez přípravy vůle a bez vlastních myšlenek v pozadí, takže tím zvláště veliké a spravedlivé věci vykonáváme, ale tak, aby to bylo konáno spíše jako samo sebou a z lásky k Bohu a bez jakéhokoliv

proč — pak máme ctnost dokonalou, ale dříve nikoliv. Učme se tak dlouho okoušeti vše, dokud nemáme již nic vlastního. Všechna bouřlivá nespokojenost přichází jenom ze svévole, ať toho pozorujeme, či nikoliv. Máme se postavit do čistého odstranění své vůle a své touhy a vstoupiti do dobré a nejmilejší vůle Boží s celou svou myslí a se vším, co vůbec bychom chtěli, nebo po čem bychom toužili.

Otázka: „Máme také se odřici s vůlí všeho sladkého požívání Boha? Nemůže to vycházeti rovněž z lenivosti a ze slabé lásky k Bohu?“

Ano, ovšem, když v tom nepoznáváme rozdíl. Nebo zdali to přichází z lenivosti či z pravé odloučenosti, nebo z poslušnosti, to můžeme zpozorovati podle toho, zdali dokonce v tomto stavu, když vnitřně jsme tak úplně opuštěni, přece jen se shledáváme věrni k Bohu, jako bychom byli uprostřed nejsilnějšího pocitu Jeho přítomnosti. A dále zdali i v tomto postavení vše činíme a o nic méně nečiníme a vzdalujeme se od veškeré útěchy a pomoci právě tak, jako bychom to činili když bychom pociťovali přítomnost boží.

Spravedlivému člověku, který je v dokonale dobré vůli, nemůže pak býti žádná doba také příliš krátkou. Neboť kde vůle stojí tak, že úplně chce to, co může, ne jedině teď, nýbrž

i kdyby žila tisíc let, tu takový člověk by také činil vše, co by mohl — taková vůle platí právě tolik jako veškeré skutky, které bychom mohli vykonati za tisíc let. Před Bohem to onen člověk vše vykonal.

Drobná poučení Mistra Eckeharta.

Tato poučení podle starých zpráv poskytoval Mistr E. svým spolubratřím obvykle po večeři, když s nimi společně stoloval.

O moci touhy.

Kdo chce viděti Ježíše, ten musí předstihnout veškeré věci. Co to znamená, že člověk i při prudkém běhu nepředstihne veškeré věci? To znamená, že dosud nepochutnal Boha. Kdyby byl Boha ochutnal, tu by rychlým během veškeré věci předstihl. A nejen že by je předstihl — ještě více. Prorazil by veškerými tvory. Cokoliv jeho láska by chtěla opustit, tím by prorazil.

Že nemůžeme Boha viděti, to přichází od malíckosti naší touhy a od mnohosti tvorů.

Kdo touží po vysokých věcech, ten je vysoko, kdo chce Boha viděti, musí míti vysokou touhu!

Vězte, že vážná touha a nejhlubší pokora působí zázraky.*)

*) Napsal jsem již v některých spisech, že pravá touha po poznání pravdy vede každého člověka nakonec k mystice, poněvadž Bůh je pravda. Ale tato touha musí býti opravdová a musí člověka pronikat od rána do večera i při jeho světském zaměstnání, při každé jeho práci, a nikdy ho nesmí opouštěti. Kdyby člověk takový neznal nikoho, kdo by i sebe méně věděl o věcech okultních, nebo dokonce o mystice,

To tvrdím na svoje tělo. *)

A tak tvrdím: i když může Bůh vše — toho přece nemůže, aby člověku, který je pokorný a který má velikou touhu, mohl něco odepřít. A tam, kde Boha nedonutím, aby učinil vše, co chci, tu mně schází buďto pokora, nebo touha. Pravím to na své tělo a tvrdím to s jistotou: Člověk, který je plný touhy, by mohl dojít k tomu, že by prošel ocelovou zdí, tak jako čteme o sv. Petrovi, že když viděl Ježíše, tu silou své touhy krácel po vodě.**)

přece jenom bude tak veden, že se mu dostanou do rukou knihy poučné a že se setká s lidmi, kteří mu povědí, kudy má jít, aby se dostal vždy o kus cesty dále. A nakonec bude doveden k mystice, totiž ke skryté, ale jediné pravdě. A když se bude řídit mystickými pravidly, tu konečně pozná celou Pravdu, totiž Boha. To jsem vyzkoušel sám na sobě a všichni ti, kteří se mnou pracovali na počátku let devadesátých poznali totéž, neboť všichni jsme byli uchváteni takovou prudkou touhou po poznání pravdy. Proto jsme také byli chráněni před nepravdivými soustavami okultními, jako na příklad theosofii, anthroposofii a jiných výstrelků moderního pseudookultismu. Proto konečně jsme všichni musili zakotvit v mystice, poněvadž je to zákon.

Pozn. překl.

*) Všimněme si, že Mistr E. neříká „na mou duši“, nýbrž na mé tělo, poněvadž duše je mu příliš posvátná, než aby ji použil k takovému výroku.

Pozn. překl.

**) Již tehdy, když jsme zasedali každého týdne v naší malé okultní společnosti v posledních letech devatenáctého století, říkali jsme mezi sebou, že království Boží je nutno dobývatí násilím jako pevnost děly. To bylo ovšem míněno obrazně a nikdo z nás netušil, že je to doslovná pravda, ale ovšem že tato dobývací síla musí být v touze člověka. Pozn. překl.

A nyní pravím: věc, která roste, když je plněna, nebude nikdy plná. Kdybychom měli veliký sud, do kterého bychom nalévali vína a kdyby tento sud při plnění rostl, tu by nikdy nebyl plný. A právě to chce duše. Čím více žádá, tím více je jí dáváno, čím více přijímá, tím širší je její schopnost pochopení.

O moci touhy.

II.

V člověku opravdu pokorném musí se vše vyplnit. Člověk pokorný a Bůh nejsou dva, nýbrž jeden. Bůh nemůže vůbec jinak a musí se vylíti do opravdu pokorného člověka!

Pokorný člověk nemusí Boha prositi, ale může Bohu poručit! Pokorný člověk je tak mocný nad Bohem, jako Bůh sám je mocný nad sebou. Kdyby takový člověk byl v pekle, tu by musil Bůh přijíti do pekla a peklo by se musilo státi královstvím nebeským. Bůh by musil nutně takto jednati. Bůh je nucen činiti tak, poněvadž bytí takového člověka je božským bytím a božské bytí jest božským bytím s jeho bytím.

Proč Bůh potřebuje mé pokory.

Mistr E. pravil v jednom kázání:

Má pokora dává Bohu Jeho božství — a to lze dokázat následovně:

Nejpodstatnější vlastností Boha jest dávat i. Ale Bůh nemůže dávat i než když někoho má, kdo jeho dary může přijímat. Ale svou pokorou činím se pro jeho dary přístupným. Proto svou pokorou činím z Boha dárce, a dávám, poněvadž dávání jest Boží vlastností — Bohu skrze svou pokoru to, co jest Jeho.

S pánem, který chce býti dárce, je to správné teprve pak, když nalezne nějakého příjemce. Neboť kdyby nebylo příjemce, tu by nemohl pán nikdy se státi dárce. Příjemce činí právě tím, že běže, pána dárce. Právě tak: má-li Bůh býti dárce, tu musí hledati příjemce. Ale nikdo nemůže býti příjemcem daru božího než kdo jest pokorný.

A proto, má-li Bůh svou božskou vlastnost uskutečňovati prostřednictvím svého daru, tu

jistě k tomu potřebuje mé pokory. Neboť bez pokory nemůže mně nic dáti, poněvadž bez pokory nejsem pro dar vhodný příjemce. Proto jest pravda, že já se svou pokorou dávám Bohu jeho božství.

Proč Boha svou pokorou povyšuji.

Mistr E. pravil také: Má pokora povyšuje Boha a čím více se sám pokořuji, tím více Boha povyšuji, a čím více Boha povyšuji, tím sladčeji a laskavěji nechá vtékati Své božské dary a Svůj Božský vliv do mne.

Neboť čím vyšší jest tento vtok, tím sladčeji a jemněji vtéká. Ale proč Boha povyšuji svou pokorou, to dokazuji takto: Čím více se tlačím dolů, tím výše jest Bůh nade mnou. Je to právě tak, jako se studnou: čím hlubší je studna, tím výše je ten, který u studně stojí. A právě tak: čím více se ponižuji v pokoře, tím výše jest Bůh a tím něžněji a sladčeji nalévá do mne Svůj Božský vliv. Proto musí býti pravda, že mohu Boha svou pokorou povýšiti.

Svou milost si máme sami vzíti.

Mistr E. pravil:

Máme dojít tak daleko, že není třeba, abychom Boha prosili, aby nám ráčil dáti Svou milost a Svou božskou dobrotu, nýbrž máme jednati tak, abychom sami brali a abychom se Ho na to vůbec netázali.

Podobenství o magnetovci a jehlách.

Byla položena otázka, jak to může býti, aby smysly poslouchaly rozum.

Na to odpovídá Mistr E. a praví:

Když rozum úplně visí na Bohu a při tom setrvává, tu smysly vesměs musí rozum poslouchati. Je to právě tak jako když někdo pověsí jehlu na magnetovec, a na onu jehlu zase druhou jehlu, takže tímto způsobem lze čtyry jehly pověsit na magnetovec.

Pokud první jehla visí na magnetovci, potud zůstanou také ostatní jehly na ní viseti a když první jehla se od magnetovce odpoutá, tu odpoutají se také od ní jehly ostatní. Právě tak: pokud rozum visí pevně na Bohu, potud všechny smysly ho musí býti poslušny. Ale když se rozum odloučí od Boha, tu veškeré smysly od rozumu odpadají a tak se stanou rozumu neposlušnými.

Proč jest bráti blaženější než dávati.

Mistr Eckehart praví:

Člověk, který z lásky by přijal k vůli Bohu chléb jako almužnu, by mně byl milejší než takový, který k vůli Bohu by dal sto liber zlata. Jak to mohu dokázat? Takto:

Všichni Mistři praví, že čest je mnohem milování hodnější než pomíjející statek. Kdo tedy dá k vůli Bohu sto liber zlata, získá více slávy a cti než stojí ono zlato. Neboť když napřáhl ruku s oním statkem, tu přitáhl sobě více a něco lepšího, nežli dal. Přitáhl si totiž slávu a čest.

Když však chudý napřáhl svou ruku po chlebě, tu napřažením ruky vzdal se také veškeré cti. Tu tedy dárce čest koupil a přijímající čest prodal.

Ale ještě něco jiného přispívá k tomu, že chudý svým přijetím almužny se více přiblížil k Bohu, nežli ten, jenž k vůli Bohu dal sto liber zlata.

Dárce se totiž zaraduje nad svou přirozeností a uvede ji ke cti, ale přijímající svou přirozenost stlačí dolů a učiní ji hodnou opovržení. A dávajícího lidé velmi rádi vyvyšují pro jeho dary, ale chudý je opovržen a hanoben, protože přijímá. *)

*) Právě proto však, že je lidmi opovrhován, je Bohu milejší a jistě mu jeho pokora bude velmi vydatně odplacena. Pozn. překl.

Z legend o Mistru Eckehartovi.

Mistr Eckehart a nahý chlapec.

Mistr Eckehart potkal jednou krásného nahého hochu.

A tu se ho tázal, odkud přichází?

Chlapec pravil: „Přicházím od Boha.“

„Kde's Ho zůstavil?“

„Ve ctnostném srdci.“

„A kam jdeš?“

„K Bohu!“

„Kde ho nalezneš?“

„Tam, kde jsem zanechal veškeré tvory.“

„A kdo jsi?“

„Král.“

„Kde je tvé království?“

„V mém srdci.“

„Měj se na pozoru, aby toto království s tebou nikdo nesdílel!“

„To činím.“

A tu Mistr E. zavedl chlapce do své kobky a řekl:

„Vezmi si kabát, kterýkoliv chceš!“

„Pak bych nebyl králem!“ odpověděl hoch —
a zmizel.

A byl to Bůh sám — a žertoval takto
s Mistrem. *)

*) V této legendě jsou různá poučení o bytosti boží, ale všechna jsou čtenáři jasná až na to, že Bůh by nebyl Bohem, kdyby byl přijal od Mistra E. kabát, poněvadž Bůh je předně všeho prostý (proto se zjevil jako nahý chlapec) a potom Bůh nemůže od tvora nic přijmouti, i kdyby tímto tvorem byl velký Mistr.
Pozn. překl.

Jak se staneme mužem.

Mistr E. pravil:

Komu u jednoho člověka jest jinak v mysli než u jiného a komu je Bůh milejší v jednom než ve druhém, tu takový člověk jest hrubý a ještě Boha vzdálený a ještě je dítětem. Ale komu je Bůh stejný ve všech věcech, ten se stal mužem. A komu veškeří tvorové jsou jenom něčím cizím a odcházejícím, s tím je věru dobře. *)

*) Tato slova se také vztahují na různá náboženství. Pravému mystikovi musí býti každé náboženství rovnocenné se všemi ostatními. Pravý mystik si nesmí vážit především náboženství svého a opovrhovati jinými náboženskými soustavami. Kdo se domnívá, že na př. v buddhismu je Bůh lepší než v náboženství židovském nebo křesťanském, není dosud pravý mystik. A kdo je katolík a domnívá se, že náboženství starých Indů je méně cenné než křesťanství, není dosud pravý mystik, atd. Pravý mystik se nesmí nikdy účastňovati náboženských sporů, poněvadž takové malichernosti jsou jenom pro lidi nezralé, pro duchovní děti, které se ještě dlouho musí učit než dojdou až tam, aby poznali, že Bůh je všude stejný. Mluvím zde ovšem výstavně o pravých soustavách náboženských, které byly založeny vždycky některým Vykupitelem. Netýká se to tedy různých okultních soustav, jako na př.

Byla položena otázka: Když člověk by chtěl ze sebe sama vystoupiti, zdali je ještě potom třeba, aby se staral o věci přirozené.

A tu Mistr E. odpověděl: Boží břemeno je lehké a jeho jho je sladké, — vždyť Bůh to chce jenom ve vůli.*)

A to, co je člověku Bohem nevedenému hrůzou, to je Bohem vedenému radostí srdce. A nikdo se Boha nezmocní, než ten, kdo až do svého základu je mrtev.**)

spiritismu nebo theosofie, nebo mnohých jiných, což jsou systémy, založené pouhými lidmi, a proto jich nelze porovnat se žádným pravým náboženstvím. Ale mystiky nelze počítati k různým okultním směrům, které byly vynalezeny lidmi, protože mystika je právě základním kamenem každého pravého náboženství, a jeho hlavním sloupem. Proto mystika je dána lidem Nejvyšší bytostí a proto je také ve všech náboženských směrech stejná. Pozn. překl.

*) Bůh totiž chce jenom, abychom měli dobrou vůli vystoupiti sami ze sebe, poněvadž ve skutečnosti jsme připoutáni k tělu a k svým světským povinnostem, a nemůžeme tedy toto své předsevzetí dokonale provést. Toho nemůže ani poustevník, který žije zcela o samotě ve své sluji, protože se musí alespoň starati o potřeby svého těla. Pozn. překl.

**) t. j. mystickou smrtí.

Pozn. překl.

Čistota nutí Boha ke mně.

Nechci Boha nikdy prositi, aby se mi dal,
ale chci Ho prositi, aby mne učinil čistým.
Neboť kdybych byl čistý, tu Bůh by se mně
musil dáti, silou své vlastní podstaty, a musil
by se do mne uzavřítí.

Mistr ve čtení a mistr života.

Lépe by byl mistr života než tisíc mistrů ve čtení, ale čísti a žítí bez Boha, k tomu nemůže přijíti nikdo.

Kdybych musil hledati nějakého Mistra Písma, tu bych hledal v Paříži a na vysokých školách, pro vysokou vědu. Ale kdybych se chtěl tázati po dokonalém životě, tu o tom takoví Mistři by mně nemohli říci nic.

Kam bych pak měl jíti? Vždycky nikam jinam, než k obnažené prosté podstatě: ta by mně mohla oznámiti to, po čem bych se jí tázal v svých úzkostech.

Lidé, co hledáte u mrtvých kostí? Proč nehledáte živou svatyni, která vám může dáti věčný život? Neboť mrtvý nemá nic, co by dal, ani nic, co by vzal.

A kdyby i anděl musil hledati Boha mimo Boha, tu by Ho nehledal nikde jinde, než v některém prostém, obnaženém a odpoutaném tvorů. Celá dokonalost spočívá v tom, abychom dovedli

snášeti chudobu a bídu, hanbu a protivenství,
a vše, co tísnivého na nás může padnouti,
ochotně a vesele, prostě a toužebně, připraveně
a nepohnutě, a abychom v tom zůstali až do
smrti bez jakéhokoliv proč.

Radostné dílo boží.

Mistr E. pravil v jednom kázání:

Dílo, které Bůh provádí v některé božské, milující duši, kterou nalezne čistou, prostou a od všeho odvrácenou, aby se v ní mohl duchovně zrodit, činí to s větší radostí, než veškerá svá díla, která kdykoliv činil ve všech tvorech a je to mnohem ušlechtlejší, než když z ničeho stvořil celý svět.

Potom se ho tázali, jak to je možno, že ono dílo Boží je Bohu radostnější.

A tu Mistr odpověděl, že je to proto, poněvadž Bůh nenalezne žádného jiného pohotového tvora, který by měl tak širokou vnímací schopnost, jako duši. Při žádném jiném díle nemůže Bůh svoji moc a podstatu Své bytosti tak úplně vylíti, jako tam, když se duchovně zrodí v duši.

A tu se Mistra tázali, co jest Boží 'zrození.

A Mistr odpověděl, že Boží zrození v duši není nic jiného než to, že Bůh se duši projeví novým poznáním a zcela novým způsobem.

Další otázka byla, zdali nejvyšší blaženost duše spočívá v onom skutku, kdy se v ní Bůh duchovně zrodí.

A Mistr odpověděl: Jest ovšem pravda, že Bůh při tomto díle má větší blaženost, než ve všech ostatních svých skutcích, které kdykoliv vykonal na nebi a na zemi v bytostech. Přece však duše jest mnohem blaženější tímto dílem, když se sama zase zpět narodí v Bohu. Neboť když Bůh se v ní zrodí, tu duše tím není ještě úplně blažená, nýbrž to ji činí blaženou, že následuje poznání, které se v ní zrodilo s láskou a s chválou až do prapůvodu, ze kterého poznání se zrodilo, a že v tomto prapůvodu Boha i duše se přidržuje božího a odpoutává se od svého. A pak již není blažena skrze své, nýbrž je blažena skrze to, co jest Jeho.

Čím prostší, tím mocnější.

Celé svaté Písmo volá, aby člověk se zprostil sama sebe. Neboť o mnoholi se sama sebe zprostíš, o tolik jsi sám mocnějším, o mnoholi se sama sebe zmocníš, o tolik jsi sobě vlastnější, a o mnoholi si sebe vlastnější, o tolik jest Bůh tvým vlastnictvím, a vše, co Bůh kdy stvořil. V pravdě, pravím ti, že jako Bůh jest Bohem, a jako jsem já člověkem: kdybys byl zproštěn sama sebe tak, jako jsi zproštěn nejvyššího anděla — tu nejvyšší anděl byl by právě tak tvůj, jako jsi sám sobě vlastní. Tímto cvičením se stává, že člověk ovládne sama sebe.

Milost zná jen vzrůst.

Milost přichází jenom s Duchem svatým. Nese Ducha svatého na svých zádech. Milost není věci trvalou, nýbrž jest vždycky jen vzrůstem. Může jen vytékat zcela bezprostředně z božského srdce. Dílo milosti není ničím jiným, než vnešení nazpět a znovu se vytvoření v Bohu. Milost činí duši božskou. Bůh, který je základem duše a milost — patří do jednoho!

Jaký je vlastně poslední cíl dobrých skutků.

Mistr Eckehart pravil: Smrtí, umírání v lásce a poznání, — smrt taková jest ušlechtilejší a nádhernější než veškeré dobré skutky, které vykonalo svaté křesťanství od počátku až do tohoto okamžiku, v lásce a v touze a ještě vykoná až do soudného dne! Vždyť to slouží jenom této smrti, neboť v této smrti vzniká věčný život.*)

*) V tomto odstavci běží o mystickou smrt, kterou znají všichni naši žáci, kteří provádějí mystická cvičení. Jinak by tento odstavec byl vůbec nesrozumitelný.
Pozn. překl.

Působící život je sloup života nazíravého.

Mistr E. pravil, že žádný člověk nemůže v tomto životě dojíti tak daleko, aby se nemusil zúčastniti zevních skutků.

Když totiž člověk se oddává nazíravému životu,*) tu samou náplní nemůže sama sebe udržeti a musí vylévat i a musí se ukázati čilým v životě zevním.**)

*) t. j. život mystický, totiž koncentrace.

Pozn. překl.

**) Pravý mystik nemůže se uzavřít do sebe a nepovědět svým bližním co zažil svým vnitřním poznáním. Zadarmo vzal a zadarmo musí dávat dále. To je zákon. Bůh dává duchovní poznání vyššího života svým milým nejen proto, aby je vzal doslovně k sobě, nýbrž také proto, aby jich použil jako nástrojů Ducha svatého, jako učitelů pro lidstvo ostatní. Kdyby toho nebylo, tu duchovní nauka by se již dávno byla nadobro ztratila. Ale právě tento zákon duchovní zabráňuje tomu, takže vždycky byli ti, kteří pravdu poznali a sdělovali ji dále, buď ústně nebo písmem, a proto máme bohudík tolik pravých mystických knih u nás na západě a na východě tolik knih jógických. V Indii je ještě na tisíce rukopisů uschovaných pečlivě buďto v klášterích nebo v slujích u jednotlivých Mistrů, které dosud nebyly vůbec přeloženy. Ani v původních indických řečích nebyly vydány. O tom svědčí množství citátů z takových ruko-

Právě jako člověk, který nemá nic, a může býti velmi dobře štědrý, neboť dává jenom svou vůli, ale když člověk má mnoho bohatství a vůbec nic nedává, nemůže se vůbec nazývat štědrým.

A právě tak žádný člověk nemůže míti ctnosti, když ctnost nevykonává, jakmile to dovoluje příležitost a čas. A proto: ti, kteří se cvičí jenom v životě nazíravém, a kteří se úplně uzavírají před zevními skutky, jsou vesměs ošizeni, a je to s nimi nesprávné. A tu pravím, že člověk, který stojí v nazíravém životě, může a má se osvoboditi od všech zevních skutků pokud je v nazírání. Ale pak se má zúčastniti zevních skutků, protože nikdo se neustále a nepřetržitě nemůže vzdávati životu nazíravému. — A tak působivý život je sloupem a podporou života nazíravého.

pišů v knize „Serpent Power“ od Arthura Avalona, slavného anglického badatele, který tuto knihu, pojednávající o Hadí Síle vydal před nedávnem. Autor tohoto slavného spisu je přes dvacet let v osobních stycích s indickými zasvěcenci, kteří mu právě mnohé takové vzácné rukopisy zapůjčili. Jeho neúnavná činnost nám slibuje, že ještě mnohé z těchto rukopisů, většinou v sanskrtu, bude vydáno v anglickém jazyku, neboť Avalon ovládá zmíněnou řeč mistrně, a přeložil a vydal již řadu takových vzácných jógických spisů.

Pozn. překl.

Dílo a smýšlení.

Byla nadhozena otázka, zdali modlitba je nějak lepší tím, když provádíme velmi mnoho zevních cvičení. :

K tomu odpovídá Mistr E. a praví, že zevní cvičení buď vůbec ne, anebo, jen velmi málo zlepšuje hodnotu modlitby.

Neboť modlitba má býti dobrá z vlastní síly. Co je dobré jenom proto, že je toho mnoho, to není dobré z vlastní síly. Na příklad „jednou“ to jest samo o sobě dobro velmi malé. Ale tisíc zlatých zdá se býti velikým dobrem a to způsobuje jediné číslo. Proto ono „krát“ není dobré samo sebou, neboť získává hodnotu jenom číslem. ,

Právě tak je to se zevním cvičením:

Číslo velmi málo přispívá k dobrotě modlitby. Neboť jedno Ave Maria vyslovené s celým srdcem, a s prostou myslí, má více síly a ceny než tisíc žalmů, když se je někdo modlí zevně.

A při tom si máme také všimnouti, že ctnost naprosto není podmíněna mnohostí ctnostných

skutků. Neboť v nejmenším ctnostném skutku, který byl někým vykonán ve správném smýšlení je ctnost právě tak ušlechtilá a právě tak dobrá jako v tisícerych skutcích.

Ctnost nepřijímá totiž své šlechtictví od mnohosti zevních ctnostných skutků. Kdyby byla dobrá jenom proto, že je jí mnoho, tu by nebyla dobrá sama sebou. Poněvadž vše, co samo sebou má býti dobré, musí býti dobré ve své jednotlivosti a nikoliv v své rozmanitosti a mnohosti.

A kdo chce ctnost správně vykonávati, ten musí dílo ctnosti konati ctnostně. Neboť nejmenuje se ctnostným ten, kdo provádí ctnostné věci, neboť jenom ten se může nazvati ctnostným, kdo ctnostné skutky provádí ctnostně.*)

Kdo dává almužnu, k vůli Bohu, ale činí to s lenivostí a nikoliv s radostným srdcem, ten sice vykonává dílo ctnostné, ale nevykonává ho ctnostně.

Právě tak je to také s modlitbou a se všemi ctnostnými skutky vůbec. Jenom když je cokoliv vykonáno správným způsobem, může se to nazvati ctnostným skutkem, ale ne jinak.

*) Tím chce autor říci, že při veškerých skutcích záleží na našem smýšlení. Bůh se dívá na náš úmysl a na naše smýšlení, a toto poslední je u Boha věcí rozhodující. Nemůžeš-li něco dobrého vykonati, a chtěl-li bys to vykonati z celého srdce rád, je to právě tak, jako bys onen skutek vykonal. A když bys chtěl vykonati něco zlého, ale nevykonáš toho, je to tak, jako bys ono zlo spáchal. Pozn. překl.

K tomu lze také připojit jedno poučení o trpělivosti. Zevní utrpení nečiní člověka trpělivým, nýbrž ukazuje a projevuje jen, zdali je člověk trpělivý, tak jako oheň dokazuje, zdali peníz je stříbrný nebo jenom měděný.

A proto, kdo je trpělivý, tomu se může říkati trpělivý i tehdy, když nikdy ho nepotkalo nějaké zevní utrpení.

A právě tak je to také s modlitbou. Čí srdce je čisté a čí srdce směřuje k Bohu, s tím je dobře, i když nikdy neprovádí zevních skutků. Neboť srdce není očištěno modlitbou po paměti, nýbrž modlitba se stává čistou, jde-li z čistého srdce.

Jak se staneme radostným hledačem Boha.

Mistr E. pravil: Proč jsou lidé tak leniví a proč nechtějí Boha vážně hledati? K tomu znamenal: Hledá-li člověk něco, a nemá-li znamení, že ona věc je tam, kde hledá, tu hledá lenivě a bolestně. Ale když člověk nalezne nějaké znamení hledané věci, tu hledá s radostí a se svěží myslí a s vážností.

Na příklad, když člověk hledá oheň a když pocítí první teplo, tu je rád, a hledá oheň vážně a vesele. Ale právě tak je to s lidmi, kteří by měli všichni Boha hledati. Poněvadž tito lidé nepocítiti nikdy božské sladkosti, jsou tak leniví. Kdo však by hledal tak, aby pocítil božskou sladkost, stal by se radostným hledačem Boha. *)

*) Něco podobného je v praktické mystice. Zbožnému člověku ani nevstoupí na mysl, aby hledal Boha, poněvadž se domnívá, že Bůh je příliš daleko, a že je nedosažitelný. Zevní člověk, třebaže byl nejzbožnější, neví nic o tom, že člověk, jakmile nastoupil mystickou cestu, dostává nepřetržité důkazy blízkosti boží mystickými stavy. Kdo však nastoupil vážně cestu, a nikoliv snad jako pouhý pokus — ten obdrží velmi brzy důkazy o přítomnosti boží a stane se pak radostným žákem mystiky. Pozn. překl.

Bohu jsou všechny kouty otevřeny.

Země nemůže nebi uprchnouti. I kdyby uprchla co nejnižše, přece jenom nebe do ní vtéká, vtiskne jí svou sílu, a učiní ji úrodnou, ať je jí to milé, nebo ať tím trpí.

Právě tak je to s člověkem, který se domnívá, že může Bohu uprchnout, ale přece jenom Mu uprchnout nemůže, neboť Bohu jsou veškeré kouty otevřeny.

Člověk se domnívá, že Bohu uprchne, a přitom Mu vběhne do klína.

Bůh v tobě zrodí Svého syna, ať je ti to milé, nebo nemilé, ať bdíš nebo sníš. Neboť Bůh vždycky činí podle Svého.*)

*) Všichni lidé musí jednou býti znovuzrozeni v duchu, všichni se musí státi mystiky a adepty, ať chtějí nebo nechťejí. Všichni i největší zločinci, i největší poplrači Boha, i ti, kteří nikdy v životě o Bohu neslyšeli, se musí jednou s Bohem spojití a splynouti s Ním. To se dělo před námi, když ještě jsme nebyli na tomto světě a to ještě se bude dít po nás, až my budeme všichni u Boha, a až na nových světech vznikne nové pokolení, podobné tomu, které je nyní na zemi. Ale nejen to — všechna zvířata, všechny

Nedávno jsem mluvil o tom, čím to je, že člověk toho nepocituje a řekl jsem, že příčinou toho jest jeho jazyk, který je potažen nečistotou tvorů, a že proto se mu nedostává soli božské lásky.

Kdybychom měli božskou lásku, tu by nám Bůh chutnal, a veškeré skutky, které Bůh někdy učinil. Tak bychom přijímali veškeré věci od Boha, a prováděli bychom stejná díla, jako je provádí On. V této stejnosti jsme všichni jedno-rozeným Synem.

rostliny a všechny nerosty — vůbec co je viditelné — se musí jednou vrátit do Boha, ale před tím musí vše projít právě takovým vývojem, jako prošlo lidstvo, než se stalo takovým lidstvem, jako je nyní. To je věčný zákon, jemuž nikdo neujde. Pozn. překl.

Jak ušlechtilá je pravda.

Co je pravda? Pravda je něco takto ušlechtilého: Kdyby bylo možno, aby se Bůh odvrátil od pravdy, tu bych se chtěl připnouti k pravdě, a chtěl bych Boha opustit.

Nejtěžší vítězství.

Kazatel Mistr E. řekl také toto:

Nebylo nikdy větší mužnosti a většího boje
nebo zápasu než tam, kde někdo sama sebe za-
pomíná a zapírá.*)

*) Stejně píše také adept Hilarion v knížce „Světlo
na cestu“, kterou tento Mistr diktoval Mabel Collinsově.
Pozn. překl.

Střed jednání.

Řekl jsem již často: Ti, kteří chtějí počít dobrý život, mají to učiniti tak jako člověk, který chce nakresliti kruh.

Když správně ustanovil střed kruhu a stojí-li tento střed pevně, tu kruh bude dobrý. To znamená: Člověk nechť se nejdříve naučí držeti své srdce tak, aby pevně zůstalo v Bohu, neboť pak bude také stálý ve všech svých skutečích. Jestliže totiž je srdce nestálé, tu člověk může konati sebe větší činy, přece jenom to nic nepomáhá.*)

*) Mistr E. zde používá starého alchymického a astrologického symbolu, totiž kruh s tečkou uprostřed, což znamená: projeveného Boha, slunce, a zlato. Tečka uprostřed kruhu je božství a linie kruhová je vesmír, nebo-li vyzařování božských sil. Protože vesmír a člověk čili svět veliký, makrokosmos, a svět malý, mikrokosmos, jsou si navlas podobny, je také tento symbol vlastně v člověku, a středem onoho kruhu je mystické srdce uprostřed prsou. Kdo toto své srdce upevní, totiž kdo se na ně soustředí tak, aby jeho obraz v něm zůstával nehybně v představě, ten má „klidné srdce“. Pak ovšem veškeré věci ostatní jsou u takového člověka dobré. Pozn. překl.

Bůh jako sluha.

Mistr E. byl otázan, jaký je to člověk, jehož veškeré modlitby jsou vždycky vyslyšeny. Odpověděl na to takto:

„Kdo Boha volá jako Boha, toho Bůh vyslyší. Když však člověk Boha volá a míní tím světský statek, tu nevolá Boha, nýbrž volá to, oč Boha prosí. A používá k tomu Boha, jako sluhy.“

Proto praví Augustin: Vše, co miluješ, tomu se klaníš. Neboť správná a úplná modlitba není nic jiného než milování. A proto: co člověk miluje, k tomu se modlí. A proto se nemodlí k Bohu správně nikdo jiný než člověk, který se klaní Bohu k vůli Bohu, a když při tom nic jiného nemíní než Boha.*)

*) Toto skvělé vysvětlení, proč a jak je modlitba vyslyšena nebo nevyslyšena, měl by mít každý mystik a vůbec každý člověk zapsáno v paměti zlatým písmem. V celé veliké literatuře mystické, západní i východní jsem nenalezl nic podobného těmto slovům!

Pozn. překl.

Bůh jako dojná kráva.

Někteří lidé chtějí se dívat na Boha očima tak, jako se dívají na kus skotu a chtějí Boha právě tak milovat jako milují skot. Ale skot miluješ pro mléko a sýr, a pro svůj vlastní prospěch.

Právě tak to činí lidé, kteří milují Boha pro zevní bohatství, anebo pro vnitřní útěchu. Ti nemilují Boha správně, nýbrž milují svůj vlastní užitek. Ba, pravím opravdově: vše, co si umíníš ve svém smyslu — není-li to Bůh sám, i třeba by to bylo sebe lepší, a cokoliv, je ti to přece jenom překážka na cestě k nejvnitřnější pravdě.

Jsa stejný a vyrovnaný se životem působí spravedlivý bez jakéhokoliv proč.

Spravedlivý člověk nemiluje nic z Boha, ani to, ani ono, a kdyby mu Bůh dal celou Svou moudrost a vše, co může, mimo sebe, nedbal by toho a nechutnalo by mu to. Neboť takový člověk nechce nic a nic nehledá. To proto, že nemá žádného proč, k vůli čemuž by něco činil. *)

Právě tak jako Bůh působí bez jakéhokoliv proč a nemá žádného proč, tu také týmž způsobem, jako působí Bůh, působí bez každého proč i spravedlivý člověk. A právě tak jako život k vůli sobě žije a nehledá žádného proč, k vůli čemuž by žil, tak také spravedlivý nemá žádného proč, k vůli němuž by něco činil.

*) Podobně učil, ale jinými slovy, také Rama Krišna. Tento veliký Mistr měl od Boha veškeré jógické síly. Mohl konati všechny zázraky, na jaké si jen pomyslíme, mohl se v okamžiku uzdravit ze své těžké choroby, ale nikdy a nikde těchto svých sil nepoužil. Naopak, opovrhoval jimi. Byly mu ničím. Jeho jedinou láskou byla božská Matka, bohyně Kali, kterou vzýval, a kterou miloval tak nevýslovnou láskou, že žádný člověk nemůže nic pozemského tak milovati.

Pozn. překl.

Žijí rád.

Někdy jsem řekl: Kdo hledá Boha, ale hledá s Bohem ještě něco, ten Boha nenajde. Kdo však pravdivě hledá jediného Boha, ten Boha nalezne a nikdy nenalezne Boha samotného. Neboť s Bohem nalezne zároveň vše, co může Bůh nabídnouti.

Hledáš-li Boha, a hledáš-li Ho pro vlastní užitek, anebo pro vlastní spásu, tu v pravdě Boha nehledáš!

Proto praví náš Pán, že opravdoví zbožňovatelé se klaní Otci a praví to tak dobře.

Kdybychom se tázali dobrého člověka: „Proč hledáš Boha?“ tu by odpověděl:

„Proto, že je Bohem!“

„Proč hledáš pravdu?“

„Proto, že je to pravda.“

„Proč hledáš spravedlnost?“

„Protože je spravedlností.“

Tito lidé mají úplně pravdu. Neboť veškeré věci, které jsou v čase, mají nějaké proč. Kdybychom na příklad se zeptali nějakého člověka:

„Proč jíš?“ Tu by odpověděl:

„Abych měl sílu.“

„A proč spíš?“

„Rovněž proto.“

A právě tak je to se všemi věcmi, které jsou v čase.

Ale když by se někdo otázel dobrého člověka:

„Proč miluješ Boha?“ tu by obdržel odpověď:

„Nevím — protože je právě Bohem.“

„A proč miluješ pravdu?“

„K vůli pravdě.“

„A proč miluješ spravedlnost?“

„K vůli spravedlnosti.“

„A proč miluješ dobrotu?“

„K vůli dobrotě.“

„A proč žiješ?“

„Na mou věru, toho nevím — žiji rád!“ *)

*) Je veliký rozdíl v těchto otázkách a odpovědích. Je něco zcela jiného, miluji-li pravdu k vůli pravdě, nebo miluji-li pravdu, že je pravdou! Tento rozdíl musíme vycítit. Je to právě tak, jako poslední otázka, proč žijeme, je zodpověděna tázaným, že neví — ale že žije rád. Jinými slovy, pravdu miluje ten, kdo ji má v sobě, tak jako spravedlnost a dobrotu a vše ostatní. Protože člověk má v sobě život a je životem — žije rád. A právě tak máme milovati i Boha, poněvadž ho máme v sobě. Pozn. překl.

Rozum se proláme skrze tisíc bohů, až do dřeni božství.

Mistři praví, že duše má dva obličej. Horní obličej se dívá neustále na Boha a spodní obličej se dívá trochu dolů a spravuje smysly. Horní obličej — to jest nejvyšší část duše, která stojí ve věčnosti, nemá nic společného s časem, nic neví o čase a o těle.*)

*) Toto učení nalézáme již u starých Egyptanů, dále v kabbale a u alchymistů. Starí Mistři nazývali tyto dvě tváře velkým a malým obličejem, čili řecky *macroprosopos* a *microprosopos*. Velký obličej znamená také vesmír a malý obličej člověka. Velký obličej Boha a malý obličej lidskou duši. Proto praví zde Mistr, že onen velký obličej se dívá neustále na Boha. Je to jinak božská duše, které Indové říkají *buddhi* a která jest roucho nesmrtelné božské jiskry v nás a je proto také sama nesmrtelná. Tato božská duše, jest, jak již dříve jsem vysvětloval, ohnivá podstata a září ohromným a čistým světlem, které spatří v sobě mystik, když se dobře naučil tiché koncentraci a když vstoupil do mystického ticha. Za to však malý obličej je nižší, čili lidská duše, nebo-li *manas*, která řídí činnost smyslů a také veškeré činnosti tělesných orgánů. Ona to je, která udržuje prostřednictvím astrálního těla v pořádku a v dobrém chodu veškerou práci lidského hmotného organismu.
Pozn. překl.

A já jsem již řekl, že je zde něco zakryto, co jest prapůvodem všeho dobrého jako zářící světlo, které vždycky svítí jako hořící požár, který neustále hoří.*)

Mistři učí, že z nejhořejší části duše proudí dvě síly. Jedna se jmenuje vůle a druhá se jmenuje rozum. Dokonalost těchto sil je podmíněna nejvyšší silou, totiž rozumem.

A rozum nemůže býti nikdy v klidu! Rozum nechce Boha, pokud je Bůh Duchem svatým a také ne, pokud je Synem. Prchá před Synem. Rozum nechce také Boha, pokud je Bohem. Proč? Poněvadž zde má ještě jméno. A kdyby bylo tisíce bohů, tu rozum by se jimi prolamoval vždy dále. Rozum chce Boha míti tam, kde nemá jména, chce něco ušlechtilejšího, něco lepšího, než Bůh, pokud má jméno.

A co chce tedy rozum? Neví toho. Chce Boha, pokud je Otcem. Proto praví sv. Filip: „Pane, ukaž nám Otce, a tak nalezneme postačující.“

Rozum chce Boha, pokud je značkou, ze které vytéká dobrota. Chce Ho, pokud je jádro, ze kterého vytéká dobrota, chce Ho, pokud je kořen, nebo céva, ve které vzniká dobrota, neboť tak jediné jest „O t e c“.**)

*) K tomu viz předcházející poznámku. Pozn. překl.

**) Mistr E. velmi často klade důraz na okolnost, že máme hledati Boha, který nemá jména, tedy Boha v onom smyslu, jak jej Indové nazývají Parabrahmou, Boha neprojeveného, bez jakékoliv vlastnosti, bez jsočnosti, zkrátka takového, kterého lidský rozum by

mohl naznačiti jenom jediným slovem, a sice: nic. To poznají všichni velcí mystikové, nalézáme to již v starých Védách, ale také u Mistrů západních, z nichž poslední se vyjádřil, „že Bůh jest nic“, Bohem osvěcený spisovatel „Poutníka Cherubínského“ Scheffler. Jeden člen naší mystické školy přemýšlel o tom, proč Mistr E. klade pořád takový důraz na Božstvo absolutní čili na Boha bez jména a bez přívlastků, ve svých kázáních a naukách. A tu přišel nepochybně vnuknutím k následujícímu závěru: Mistr E. žil, jak známo ve XIV. a na počátku XV. století. Trávě v této době se děly v katolické církvi věci velmi podivné. Jednak bylo velmi mnoho pravých světců, ale jednak docházelo také, hlavně v ženských klášterích k mnohonásobným projevům nepravé mystiky. Řeholnice v dobrém úmyslu si představovaly Ježíše Krista příliš hmotným způsobem a poněvadž neznaly pravého návodu k mystické koncentraci pomocí „obrazu“, bylo zcela přirozeno, že mnohé takové řeholnice se duševně vyšinuly z mystické dráhy do sféry smyslové, a že upadly do opačných nálad, totiž do oblasti sexuálních, ve kterých Ježíš Kristus jim byl skoro hmotným milencem. Mistr E. znal ovšem velmi dobře tyto poměry, neboť byl vrchním dohlížitelem nad několika sty klášterů, a aby tyto falešné cesty a tyto zvrácenosti zamezil, kázal právě to, čemu se dnes tak divíme, totiž cestu k Bohu absolutnímu bez tvaru a beze jména. A pokud se týká oněch výstředností, které dosti často vedly k posedlosti nebo i k černé magii, o tom vypravuje Görres ve svém pětidílném veledůležitém díle: *Christliche Mystik*. Pozn. překl.

Věčné slovo se ozve jenom v tichu.

Nebeský otec vyslovuje jedno slovo a vyslovuje je věčně a v onom slově vyčerpává veškerou svou moc, a vyslovuje oním slovem svou božskou přirozenost stále a zároveň všechny tvory.

Toto slovo je ukryto v duši, takže o něm nevíme a neslyšíme je, dokud mu není učiněno místo v základě slyšení. Dříve není slyšeno. Naopak, veškeré hlasy a veškeré zvuky musí odejít a musí nastoupiti čisté ticho a tiché mlčení. *)

*) Toto slovo jest vnitřní hlas prorocký, který je ukryt v každém člověku a jenž se může ozvati jen tehdy, když žák umí vstoupiti do onoho posvátného ticha, do onoho mlčení, které jest spojeno s nejhlubší hlubinou naší duše, a jež jest dosažitelné pouze hlubokou a dlouho cvičenou a opakovanou mystickou koncentrací. Indové znají také tento hlas boží a nazývají ho „nada“. Před tímto hlasem božím musí však žák slyšet ještě jiné zvuky mystické, jako hlasy zvonů, hlasy strunových nástrojů, hlas flétny, zpěv ptačí, potom řev divoké zvěře, hřmění a hrom a dále sladkou hudbu, cvrkání cvrčka, bzučení včely, a podobné zvuky.

Zámyslně jsem pořadí těchto zvuků přeměnil tak, jak nepřicházejí za sebou, poněvadž vím, že mnohý čtoucí by si mohl po případě některé tyto zvuky nasugerovati. Ale zvuky ty mystické mají určité pořadí a vyvíjejí se jeden z druhého, při čemž mnohé jsou zase zámyslně vynechány. Činím tak proto, že dnešní svět je plný klamů a podvodů a že i v mystice — ovšemže v nepravé, jsou případy, kdy někteří lidé by rádi líčili věci, kterých nezažili, aby jen o nich vznikla domněnka, že jsou skutečnými žáky. Ale to ovšem má jen krátké nohy, jako každá lež, poněvadž prubířský kámen, který je dán každému učiteli, je neklamný.

Pozn. překl.

Proč je poznání lepší než láska.

Co jedno jest, to se udržuje nejlépe o samotě. Proto jest jednota v Bohu. A ta Boha drží pohromadě a nic nepřidává. Tak sedí Bůh ve své niternosti, ve svém bytí úplně v sobě a nikde mimo sebe.

Ale když někde přichází k tavení, tu se vytavuje. Jeho vytavení jest jeho dobrota.

Mluvil jsem v této souvislosti o poznání a lásce. Odlučte poznání, neboť poznání jest lepší lásky. Jsou sice lepší dva než jeden, poněvadž poznání nese lásku vlastně v sobě. Ale láska sama pro sebe zůstává viseti v dobrotě a zabloudí v ní. S pouhou láskou zůstanu viseti ve bráně.

Láska by byla slepá, kdyby nebylo poznání,

Také kámen má lásku a jeho láska hledá — základ! *)

*) Tímto základem u kamene jest jeho podlaha, neboť přitažlivosti je veden neustále k tomu, aby na něčem spočíval. Pozn. překl.

Zůstanu-li viseti v dobrotě, v prvním vytavení Boha, a chápu-li se Boha jenom tam, kde je dobrý, tu se chopím pouze brány — a nechopím se Boha!

Proto je poznání lepší, neboť vede lásku. A láska touží po úmyslu a tužbě — kdežto poznání nepřidá k tomu ani jediné myšlenky, nýbrž vše odlučuje, ba sebe samo vylučuje, běží napřed, dotkne se Boha nezastřeného, a chopí se Ho v jednotě Jeho bytosti.

Jak Bůh mluví do duše.

Jedna žena se tázala našeho Pána, kde se máme modlití. A tu pravil náš Pán:

„Přijde čas, a je již zde, že praví zbožní se budou modlití v duchu a v pravdě.“

Neboť Bůh jest duch a proto se máme modlití v duchu a vpravdě. My nejsme pravdou samou v její čisté podstatě. Jsme sice pravdiví, ale je při tom také nepravda.

Ale tak tomu není u Boha. Naopak: v prvním průlomu, kde vzniká pravda a kde vyvěrá, v bráně božího domu, tam má duše státi a má vysloviti a pronésti své slovo.

Vše, co je v duši, má „mluviti“ a chváliti a nikdo nemá slyšet tohoto hlasu. V klidu a v tichu — tak jako jsem to líčil o andělech, kteří tam sedí u Boha v chórech moudrosti a požáru — tam se vyslovuje Bůh úplně do duše, a dává se duši úplně a zcela k manželství. Tam rodí Otec svého Syna, tam má velikou blaženost ze Slova a tolik lásky k tomu, že s tím nikdy nepřestává, nýbrž neustále vyslovuje Slovo, které je bez času.

Bůh je kořen veškeré radosti.

Bůh ovšem nalil do tvorů ukojení a radost. Ale kořen veškerého ukojení a podstatu veškeré radosti si ponechal Bůh jedině pro sebe.

Slyšte podobenství: Oheň vrhá s horkem své kořeny do vody a když oheň odejmeme, tu po nějakou dobu zůstane teplo ve vodě a také ve dřevě zůstává po přítomnosti ohně horko potud, do jaké míry byl oheň silný.

Naproti tomu slunce osvětluje vzduch a prosvěcuje jej, ale nevrhá do vzduchu své kořeny, neboť když není slunce na nebi přítomno, tu již nemáme světla.

Právě tak to činí Bůh u tvorů:

Vrhá záři svého uspokojení do tvorů, ale kořen veškerého uspokojení ponechává sám pro sebe, a sice proto, že jedině nás chce mít u Sebe a u nikoho jiného.

Bůh se ozdobuje pro duši, nabízí se jí s takovým vycházením vstříc a s celým svým Božstvím se namáhá, aby se duši zalíbil. Neboť Bůh chce se jedině sám duši líbiti a nechce mít při tom nikoho sobě rovného. Bůh nesnese žádného omezení a nechce, abychom chtěli nebo přáli si kromě něho někoho jiného.

Bůh dává nejraději velké dary.

Nyní byste mohli říci:

„Řekněte nám, pane, co je to? Můžeme býti bezprostředně v Bohu tak, abychom na nic jiného nemyslili a nehledali nic než Boha, a jak bychom měli býti tak klidní a jak bychom takovým způsobem mohli opustiti veškeré věci? Je to těžká řeč: že bychom si neměli žádati za vše to odměny!“

Toho si buďte jisti: Bůh nikdy nepřestává nám vše dávat! A kdyby to i odpřisáhl, nemohl by se toho přece jen vzdáti — a musil by nám dávat!

Jemu je mnohem nutnější, aby nám dával, než aby nám bral. Ale toho nemáme očekávati — neboť čím méně to chceme, nebo po tom toužíme, tím více nám Bůh dá. Že tak Bůh jedná, chce tím dosáhnouti jenom to, abychom byli ještě bohatší, a abychom mohli ještě více přijímati.*)

*) Že tak Bůh jedná, to znamená, že chce, abychom nic nechtěli a po ničem netoužili, aby nám mohl tím více dáti. V tom právě člověk pak poznává nesmírnou

Mám ve zvyku někdy vysloviti jisté slovíčko a říkám, když se mám modlit:

„Pane, je to tak málo, oč Tě prosíme! Kdyby mne někdo prosil o něco podobného, tu bych mu vyhověl. Tobě je to ale stokráte snadnější než mně, a Ty bys to učinil ještě raději. A kdyby se stalo, že bychom Tě prosili o něco většího, tu Tobě by bylo možno dáti to — a čím je to větší, tím raději to dáváš.“

Neboť Bůh jest ochoten velké věci dáti, jakmile se jenom přinutíme opustiti veškeré věci ve spravedlnosti.

lásku a dobrotu boží, poněvadž Bůh chce, abychom ho vůbec o nic nežádali. Kdo je laskavější a dobrotivější, zdali ten, kdo dává jenom když je o to žádán, anebo ten, který dává, nejsa o nic požádán? Zajisté, že ten druhý, neboť ten druhý dárcce ví již napřed, čeho by žadatel potřeboval, a dává mu ještě více než potřebuje.

Pozn. překl.

O odpočinku v Bohu.

Kdyby se mne někdo tázal, abych jasně vysvětlil, co měl Stvořitel v úmyslu, když stvořil celý svět, tu bych odpověděl: *odpočinek!*

Kdyby se mne po druhé někdo tázal, co hledá svatá Trojice ve všech svých skutcích, tu bych řekl, *odpočinek!*

A kdyby se mne někdo po třetí tázal, co hledá duše, se všemi svými tužbami, řekl bych: *odpočinek.*

Kdyby se mne po čtvrté někdo tázal, co hledají veškeří tvorové ve svých přirozených žádostech, řekl bych *odpočinek.*

Nejprve máme poznati, jak obličej Božské podstaty dopouští, aby touha všech duší po něm zuřivě šílela, tak, aby je k Sobě přitáhl. Neboť to je Bohu tak radostné a probouzí to v Něm takovou libost, že celá Jeho Božská přirozenost je k tomu nakloněna a obrácena. Proto praví:

„Na posvátném místě budu stejným způsobem zase odpočívati.“

Mnoho-li duše odpočívá v Bohu, tolik odpočívá Bůh zase v ní. Odpočívá-li v Něm z části, tu také On v ní z části odpočívá. Odpočívá-li v Něm celá, tu také Bůh odpočívá v ní celý.

V čisté duši, kde Bůh nalézá svůj vlastní odlesk, tam odpočívá Bůh a duše v Bohu. Kdyby to někdo Bohu vzal, třeba jenom jedinou myšlenkou, tu by mu zadržel a vzal celé jeho Božství, neboť Bůh hledá odpočinek ve všech věcech. Vždyť přece božská podstata je klid, který ze sebe Bůh vypustil, aby dráždil, a aby k sobě přitahoval veškeré tvory přirozenou touhou.

Ale Stvořitel nehledá jenom svého vlastního odpočinku, který ze sebe vypustil, a který vstúpil všem tvorům, neboť to jest teprve odpočinek, že za sebou vtáhne veškeré tvory zase do jejich prvního prapůvodu. Také Bůh se ve všech tvorech miluje takovým způsobem, že Svou lásku hledá ve všech tvorech a hledá tedy také Svůj vlastní odpočinek.

Za druhé hledá odpočinek svatá Trojice. Otec hledá klid ve svém Synu, poněvadž v něm vytvořil a do něho nalil veškeré tvory. A oba dva zase hledají klid ve svatém Duchu, poněvadž z obou dvou vystoupil jako věčná, nezměrná láska.

Za třetí hledá duše klid ve všech svých silách a touhách, ať o tom člověk ví, nebo neví.

Nikdy člověk ani oka nezavřel nebo zavře, aby tím nehledal klidu.

Buďto chce od sebe něco odvrhnouti, co mu překáží, anebo chce něco k sobě přitáhnouti, na čem by si chtěl odpočinout. Pro tyto dvě věci člověk činí veškeré své skutky.

Také jsem jinde řekl, že člověk nikdy k nějaké bytosti by nemohl míti lásky a chtíce, kdyby v tom nebylo božské podobenství. To, co miluji, je právě tím, v čem nejvíce poznávám božské podobenství a nic není Bohu tak rovno ve všech tvorech jako klid...

Bůh nepotřebuje nic, než abychom mu dali klidné srdce! Pak působí Bůh v onom srdci tak tajemné božské věci, že žádný tvor nemůže při tom pomáhati, ba ani ne se na to dívati — ba ani duše našeho Pána Ježíše Krista nemůže tam nahlédnouti.

Věčná moudrost je tak jemná a něžná, že nese, aby tam, kde Bůh jediné v duši působí, existovala nějaká společnost s tvorem. Proto věčná moudrost toho nestrpí, aby nějaký tvor se při tom díval. Náš Pán praví: „Dovedu svou přítelkyni na poušť a budu mluvit k jejímu srdci.“ — To znamená: do oné pouště, která je mimo veškeré tvory.

Celý klid jest svoboda veškerého pohybu.

Duše se musí s veškerou svou mocí prolomiti do svého světla. Z této moci a z onoho světla vzniká oheň, láska. Duše se také musí s veškerou svou mocí prolomiti do božského pořádku. A o tomto pořádku duše nyní mluvíme.*)

*) Když při mystických cvičeních, ať písmenových, ať tiché koncentraci dosáhne žák naprostého zastavení myšlenek, tu se zastaví také jeho dech, protože vnitřní dech čili étherický, o kterém mluví Mistr Kerning ve svém Testamentu, (viz II. díl Ohnivého Keře, kde čtenář nalezne překlad tohoto Testamentu s vysvětlivkami), počne prouditi středním kanálem, který se jmenuje v Indii sušumna. Tato sušumna probíhá středem míchy, ale nelze ji anatomicky zjistit, protože je to duchovní orgán a tudíž také duchovní průchod. Takové průchody lidským tělem od spodní části míchy až k dýchacím orgánům resp. k hlavě, jsou tři. Jeden je na levé straně a vede od spodu páteře vzhůru a potom v trupu obloukem se obrací k hrdlu. Tento levý průchod se jmenuje Ida. Po pravé straně vede podobný průchod zase obloukem vypnutým k pravému ramenu, a vedoucím do hrdla, a tento kanál se jmenuje Pingala. Tyto dva průchody vedou hrdlem do hlavy a jsou spojeny s levou a pravou nosní chřípí. U normálního člověka, který neprovádí žádných mystických, ani jógických cvičení, prochází zdola étherický vzduch (ne tedy vzduch hmotný) těmito průchody Idou

Jeden pohanský mistr praví:

Přirozené světlo, které se vznáší nad duší, je tak čisté a jasné a tak se miluje, a duše je sama nad sebou tak zarmoucená, že toto přirozené světlo nikdy sama na sebe nevylije, pokud nejnižší její síly se neuspořádaly pod sílu nejvyšší.

Toto přirozené světlo je tak vysoké, že se blíží k přirozenosti andělů a je tak proti nižším silám, že se do nich nikdy nevylévá a že duší nikdy neprotéká, pokud nejnižší síly se nepodrobí síle nejvyšší, a nejvyšší síly nejvyšší pravdě. Když stojí armáda připravena, tu jest

a Pingalou. Úkolem jógina jest, aby jeho étherický vzduch procházel středním kanálem, lotiž sušumnou. U člověka mysticky nevyvinutého běží tento étherický vzduch, který se jmenuje Apana, nosními chřípěmi zároveň se vzduchem hmotným při vydechování, a vchází zase dolů týmiž otvory, jakož i kanály Idou a Pingalou při vdechování dolů. Tento proud étherického vzduchu, který jde dolů, zároveň s hmotným vzduchem, se jmenuje u jóginů Prana. Jakmile počne procházeti Apana sušumnou, zastaví se u jógina i u mystika hmotný dech, zároveň se probudí Iladí Síla, která počne stoupati rovněž kanálem sušumnou do výše, a to vede k velkým mystickým jevům, z nichž nejpřednější jest to, že jógin spatří své tělo ozářené ohromujícím a oslepujícím světlem bílé barvy, a toto světlo je právě ono světlo, ke kterému duše musí prorazit podle první věty Mistra Eckeharta v tomto odstavci. Pak také jógin spatří svou duši, která je podstaty světelné a ohnivě. Tím ovšem duše vstoupí do zcela jiného řádu, který nazývá Mistr E. řádem božským, poněvadž podléhá zcela novým zákonům a ovládá také zcela nové, lidstvu jinak neznámé síly, kterým jóginové říkají siddhis. Pozn. překl.

prostý voják pod rytíři a rytíř pod hrabětem
a hrabě pod vévodou. Poněvadž všichni chtějí
míti mír, pomáhá jeden druhému. Tak má také
každá duševní síla býti druhé podrobena a má
jí pomáhati v boji, aby čistý mír a klid za-
vládly v duši. Proto v tomto smyslu praví naši
Mistři:

Celý klid jest svoboda všeho pohybování.

Hled' působit ze svého vlastního.

Tak jako je pravda, že Bůh se stal člověkem, tak je pravda, že člověk se stal Bohem.

Hleďte, člověk, který je „Synem“, přijímá pohyb a působení a vůbec vše, co bere, naprosto ze svého. Neboť Syn Otce je ve věčnosti Synem, poněvadž je z Otce. To co má, má v sobě, protože je za jedno s Otcem podle podstaty a přirozenosti. Pročež má podstatu a bytost zcela v sobě, a v tomto smyslu praví:

„Otče, tak jako já a Ty jsme jedno, právě tak chci, aby oni, (kteří ve mne věří), byli jediní.“*)

*) Všichni ti Mistři, kteří dosáhli spojení s Bohem, ve všech tisíciletích v minulosti, až na naše časy, ve všech zemích, jsou spojeni v jednotu a tvoří nerozborný kruh adeptů, který se jmenuje Bílá Lóže. Tato Bílá Lóže chrání lidstvo před úplnou zkázou, a svým nezlomným vlivem působí tajně na jednotlivce, a hlavně na vedoucí osoby všech států. Jejich inspirace je tak skrytá, že lidé se domnívají mít vlastní myšlenky a zatím jsou to tajné rozkazy, vycházející z Bílé Lóže. Kromě toho tato duchovní jednotu má mnoho jiných blahodárných úkolů a vlivů, o nichž lidstvo ovšem nic neví. Tito Mistři bojují neustále úporný boj proti temným mocem, které se snaží rozbořit vše dobré a krásné, co jest na zemi. Pozn. překl.

A tak jako Syn jest zajedno s Otcem podle bytosti, tak také ty jsi s Ním za jedno podle bytosti a podstaty a máš v sobě vše to, co má v sobě Otec.

Nemusíš si od Boha nic vypůjčovat, neboť Bůh je tvoje vlastnictví, a právě tak vše, co béřeš ze svého. A to, co pokud se týká skutků, nebéřeš z vlastního, jsou tyto skutky všechny před Bohem mrtvy.

To jsou ty skutky, k nimž jsi zvenčí pohnut cizími příčinami, protože nevycházejí ze života. Proto jsou mrtvé, neboť jenom ta věc žije, která svůj pohyb běře ze svého.

A právě tak mají žítí lidské skutky, neboť musí k tomu brát ze svého, a nikoliv z cizích věcí, jež jsou mimo člověka, nýbrž z těch, které jsou v něm.

Proč nelze milovati zlo?

Bůh jest láska — On dává Svou láskou všem tvorům jejich bytí a život, a Svou láskou je udržuje. *)

Barva, která je na stěně, je držena stěnou. Tak všichni tvorové ve svém bytí jsou drženi láskou, která je Bůh. Kdybychom sňali barvu se zdi, tu by ztratila svoje bytí. Právě tak by ztratili všichni tvorové své bytí, když bychom je sňali z lásky, která je Bůh.

Bůh je láska a je tak milostný, že vše, co může milovat, musí Ho milovat, ať je mu to milé nebo nemilé. Není vůbec žádná bytost tak zlá, aby mohla milovat něco zlého! Neboť co milujeme, musí býti buďto dobré, anebo se to alespoň dobrým musí zdát!

*) Kdyby nebylo tohoto božského působení láskou, nebylo by na světě nic živého, neboť právě tato Božská láska jest život. A proto je také Bůh životem. Správně řekl tedy Kristus: „Já jsem Cesta, Pravda a Život.“

Pozn. překl.

Jsem-li spasen, tu celý svět jest ve mně.

Vše, co Bůh stvořil nebo ještě by mohl stvořiti, — kdyby vše to Bůh dal najednou mé duši, ale nikoliv Sebe, a kdyby od mé duše byl vzdálen jenom o šířku vlasu, tu by to mé duši nepostačilo a já bych nebyl spasen. Jsem-li však spasen, tu celý svět je ve mně a Bůh také, a kde jsem, tam je Bůh a kde je Bůh, tam jsem já.

U Boha není ani Jindřich, ani Konrád.

Jsem-li spojen s Bohem, kde veškeré věci minulé, přítomné a budoucí jsou v přítomnosti, tu jsou všechny stejně blízko, a stejným způsobem jednotou, jsou všechny v Bohu a všechny ve mně.

Tu nemusíme myslití ani na Konráda, ani na Jindřicha. Prosíme-li o něco jiného než jediné o Boha, tu to mohu nazvat jenom modlou, nebo urážkou Boha.

Ale ti, kteří v duchu a v pravdě se modlí, správně se modlí.

Jestliže prosím za někoho, za Jindřicha nebo Konráda, tu prosím nejméně. Ale když prosím za nikoho, tu prosím nejvíce, — a když vůbec nic nežádám a o nic neprosím, tu prosím nejvhodněji, — neboť v Bohu není ani Jindřicha, ani Konráda.

Jestliže Boha prosíme o něco jiného než o Boha, tu to není správné, a je to znamením nevěry a

nedokonalosti. Neboť potom chceme, jak jsem
nedávno řekl — postaviti něco vedle Boha,
chceme Boha zničit, a chceme z něčeho Boha
učinit. *)

*) Jestliže prosíme Boha o Boha, totiž o spojení
s Bohem, tu prosíme o vše, poněvadž v Bohu je
právě vše, Pozn. překl.

Když Duch svatý se stane učitelem ve čtení.

Vězte, že duše poznává věčné Slovo lépe, než všichni Mistři to mohli slovem vyjádřit! To, co lze slovy vyjádřit, je vždycky příliš málo — to jest duši věčným Slovem poskytnuto za hodinu.

Proto říkají Mistři, že máme spěchati nejlépe k oné škole, kde je učitelem čtení Duch svatý. A vězte, že tam, kde má býti učitelem, nalezne také studenty připraveny, aby jeho ušlechtilou nauku mohli dobře pochopit, neboť tato nauka vytéká ze srdce Otcova.*)

*) Každý, jen poněkud pokročilejší mystik ví, že jsou věci, kterým vnitřně, čili svým citem, zcela dobře rozumí, ale kterých nemůže vyjádřit slovy i při nejlepší vůli. Toto vnitřní vědění prýští z tajného vnuknutí Ducha svatého podle postupujícího osvětlení. Duchovní osvětlení totiž pomalu pokračuje, a sice zcela nepozorovaně, a neobdrží ho tedy žák mystiky najednou, nýbrž po částech. To platí ovšem až po onen stupeň, kdy dosáhne úplného spojení s Bohem, kdy poslední obrovská část osvětlení se rozvine v duši mystikově jediným okamžikem, takže chápe nejtajnější mysteria, Boha i vesmíru. Proto také indiští, čínští a tibetští Mistři jsou se svými žáky ve spojení telepatickém, neboť proudem vyslaných myšlenek může Mistr svému žákovi pověděti mnohem více než slovy. Telepatie hraje mezi Mistry a žáky na východě i na západě velikou úlohu. A to také z toho důvodu, že velmi často jest Mistr od svých různých žáků velmi vzdálen a že prodlévá často v krajinách pustých a těžce přístupných, jako na př. v Tibetu. Pozn. překl.

Boží smích.

Vpravdě pravím: duše může zroditi božské osoby, když Bůh se do ní směje a když duše se směje zase do Boha!

Abych pověděl podobenství: Když otec se směje do syna a syn zase do otce, a když smích zrodí radost, a když radost rodí zase lásku a když láska zrodí osobu, a když osoba zrodí Ducha svatého — tu rodí Syn zároveň s Otcem.

O božském člověku.

Mistři učí, že když „muž“ duše se počne vztyčovati, tu že jest jiným mužem.*)

Ale tomu nemáte tak rozuměti, jako by tu byla jiná duše — ale je tu jiná podstata duše. Staré zvyky z duše úplně odpadly a jsou mrtvé. A duše přijala na sebe svoji pravou podstatu a stojí pak ve své první nevinnosti.**)

„Muž“ duše stojí dokonce nad bytostí anděla, řídí se podle rozumu, a vnikne do počátku, ze kterého duše vytekla. Zde musí rozum zůstatí venku a rovněž veškeré věci, které mají nějaké jméno. Tam je duše spojena s čistou jednotou.

To nazýváme „mužem“ duše, který to vše dokonal, aniž potřeboval pomoci. A to co on až dosud konal, to teď koná v něm Bůh. Bůh ho poznává jako on poznal Boha a Bůh ho miluje, jako on Boha míloval. Tak působí Bůh

*) Zde mluví Mistr o vnitřním člověku. Pozn. překl.

**) Tím je dosažen t. zv. rajský stav nanovo.

Pozn. překl.

v něm veškeré své skutky — a muž duše je prostý a osvobozený od všech věcí.

Věřte mi, že člověk, který k tomu dospěl, je takový, že o něm možno zcela právem říci: „Tento člověk jest Bohem a člověkem!“ *)

Vězte, že toho všeho dosáhl s pomocí milosti, co měl vše Kristus svou přirozeností. Vězte, že jeho tělo je tak úplně naplněno proudem ušlechtilé podstaty duše, kterou obdržela od Boha a z božského světla, že o něm lze zcela právem říci: „To jest božský člověk!“

Avšak, milé děti, smilujte se nad těmito lidmi, neboť jsou cizí a neznámí všem lidem!

Všichni, kteří chtějí přijíti k Bohu, mají na takové lidi často vzpomínati, neboť sotva jich lze poznati lidem, kterým chybí každá zkušenost. Správně jich nemůže poznati nikdo než jedině ti lidé, ve kterých svítí totéž světlo. Je to světlo pravdy.**)

*) To jest pravý adept, čili Mistr, čili nejvyšší zasvěcenec. Pozn. překl.

**) Vidíme, jak Mistr E. znal t. zv. „odloučenost Mistrů“, totiž jejich moc, jež jest božským zákonem, žiti odloučeně a v neznámých oblastech, takže ostatním lidem jsou úplně skryti. Tato skrytost Mistrů je však nutná, a jenom za jistých okolností a zřídka kdy je dovoleno o nich vůbec něco zvědět zevnímu světu, a při tom i v takových případech zevní svět zprávám těmto ve velké většině nevěří a zamítá je s pokrčným ramen, a jenom ti vyvolení, kteří jdou touto cestou za nimi, kteří našli cestu mystickou, chápou

tyto zprávy nebo dokonce mají tak šťastný osud, že některé z těchto Mistrů naleznou a poznají je osobně. Je však příznačným znamením doby, že v posledních letech se takové autentické zprávy o velkých Mistrech množí. Vidíme to z některých knih, které nedávno byly vydány v cizích jazycích. Na př. knihy francouzské cestovatelky v Tibetu, Aleandry David Neelové, „Kniha o indických jóginech“ Victora Danca, a konečně kniha o indických jóginech a Mistrech Paula Bruntona.

Takové zprávy jsou všem pravým mystikům a okultistům tolik jako žiznivému cestujícímu na poušti nález nějaké oasy s čistým pramenem vody. Je to obnovení starších tradic o existenci těchto Mistrů, hlavně v Indii a v Tibetu a v Číně. O posledních adeptech píše v jiné knize velmi zajímavě podrobnosti Francouz Jean Marques-Rivière, který se odebral do Tibetu, došel tam zasvěcení, ale s podmínkou, že tam navždy zůstane. Rukopis své knihy, jež má již asi 10 vydání v jazyku francouzském, zaslal spisovatel po jednom jóginovi, který cestoval z Tibetu do Indie a z Indie do Paříže, svému pařížskému příteli, který knihu vydal. Ale jsou ještě jiné prostředky, jimiž lze dojít styku s těmito Mistry, aniž bychom snad hledali na úrovni hmotné. Každý pokročilý mystik má o tom své zkušenosti. Dostoupil-li jistého stupně, tu zcela jistě se mu různí Mistři zjevují, a mohou s ním i rozmlouvat. Jenomže tyto zkušenosti se nemohou uveřejňovati. V knize tantrické, která jest velmi vzácná a stará, je psáno, že jógin na určitém stupni si může vyvinouti představou uprostřed čela t. zv. třetí oko Boha Šivy, kterým pak spatřuje Siddhy, totiž jóginy a Mistry, kteří se pohybují v neviditelně. To jest jediný prostředek, jímž možno vejít do styku s těmito vysokými zasvěcení. Ale v naší mystické škole není třeba žádného takového zvláštního cvičení, neboť, jak již praveno, každý žák dosáhl-li jistého vývoje, spatřuje tyto Mistry zcela automaticky, poněvadž to nařizuje duchovní zákon, který praví: „Jsi-li jako žák připraven, dostaví se k tobě Mistr.“ Toto objevení se Mistra může se státi stejně na úrovni pozemské, jako na úrovni vyšší. Necht je každý přesvědčen, že Mistři vědí zcela

Je však zcela dobře možno, že lidé, kteří jsou na cestě právě k tomuto dobru, i když ho dosud nedosáhli, poznají trochu tyto dokonalé lidi, o nichž jsme zde právě mluvili.

Věřte mi, že kdybych já o takovém člověku věděl, a — kdybych měl celý velechrám naplněný zlatem a drahokamy, že bych to všechno dal za jedno kuře, které by takový člověk snědl! Ba, pravím ještě více! Kdyby bylo vše moje, co Bůh stvořil, tu vše to bych dal takovému člověku, aby to snědl za hodinu, a věřte mi, že bych jednal zcela správně, neboť je to vše jeho.

A já tvrdím ještě více: Bůh sám mu patří s veškerou svou mocí a kdyby přede mnou stáli všichni, kteří jsou nemocní a kteří trpí hladomorem, tu přece bych jenom takovému člověku nevzal ani křídélka z jeho kuřete, abych veškeré tyto lidi nakrmil! Vězte totiž, že kdo je v nedostatku, tu že vše, co jí a pije, stahuje ho dolů, a uvádí ho to teprve do nedostatku. Ale tak to není s oním dobrým člověkem. Neboť

bezpečně, o každém, i nejnepatrnějším úsilí kohokoliv, namířeném k dosažení duchovní pravdy. Vědí o každém našem kroku, i kdyby běželo o žáka nejposlednějšího. A — zcela jistě ho podporují, a vedou, ačkoliv žák nemá o tom ani tušení. Ve výkladech Mistra E. vidíme zřetelně, jak přesně znal tyto věci, poněvadž sám byl na nejlepší cestě k tomuto vysokému mistrovství, a z toho důvodu Mistr E. také velmi často cituje Mistry pohanské, protože se s nimi ve svých viděních jistě často stýkal.

Pozn. překl.

cokoliv takový jí nebo pije, to vynáší v Kristu
vzhůru k Otci.

A proto se po takovém člověku dobře ohlí-
žejte! *)

*) Tak mluvil Mistr E., který sám byl velikým
Mistrem, a člověkem Bohem osvíceným, o těchto vel-
kých adeptech, kteří jsou rovni Bohu. E. je zcela
jistě znal a stýkal se s nimi, ale nemohl to říci
veřejně, hlavně k vůli církvi! Pozn. překl.

Výšina a hlubína.

Kdo chce přijíti do základu Boha, do jeho největšího, ten musí vstoupiti nejprve do svého vlastního základu, do svého největšího, neboť nikdo nemůže Boha poznati, kdo před tím nepoznal sama sebe. Takový člověk má vstoupiti do svého nejvyššího a do nejvnitřnějšího stánku Božího, má vstoupiti do svého prvního a do svého nejvyššího — neboť tam se sbíhá to, co Bůh může učiniti.*)

*) Obrazné navedení ke koncentraci do nitra.

Pozn. překl.

Jak mocně božský původ vše proniká,

Hodíme-li do rybníka kámen, tu z jeho pádu vznikne nejprve kruh, který je sice malý, ale přece tak mocný, že z něho vznikají stále širší kruhy. Druhý kruh je širší než první, ale již není tak mocný, a třetí je ještě širší.

A tak vzniká vždycky jeden kruh z druhého a kdyby vržení kamene bylo dosti silné, tu by spíše nestačila voda než kruhy.

Kdyby byl celý svět vodou, a kdyby jeden takový kámen byl do ní hozen, tu s vodou by bylo spíše vše ukončeno než s kruhy.

Přemýšlejte o tomto porovnání.

První kruh jest prolomení se Syna z Otce. Je to tak jemné a přece tak mocné ve své božské síle, že je to příčinou všech ostatních prolomení.

Druhé prolomení jest nejvyšší anděl. A ten jest onomu prvému prolomení nejbližší. Toto prolomení se šíří vždy dále a dále a není již tak mocné jako prvé. Také toto prolomení jest

velmi jemné a přece jenom plné síly, že se rozlévá dále a působí v andělich, kteří jsou pod ním.

Následující prolomení se zase šíří a tento kruh jest ještě širší než předešlý nebo kruh první.

Tak vylévají se vždycky jeden po druhém a jsou působivé, a vylévají se skrze všechny anděly od nejvyššího až dolů k nejnižšímu. A třebaže nejnižší anděl je velice vzdálen od prvního prolomení věčného Slova, do anděla nejvyššího, tu přece je jenom ještě tak vysoko, že žádná hmotná věc se ho nemůže dotknouti.

A ještě více: O tomto nejnižším andělu praví jeden Mistr, že i to nejmenší v nejnižším andělovi má tolik božské moci v sobě, že i silou nejmenší třísky, která odpadá z jeho díla, roste a zelená se celý svět. A kdyby taková tříštička od jeho práce neodpadla, tu celý svět by byl v okamžiku zničen.*)

Odtud přijímají veškeré věci svou sílu působivou, rozšiřují se kruhovitě a podobají se, pokud mohou, prvnímu prolomení se Syna z Otce. Neboť první průlom je tak mohutný, že kdyby

*) Z tohoto popisu vidíme, že proud života, jehož vznik je v Bohu, protéká skrze anděly, a že andělé spolupracují svou silou prostřednictvím duchů živlových (elementálů) na pochodech naší pozemské přírody. Odtud ono slovo o zelenání se a o vzrůstu celého světa. Kdyby tento proud života zanikl, tu by ovšem ihned celý svět zhybnul. Pozn. překl.

bylo ještě tisíc dalších světů a ještě více, tu že by jim spíše scházela schopnost přijímací, než aby prvému průlomu pro všechny ty světy scházela síla působivá. — Právě tak by spíše to bylo s onou vodou dříve u konce, než s kruhy, které vznikají po prvním pádu kamene.

Jak se Bůh skrz naskrz raduje nad spravedlivým člověkem.

Spravedlivý žije v Bohu a Bůh v něm, neboť Bůh se ve spravedlivém rodí a spravedlivý jest Bůh. A proto každou ctností spravedlivého se Bůh rodí a raduje se z toho.

Ale nikoliv jenom z každé ctnosti, nýbrž také z každé práce spravedlivého, třeba byla sebe menší, když vychází z ctnosti spravedlivého a když je ve spravedlnosti vykonána, se Bůh raduje. Ano, raduje se skrz naskrz. Nezůstává zcela nic v základu Jeho božství, co by nebylo rozechvěno radostí!

Tomu musí hrubé hlavy věřit. Ale osvětlení to vědí.

O jiskérce duše.

Někdy jsem mluvil o jistém světle v duši, které jest nestvořené a nestvořitelné. A právě o tomto světle mluvívám velmi často a dotýkám se ho ve svém kázání, neboť ono přijímá Boha bezprostředně, obnaženého a nezahaleného, jak je sám o sobě, — a v tom máme rozuměti dílu zrození. *)

A tu mohu v pravdě tvrdit, že toto světlo má více jednotnosti s Bohem, než s kteroukoliv duševní silou, se kterou je přece podle podstaty duše jednotná. Musíte totiž vědět, že uvnitř mé podstaty duše toto světlo není ušlechtilější než nejnižší nebo nejhrubší duševní schopnost, jako sluch nebo zrak nebo nějaká jiná její síla, na kterou může působiti hlad nebo žízeň, mráz nebo vedro — a to je proto, že podstata duše jest jednota.

Vezmeme-li tedy duševní síly v okruhu podstaty duše, tu jsou všechny jedno a jsou stejně

*) Zde ovšem běží o duchovní znovuzrození.

Pozn. překl.

ušlechtilé. Ale díváme-li se na tyto duševní síly podle jejich působení, tu jedna jest ušlechtilejší a vyšší než jiná.

Proto tvrdím: jestliže člověk se odvrátí od sebe a od všech stvořených věcí, tu pokud to vykonáš, potud budeš postaven do jednotnosti a spásy v jiskérce duše, která dosud nikdy neměla žádných styků s časem a prostorem.

Tato jiskra se zdráhá jakýchkoliv styků se všemi tvory a nechce nic než pouze Boha, jak jest sám o sobě. Této jiskře nepostačuje ani Otec, ani Syn, ani Duch svatý, a vůbec nic ze tří osob, pokud každá z nich setrvává ve své vlastní podstatě.

Ano, já tvrdím, že toto světlo nenalézá ani uspokojení na jednotě, která spojuje všechny tři osoby v tvůrčí Božské přirozenosti. A chci tvrditi ještě více, co bude zníti ještě podivněji:

Pravím s celou vážností, že toto světlo se neuspokojí ani s prostou, v úplném tichu trvajícím božskou podstatou, která ani nedává, ani neběře, nýbrž chce věděti, odkud tato bytost přichází a chce vstoupiti do jednotného základu, do tiché pouště, do které nenahlédlo dosud nic rozdílného, ani Otec, ani Syn, ani Duch svatý.

Teprve v onom nejvnitřnějším, kde nikdo není doma, uspokojí se toto světlo a v něm jest blaženěji doma než v sobě. Neboť tento základ jest čisté ticho, které samo v sobě zůstává nepohnuto, a právě tato nepohnutelnost

pohybuje všemi věcmi. Od něho jsou přijaty veškeré životy, které žijí za vedení rozumu, a které se samy do sebe vtáhly. Abychom i my takovým způsobem rozumně žili, k tomu nám dopomáhej Bůh! *)

*) Tím se rozumí životy těch lidí, kteří žijí rozumně, totiž mysticky, a kteří se vtáhli do sebe v tiché koncentraci. Ona jiskérka v lidské duši je v mystickém srdci, v neviditelném duchovním srdci, které je vloženo každému člověku do prostřed prsou, a jehož symbolem jest hořící srdce Ježíšovo. Ale dlouho trvá, než mystik dojde k tomu, aby cítil teplo tohoto plamene, který vychází z mystického srdce. Toto teplo je cititelné, zcela určitě a u každého žáka se musí vyvinouti. Je to teplo, vycházející z onoho duchovního plamene mystického. Toto teplo se jeví zvláštním způsobem, někdy trvá dlouhé měsíce, ba i leta nepřetržitě, někdy zase ustává, aby za jistých okolností znovu se ozvalo. Lidé mysticky nevyvinutí nemají ovšem tohoto plamene, ale jejich jiskra Božská čili jiskra duše dríme dosud pod popelem nevědomostí a sobectví. Avšak každý člověk může tuto jiskru rozdmýchat v plamen. Jak to prováděti, o tom nalezne čtenář přesné a tisíckrát vyzkoušené pokyny na základě zpráv velkých Mistrů evropských i indických ve všech třech dílech „Ohnivého Keře“.

Pozn. překl.

Vzdoruj Bohu samému!

Žije-li duše ve svém nitru, tam, kde je božím obrazem, tu má správné sjednocení a všichni tvorové jí nemohou již od toho odloučit.

Vzdoruj Bohu samému! Vzdoruj andělům! Vzdoruj všem tvorům! Nemohou již duši odloučiti od jejího praobrazu, ve kterém je sjednocena s Bohem! To je pravé sjednocení a v tom je pravá spása. *)

Bůh jest zapření zapíraného. Božská jednota jest zapírající zapírání a toužící touha.

Co znamená jednota? Něco, k čemu není nic připojeno.

Duše se chápe božství tam, kde je čistá sama v sobě, kde k ní není nic přidáno, a kde nemá již na co mysliti. **)

*) Je velmi zajímavé, že slovo sjednocení nebo spojení, jak nazývají sloučení Boha s duši všichni západní mystikové, má též význam jako indické slovo jóga, jehož kořen je odvozen od slova jóg, což znamená spojovati nebo slučovati. Pozn. překl.

**) Právě proto vede k tomuto stavu mystická koncentrace, která jest zastavení všech představ, pojmů a myšlenek. Žák, pohřížený v mystické koncentraci,

Toto jedno jest zapření zapíraného. Všichni tvorové mají v sobě jisté zapírání. Jeden zapírá, že by byl něčím druhým a anděl zapírá, že by byl jiným tvorem. Ale Bůh má zapření zapíraného, neboť jest Jedno a zapírá yše ostatní, neboť není vůbec nic jiného, kromě Boha. *)

musí míti mysl úplně prázdnou a nehybně stojící jako plamen svíčky, chráněný před průvanem.

Pozn. překl.

*) Tato poslední věta je obsažena v učení všech starých mudrců a mystiků. Je člověku mysticky nevyškolenému ovšem nepochopitelná, neboť lidé jsou oklamáni závojem Máji, který je tak kouzelně mocný, že se jim zdá, jako by byli něčím odděleným od celku, a jako by vesmír se skládal z rozmanitých věcí, tvorů, viditelných i neviditelných, a sil. Ve skutečnosti však vše to, co člověk může chápatí svými smysly, i to, co mu uniká nedokonalostí smyslů hmotných, jest jediná jednota, a tou jest Bůh. Pozn. překl.

Bůh jest milováníhodný.

Máš Boha milovati, aniž se starati, zdali je hodný milování a nemáš Ho milovati proto, že by byl hoden lásky. Neboť Bůh není vůbec milováníhodný, poněvadž stojí nad veškerou láskou a milostností.

„A jak ho tedy mám milovati?“

Máš milovati Boha neduchovně! To znamená, že tvá duše má býti neduchovná a má být zproštěna veškeré duchovnosti.

Pokud totiž tvá duše má ještě tvar ducha, tu pro ni trvá ještě to, co má postavu, ale pokud tato vlastnost postavy pro ni ještě trvá, nemá duše ještě jednoty a spojení.

A pokud nemá ještě spojení, potud Boha dosud nikdy správně nemilovala, neboť opravdivé milování spočívá na spojení.*)

*) Veškeré druhy lásky, jak je vidíme na zemi, mezi lidmi, zvířaty, rostlinami, i mezi zdánlivě neživými látkami, spočívají na tomto zákonu lásky duše k Bohu. Bůh jest principem mužským a duše je principem ženským, což ovšem nutno bráti v nejvyšším významu tohoto slova, neboť to nemá nic spo-

Proto tvá duše má býti neduchovná, každého ducha prostá a má státi bez duchovnosti.

Neboť miluješ-li Boha, pokud je Bohem pokud je Duchem, pokud je osobou, pokud je tedy něčím s postavou — tu musí to vše býti odstraněno.

„Ale jak ho tedy mám milovat?“

Máš ho milovat jako neboha, jako neducha, jako neosobu, jako nepostavu, ale spíše jako něco čistého a jasného, jako Jediné, čemuž je vzata každá dvojnost — a v tomto jediném se máme na věky propadnouti z něčeho k ničemu!

K tomu nám pománej Bůh!

lecného s pozemským pojmem lásky, nebo dokonce snad s polhaviu. Jenom někteří okultisté, kteří nemají duchovnen zkušenosti a kteří take neuvědou logicky myslet, aby svou obrazností alespon pronikli do vyšších nehmotných sfér, přenášejí poznatkovost i do sféry duchovní a dokonce i do sféry božské, což jest jednak nesmysl a jednak je to přímo rouhami se posvatným věcem. To vede k nejhorším omýlům a ty zase vedou k nejhoršímu duševnímu zatemnění takových lidí. Lidská láska je každému známa. Láska rostlin spocívá v jejich oploďnování prostřednictvím rozmanitých přírodních sil, aby rostliny se rozmnožovaly a nesly ovoce. U latek nerostných jeví se tato láska chemickou příbuzností, cili, jak tomu učenci říkají, affinitou. Celý vesmír jest proniknut tímto zákonem lásky, ale v každé sféře se jeví tato božská láska duše ke Stvořiteli, jinak. Čím nižší jest sféra, nebo čím nižší je svět, tím hruběji se tato láska mezi oběma póly — mužským a ženským — projevuje. A naopak zase, nejvyšší způsob této všeobecné lásky je ta, kterou pociťuje Bůh k duši a duše k Bohu.

Pozn. překl.

Proč se Boha nemáme bát?

Náš Pán nemůže strpěti, aby někdo, kdo Ho miluje, byl zarmoucen, — „neboť strach přináší bolest“.

Také praví sv. Jan: „Láska vyhání bázeň.“

Proto láska nemůže snášeti ani strach, ani bolest. Neboť čím více člověk přibírá lásky, tím více ztrácí strach a je-li dokonalý v lásce, tu mu strach úplně a naprosto schází.

Ovšem, na počátku dobrého života je bázeň člověku prospěšná, neboť ona ho nutí k lásce. Tak jako šídlo tvoří místo dratvi, tak aby dratev a nikoliv železo obuv svázala, tak také nejprve bázeň vede k lásce a jenom láska poutá k Bohu, zatím kdy bázeň musí odejít.

Jak Bůh sama sebe zničí v duši.

Přál bych si, abyste mi teď dobře rozuměli, — neboť chci se teď zmíniti o jedné myšlence, o které jsem dosud nikdy nemluvil.

Ctihodný Dionysius praví:

„Když Bůh pro ducha již neexistuje, pak pro něho neexistuje již také věčný praobraz, který jest jeho věčným původem.“

Tvrdil jsem, a tvrdím dosud:

„Bůh ve věčnosti učinil jenom jediné dílo. Při tomto díle Bůh pro sebe učinil také duši. Z tohoto díla vyprýštila duše do stvořené bytosti, stala se Bohu nerovnou, a odcizila se svému vlastnímu praobrazu.

Ale s tímto jejím stvořením byl vlastně Bůh teprve ustanoven, takže vůbec ho zde dříve nebylo, až když duše byla stvořena.*)

*) To proto, že před činem stvoření nebylo nikoho, kromě Boha, a tak Bůh vlastně pro nikoho neexistoval, protože nikoho nebylo. Ale jakmile byla duše stvořena, tu s jejím stvořením povstal také Bůh, poněvadž duše o Bohu počala vědět, a jestliže Ho neviděla, tu Ho cítila.

Pozn. překl.

Někdy jsem řekl: že Bůh je Bohem, toho jsem já příčinou. Bůh se má z duše, ale Své božství má ze sebe. Neboť dříve než byl tvor, nebyl Bůh vůbec Bohem, ale byl božstvím — a toho nemá z duše.

Když Bůh tedy nalezne nějakou zvětšenou duši, která prostřednictvím milosti ve svém já a v každém svém vlastním díle byla zničena, tu působí Bůh — nad veškerou milostí — v takové duši své věčné dílo a vyzvedne ji z její bytosti jako něco stvořeného.*)

Ale při tom zničí Bůh sama sebe v duši. A tak nezůstává vůbec ani Bůh, ani duše!**)

Buďte jisti, že toto jest nejvlastnější dílo Boží! Jestliže člověk dojde až tam, že jeho duše je schopna připustit, aby Boží působení se na ni vylévalo, tu také vstoupí do vztahu, že nebude míti vůbec žádného Boha. Pak je duše zase věčným praobrazem, ve kterém Bůh ji ol věčnosti spatřoval — jest Jeho věčným Slovem.

*) Zničená duše je ta, která mystickou koncentrací přestala mysliti a tvořiti myšlené obrazy a představy, což jest vlastně jejím životem. Když duše sama v sobě úplně zanikla, zemřela mystickou smrtí a přestala existovati a byla zničena. Teprve pak ji může Bůh k sobě pozvednouti. Pozn. překl.

**) Proto, že duše pak ani Boha si již nepředstavuje, a proto neexistuje v onom mystickém tichu ani tvar Boha, ani duše sama, nýbrž jenom božství, které je bez tvaru a bez vlastností. Pozn. překl.

Slova Mistra Eckeharta na rozloučenou.

Dobří přátelé Mistra E. prosili ho:

„Zanechte nám zde něco na rozloučenou, kdž od nás odjíždíte!“

A tu pravil: Povím vám jednu věc, která jest zámekem k všem řečím, které jsem kdy pronesl, a v ní je uzavřena veškerá pravda, kterou můžeme prožítí nebo mluvití.

Velmi často se stává, že právě to, co se nám zdá býti malé, je před Bohem větší než to, co se nám zdá kdož ví jak velikým. Proto mne od Boha veškeré věci stejně přijímati, když jám je ukládá, a nemáme nikdy po tom pátrati lebo o tom hloubati, co jest větší nebo vyšší lebo nejlepší.

Máme se řídití jenom tím, k čemu nás Bůh chce vésti, — právě tím, k čemu v nejhlubší své hlubině jsme nejvíce nakloněni, a k čemu se cítíme býti nejčastěji napomínáni a k čemu nás to nejvíce přitahuje.

Kdyby se člověk tím řídil, tu by mu Bůh dal největší v nejmenším, a nikdy by s tím nepřestal.

Ale děje se velmi často, že člověk nejmenší nejmenším opovrhne a tak sám sobě cestu zamezuje k onomu největšímu, které spočívá v nejmenším. A v tom se dopouští nesprávnosti.

Vždyť přece Bůh je v každém způsobu a je stejný v každém způsobu pro toho, který stejným způsobem Ho může přijmouti! Záleží to úplně od lidské niternosti, zdali sklon člověka je Božský nebo nikoliv. To pozná člověk podle toho, zdali ve všech věcech nalézá v sobě vědění a poznání Božské vůle, aby se především řídil jenom tou.

K čemu je potom nakloněn a k čemu se cítí být nejčastěji napomínán, o tom může býti jist — že je to z Boha.

Někteří lidé chtějí Boha přijmouti jen tehdy, když jim září a když jim chutná. Ti přijímají ono záření a chutnání, ale nepřijímají Boha. Je přece psáno v jedné knize: Bůh září ve tmě, kde však někdy Ho nejméně poznáváme. Ale Bůh je často tam nejvíce, kde se nám zdá zářiti nejméně. Proto máme Boha stejnou měrou přijímati v každém způsobu a ve všech věcech.

Nyní by mohl někdo říci: Přijímám Boha stejnou měrou a v každém způsobu a ve všech věcech, ale má mysl nezůstává v jednom způsobu právě takovou jako ve druhém.

Tu musím odpověděti: To není správné. Bůh je přece v každém způsobu stejný a ve všech

způsobech stejný pro toho, kdo ho dovede stejným způsobem přijmout.

Že člověk v jednom způsobu přijímá Boha více než ve druhém, to ovšem schvaluji — ale není to nejlepší. Neboť Bůh je v každém způsobu a je stejný ve všech způsobech pro toho, kdo Ho stejně dovede přijímati. Kdo vezme jenom způsob u toho a onoho — to vše není Bůh. Kdo přijme jenom to a ono, ten Boha zase neuchvátí. Bůh je právě v každém způsobu a stejný ve všech způsobech pro toho, kdo Ho stejnou měrou dovede přijmouti.

Nyní by mohl někdo namítnouti: mám-li se Boha uchopiti v každém způsobu a ve všech věcech, je mi k tomu vůbec třeba nějakého zvláštního způsobu?

Tu vás upozorňuji: Ve kterém způsobu Boha nejvíce nalézáte, a v čem ho nejčastěji pozorujete, tímto způsobem se řiďte. Avšak, jestliže narazíme na nějaký způsob, který se nám zdá býti naprosto protivný onomu způsobu prvému, takže bychom potom první způsob opustili, a že bychom Boha v onom způsobu, který nyní se nám líbí právě tak uchvacovali jako v onom způsobu, který jsme opustili, tu je to zcela správné.

Kdyby to bylo přece nejušlechtlejší a nejlepší, tu v takové stejnosti bychom dospěli k největšímu klidu a k jistotě, že můžeme Boha přijímati a chutnati každým způsobem, a ve

všech věcech. Pak by nebylo žádného vy-
čkávání, ani žádné honby za něčím — a to by
byla má radost! K tomu a proto se děje veškeré
naše konání a k tomu jsou veškeré skutky po-
mocí. Co nám k tomu nepomáhá, to můžeme
opustit.

Dcera Mistra Ekehartu.

(Legenda.)

Jedna dcera přišla ke klášteru kazatelů a tázala se po Mistru Ekehartovi.

Vrátný se tázal: „Koho mu mám ohlásit?“

Dívka řekla: „Toho nevím.“

Vrátný: „Proč toho nevíte?“

Ona odpověděla: „Poněvadž nejsem ani dívkou, ani ženou, ani mužem, ani manželkou, ani vdovou, ani pannou, ani pánem, ani služkou, ani sluhou.“

Vrátný odešel k Mistru E. a řekl: „Pojďte k podivnému tvorů, o jakém jsem nikdy neslyšel. A dovolte mi, abych šel s vámi a vykloňte z branky hlavu a tažte se: ‚Kdo se po mně táže?‘“

Mistr E. učinil tak, a ona k němu mluvila tak, jako dříve k vrátnému.

A tu odpověděl Mistr E.: „Milé dítě, tvá slova jsou pravdivá a rozumná: Ale pouč mě ještě přesněji, jak to míníš.“

A tu ona řekla: „Kdybych byla ještě dívka, tu bych stála dosud ve své první nevinnosti.“

Kdybych byla žena, tu bych bez přestání ve své duši rodila věčné Slovo. Kdybych byla mužem, tu bych mocně odporovala každému zlu. Kdybych byla manželka, tu bych zachovávala věrnost svému milému, jedinému manželovi. Kdybych byla vdova, tu bych měla stálou touhu po svém jediném miláčkovi. Kdybych byla panna, tu bych stála v oddané uctivosti. Kdybych byla služka, tu bych se podrobovala Bohu a všem tvorům v pokoře. A kdybych byla sluha, tu bych byla v těžké práci a sloužila bych svému pánu bez odporu z celé své vůle. Ale z toho všeho nejsem ani jedno ani druhé a jsem tvor, jako každý jiný tvor a jen tak běhám."

A tu Mistr odešel k svým žákům a řekl k nim:

„Zdá se mi, že jsem teď mluvil s nejčistším člověkem, jakého jsem kdy mohl najít!“

Mistr Eckehart a chudý člověk, který sám v sobě byl král.

Mistr E. pravil k jednomu chudému člověku:

„Bůh ti popřej dobrého jitra, bratře!“

„Pane, toho si podržte pro sebe — já jsem neměl nikdy jitra zlého!“

„Proč to, bratře?“

„Protože jsem vše, co mi kdy seslal Bůh, abych vytrpěl, snášel vesele k vůli Němu, a protože jsem se nikdy nedomníval, že jsem toho hoden. Proto jsem nebyl nikdy zarmoucen, ani smuten.“

„A kde jsi našel nejdříve Boha?“

„Když jsem opustil veškeré tvory, tu jsem našel Boha.“

„A kde jsi Boha zanechal, bratře?“

„Ve všech čistých srdcích.“

„Kdo jsi bratře?“

„Jsem král!“

„Nad čím?“

„Nad svým tělem, neboť vše, oč můj duch žádal od Boha, to moje tělo rychleji a spěšněji

způsobovalo a trpělo, než můj duch to mohl do sebe přijmouti.“

„Král musí míti království. Kdepak je tvá říše, bratře?“

„V mé duši.“

„Jak to, bratře?“

„Když uzavru brány svých pěti smyslů, a když s celou vážností si žádám Boha, tu naleznu Boha ve své duši právě tak jasně a vesele, jaký jest ve věčném životě.“

„Dovedeš se učiniti svatým! Kdo tě svatým učinil, bratře?“

„To učinilo mé tiché sedění, a mé vysoké myšlenky, a mé spojení s Bohem. To mne vtáhlo do nebe! Nemohl jsem totiž nikde najíti klidu, ani v tom, ani v onom, co bylo menší než Bůh. Nyní jsem Ho našel, mám v Něm věčně mír a radost — a to přesahuje, pokud ještě jsme, v tomto čase, veškerá království! Žádný zevní skutek není tak dokonalý, aby nebyl překážkou zvnitřnění.*)

*) Je pozoruhodné, že Mistr E. rád užívá stejného podobenství při popisu koncentrace jako indiští Mistři. Také v Indii psali všichni velcí zasvěcení, že pět našich zevních smyslů je patero bran do města, kterým je naše tělo. Tyto brány nutno při mystickém cvičení uzavřítí, což se děje odpoutáním se od zevních dojmů, a pak teprve se může duše ponořiti do vnitřní hlubiny, kde v tichu mystickém nalezne Boha. Pozn. překl.

Jak Mistru Eckehartovi bylo připomenuto, že také kdysi sedal ve školní lavici.

Stalo se jednou za časů Mistra E., že jeden velký kněz — byl velký nejenom v Písmu, nýbrž také v životě — pravil k Mistru Eckehartovi:

„Milý Mistře a otče, nevyložíte-li mi toho ve zlé, tu chtěl bych s vámi o něčem promluvit z božské lásky.“

Mistr odpověděl velmi přívětivě:

„Milý pane, můžete zvesela mluvit co jen chcete.“

A tu kněz počal mluvit, řka:

„Vězte tedy, že jsem slyšel mnohá vaše kázání, a slyšel jsem je rád, ale také nerad.“

A tu řekl Mistr E.: „Milý pane, nyní vás prosím, abyste proboha mi vysvětlil svá slova, neboť říkáte-li rád a nerad — tu tato dvě slova jsou naprosto si odporující!“

A tu pravil dobrý kněz: „Povím vám to. Co jsem rád od vás slyšel, to byla velká a průzračná slova, kterým z Boží milosti jsem také

dobře rozuměl. Když jsem ale vzpomněl na slovo, které praví, že nemáme perly házetí sviním, tu vaše kázání mně byla mrzutostí a já jsem si pak myslil: Tato vysoká a průzračná slova by měla býti řečena z větší části na vysokých školách, neboť — nemrzte se proto! — bylo mi u vás trochu podivné, že něco podobného říkáte sprostému a hrubému lidu veřejně ve svých kázáních! Zdá se mi, že to k ničemu není. Byl byste mohl činiti něco lepšího a Bohu libějšího, z čeho by mohli přijímati naši bližní poučení a polepšení. Vždyť přece takovému nevzdělanému člověku je naprosto zbytečné slyšetí to, když vašim velikým, povznášejícím slovům nerozumí! Ale pokračujícímu člověku taková slova také příliš nepomohou, poněvadž by mu bylo lépe poslouženo poučením pomalu postupujícím. A vysokému, velkému, dokonalému a nazíravému člověku nejsou také k prospěchu — neboť takový člověk nemá po nich prazvláštní touhy! Neboť, pokud vás tací lidé slyší, tu snad naslouchají rádi. Ale jakmile vyjdou z onoho slyšení a jakmile dospějí k ponoření se do sebe, a když u veliké pokorné poslušnosti se oddávají do vůle Nejvyššího a když tak hluboce se v pokoře do sebe ponořují, a tak propastně se utápějí pod vším, co Bůh kdy stvořil, že ani nevědí, zdali jsou v čase nebo mimo čas: tu v takové škole a v takovém kázání, kde nejvyšší učitel a kazatel je vede do školy, je člo-

věku v okamžiku dáno více vědění a poučení než vy a všichni Mistři jste mohli kdy učit v zevních školách, třeba za sto let.

Proto, milý Mistře Ekehart, není vaše kázání a vaše učení těmto trojím lidem, totiž začínajícím, rostoucím a dokonalým, úplně užitečné a k pokroku vedoucí a není vše to, co kážete a říkáte nejlepší.*)

Ale ačkoliv jsem tak nechodný dávat vám nějakou radu, přece bych jenom chtěl z pomoci boží a z božské lásky vám jistou radu dát, abyste teď začal s učením našeho Pána Ježíše Krista učit tak, abyste Ho následoval a učil jako On, dokud prodléval v této časnosti.

Tehdy Jeho poučování v synagogách a ve chrámě směřovalo vždycky k tomu, aby člověk

*) V předcházejícím odstavci mluví se o škole a kázání, kde nejvyšší učitel a kazatel do školy vede. Tento Učitel dává ovšem člověku v jediném okamžiku více vědění než všichni Mistři svými knihami celého světa. Je to Duch svatý, který svým Slovem poví žákovi nejtajemnější a nejvyšší věci, a sice někdy takovým způsobem, že žák ani vůbec neví, jak k tomuto vědění dospěl. Tato okolnost je při tomto vyučování Duchem Svatým vlastně nejzajímavější. Je to ono tajemné osvětlení, které pomalu pokračuje v duši žákově, takže jakoby z ničeho nic najednou rozumí věcem, o nichž dříve neměl ani tušení. Jiný způsob Ducha svatého je jemná myšlenka, která s vědomím žáka vniká do jeho zevního rozumu. Taková myšlenka může být oděna také hlasem, což se nazývá v mystice hlasem prorockým. Duch svatý používá všech těchto a ještě jiných metod podle své nejvyšší moudrosti u každého žáka jinak a v jiném postupu, podle toho, jak žákovi to nejlépe prospívá. Pozn. překl.

opustil své nectnostné a hříšné skutky, a aby ve všech dobrých věcech se učil konati dílo ctnostné. Učil, jak má člověk nectnost ze sebe vypuditi a vyhnati tak, aby nectnost se stala ctností.

A takové poučování je i dnes velmi nutné, jako tehdy. To proto, aby obec křesťanská byla pokud možno silně uvedena na pravou cestu ze svého nectnostného a hříšného života, a aby se jí kázalo a poukazovalo, jak může dojíti k spořádanému a ctnostnému životu křesťanskému.

Nuže tedy, milý Mistře Eckeharte, vy mluvíte veřejně ve svých kázáních o nesmírně velikých a nadmíru vysokých věcech, kterým velmi málo lidí rozumí, takže jim to málo užitku přináší, a rovněž velmi málo ovoce.

Nuže tedy, Mistře Eckeharte, vy jste teď velký kněz, Mistr Písma. Ale když jste po prvé byl posazen do školní lavice, tu jste musil počítí s A. Kdyby vám byly tehdy dali nějakou velikou knihu a když by vám byli řekli, abyste v ní četl, tu by to bylo bývalo zcela zbytečné. Musil jste sám počítí s A a postupně se učiti dále a dále, musil jste od té doby pracovati až jste se stal Mistrem svatého Písma.

Proto jest velmi užitečné, když lidé počínající a rostoucí jsou vyučováni, jak mají začít,

a když je jim to dokazováno. To proto, aby se naučili opouštět nectnost a chápat se ctností.

A když potom člověk s pomocí Boží se naučil chopit ctností, tu by se stal také Mistrem silným proti všem nectnostem, a pak by byl také poučován Duchem svatým z nitra, až konečně by nemusil vůbec nic dáti na zevní vyučování. — Ale tak by se řídil pořádkem svaté církve. *)

Když tuto řeč dokončil, dočal ještě dobrý kněz:

„Milý Mistře Ekecharte, jestliže jsem k vám mluvil příliš mnoho a příliš dlouho, tu mi to promiňte. Teď je svrchovaný čas, abych odešel domů.“

A tu objal Mistr Ekechart dobrého kněze, dal mu polibek míru a pravil:

„Milý pane, vězte, že za mnoho let jsem nevyšlechl žádnou řeč tak rád jako tuto, kterou jsem musil najednou vyslechnouti od vás — Bůh budiž za to vaší věčnou odměnou! A tak tedy z veškeré božské lásky a z celé křesťanské

*) Kdo je poučován Duchem svatým, ten dospěl k jedinému pravému prameni věčné moudrosti, a pro toho člověka je veškeré zevní vyučování, jakož i všechny knihy vlastně zbytečnosti.

Zák takový stejně ve velkých, jakož i v malých věcech je veden vnitřním světlem z duše a nemusí se nikoho na nic tázati co má činiti nebo nečiniti.

Pozn. překl.

bratrské věrnosti prosím vás, napomínám vás z boží vůle co nejvýše, jak jenom vám to připomenouti mohu, abyste mně ráčil zjeviti a říci vše o svém životě, jak vám jej Bůh dává. Neboť z boží milosti rozumím dobře, že mluvíte ze živého podkladu.“*)

*) Živý podklad je božství, totiž živý Bůh, jehož nejvyšší moudrost jest rovněž pramenem života.

'Pozn. překl.

Proč si Mistr Eckehart nechtěl svou duši vyměnit.

Jeden kněz pravil k Mistru E.:

„Přál bych si, aby vaše duše byla v mém těle.“

Na to Mistr odpověděl: „V pravdě, to by byla má duše blázen! Neboť nemohla by s vaším tělem nic počít. A sice právě tak ne, jako vaše duše by nevyřídila nic v těle mém. Žádná duše totiž nemůže působiti jinde, než v tom těle, do kterého byla nařízena.“*)

*) Lidská duše a duch a lidské tělo se všemi ostatními neviditelnými složkami jsou jediný celek, uspořádaný harmonicky a nerozlučně pro jeden lidský život tak, že po dobu života jsou od sebe neoddělitelné. Tento celek, který se nazývá člověkem, jest souhrnem velmi mnohých pozemských i nebeských sil, které se setkaly v jediném bodě, aby vytvořily bytost, kterou nazýváme člověkem. K tomu ještě přistupuje jiná důležitá okolnost, totiž Bohem napřed určená doba, kdy tyto síly člověka vytvořily, když se spojily. To je vidno z astrologie, neboť z této prastaré vědy vidíme, že každý člověk se objevuje ve formě pozemské v době naprosto určité a že nemůže přijíti ani dříve, ani později, než jak bylo předepsáno. V člověku působí po celý jeho

pozemský život nejprve síla Božská, čili jiskra Boží, potom božská duše, dále lidská duše, pak duše zvířecí (kama), potom obal všech těchto neviditelných součástí čili astrální tělo, dále životní síla v rozmanitých stupních, čili prana, a pak konečně nejrozmanitější síly pozemské, které vytvořily tělo hmotné, a jež v něm působí. Člověk je vesmír v malém, a proto jej staří mudrci nazývají mikrokosmem, což znamená svět malý. Každý člověk je odleskem světa velikého a vše, co ve světě velikém existuje, je také uloženo v člověku. Veškeré lidské složky jsou po dobu pozemského života v neustálé souvztažnosti tak, že na sebe působí všechny lidské síly. Vysoké síly přitahují k sobě síly nízké a zušlechťují je, střední síly jsou na rozhraní mezi dobrem a zlem a podle lidského konání jsou přitahovány buďto vzhůru do života nebeského nebo dolů do života hmotného, anebo ještě níže do života pekelného. Kama totiž, čili oblast chůtí je stále otevřenou branou, kudy může vstoupiti do člověka síla démonická. Podle toho, k čemu člověk se více přiklonil, následuje způsob jeho života posmrtného a také způsob jeho dalšího vtělení. Proto žádná duše lidská by neobstála v těle člověka jiného, i kdyby byla sebe vyšší, neboť nemohla by uvést do souladu a harmonie k své bytosti všechny ostatní složky člověka cizího. Každá duše je jediné ve svém těle doma. Jejím úkolem jest udržovati ve svém domě pořádek, ale je toho neschopna v každém domě cizím. Pozn. překl.

Jak bratr spížírník zahanbil bratra velmístra.

Bratr E., který byl Mistrem v Kolíně nad Rýnem vyprávěl, co viděl ve snu bratr Eustachius v Paříži, který byl velmistrem svatého Písma.

„Všichni bratři stáli kolem v kruhu jako věnec v jídelně bratří řádových. A kdo k nim přistoupil, již neodešel. Jeden stál vedle druhého a všichni se dívali na něco podivného, co bylo rozkošné a veselé.

„Bratr Eustachius chtěl vědět, co by to bylo a přistoupil také k nim, aby viděl, na co se bratři s takovou radostí dívají. A tu spatřil, jak uprostřed bratří stojí nejkrásnější děťátko, náš Pán Ježíš Kristus, syn naší milé panenské Matky Boží. A toto děťátko bylo tak rozkošné, že každý člověk, i kdyby byl nejvážnější povahy, nebo zarmoucený, by se musil smát, jakmile by spatřil krásu tohoto dítěte.

„Děťátko žádalo od bratří, okolo stojících, chleba. Mistr Eustachius to slyšel a běžel do spížírny, aby dítěti chléb přinesl.

„Když přišel do komory, hledal chléb, a když z jemného chleba nenalezl ani jediného celého bochánku, nýbrž pouze kousek chleba bílého, tu nechtěl dítěti dáti jen takový pouhý kousek.

„Proto hledal dále a našel konečně celý bochníček — ale nebyl to chléb bílý, a proto ho nechtěl dítěti dáti také. A teď se mu srdce sevřelo úzkostí a on byl velmi zarmoucen, protože nemohl sehnati jediného celého bochníčku bílého chleba, aby jej mohl dáti Ježíškovi.

„V tom přišel k němu bratr Ruprecht, spížírník, a tázal se ho, co tak horlivě hledá.

„Mistr Eustachius pravil: ‚Hledám celý bochníček bílého chleba, abych jej mohl dáti dítěti, našemu Pánu Ježíši Kristu.‘

„A spížírník odpověděl: ‚Buďte bez starosti — však já již takový chléb naleznu.‘ A ihned našel bratr Ruprecht žádaný chléb a přinesl jej dítěti.

„A dítě pravilo: ‚Je mnoho velkých kněží, v kterých je plno vysokého umění. Ale když ti mají nejlepší vůli něco mi přinést, co by bylo čisté a dokonalé, tu nemají nic, co by mně donesli. — Mají-li něco čistého, tu nemají nic, co by bylo dokonalé. A mají-li něco dokonalého, tu nemají nic, co by bylo čisté, jasné a nejlepší. Ale někteří neučenci, ti mně přinesou a dají něco, co je čisté a jasné a zároveň dokonalé!‘

„A od této doby a od tohoto snu uctíval Mistr Eustachius bratra Ruprechta, a měl ho rád a miloval ho v božské lásce z celého srdce a ze vší mysli své.“*)

*) V této legendě je důležité a světským lidem málo známé poučení o pravdě, že zevní učenost nemůže dáti nikdy Bohu to, co mu může dáti prostá a skromná duše člověka neučeného. Zevní učenost není nic jiného než vypěstovaný zevní lidský rozum, který je největší překážkou duchovní moudrosti čili duchovního rozumu, jehož podstata je skryta v lidské duši, a sice tak, že se může rozvinouti v celé své síle jenom tehdy, když zevní rozum je naprosto potlačen. Z toho vychází najevo, že čím je kdo zevně učenější, tím větší má obtíže s potlačením této své zevní učenosti, čili svého nadmíru vycvičeného zevního rozumu. Jsi-li naplněn světskou učeností, tu nemůže do tebe vstoupiti moudrost božská. Čím více této učenosti máš v sobě, tím větší je tvá práce a námaha, abys ji odstranil, a aby ses učinil prázdným tak, aby do tebe mohla vstoupiti moudrost věčná, která jediné je moudrostí pravou a jež jest jediným skvostem a pokladem na celém světě! To proto, že tato moudrost je věčná, kdežto učenost zevní zaniká úplně, jakmile smrt zasáhne život učence a ukončí jej. Nikdo s sebou do druhého světa nevezme své učenosti zevní, tak jako s sebou nevezme ani za jediný halěr světských pokladů. Ale moudrost duchovní, kterou jsme obdrželi od Boha, neztratíme nikdy, poněvadž je to moudrost nesmrtelná.

Pozn. překl.

Hostina Mistra Eckeharta.

Jeden chudý člověk přišel do Kolína n. Rýnem, aby tam hledal chudobu a žil podle pravdy.

A tu potkal jednu pannu, která k němu pravila:

„Milé dítě, chtěl bys pro lásku boží se mnou jísti?“

On odpověděl:

„Rád!“

A když jedli, pravila:

„Jez hodně, a nestyd' se!“

On odpověděl: „Kdybych jedl příliš mnoho, tu je to chyba. Kdybych jedl málo, tu to také není správné. Proto budu jísti, jak právě jí člověk chudý.“

Panna řekla: „Pověz mi, pro lásku boží, co je chudý člověk?“

A on odpověděl: „Máme ho poznati podle třech věcí. První věcí jest, že na něm vše zemřelo, co patří přírodě. Druhou jest, že si nikdy nemůže dosti žádat Boha. A třetí jest, že bídu a chudobu, chorobu a opovržení a každou trpkost nepřije nikomu více, než sám sobě.“

Poté řekla panna: „To dobře znám. Ale co,“
tázala se ho dále, „pověz mi pro lásku boží,
co je chudoba člověka vnitřního?“

Člověk řekl: „To máme poznati podle tří
věcí. První jest úplná odloučenost od veškerých
tvorů v čase a věčnosti. Druhou věcí jest vážná
pokora vnitřního a zevního člověka. A třetí
jest pilná vroucnost a mysl, která se bez pře-
stání zvedá k Bohu.“

A tu řekla panna: „Takovou řeč slyším ráda!
Ale nyní mi pověz pro lásku boží, co je chu-
doba ducha, o které náš Pán pravil: Blahoslavení
jsou chudí duchem!?“

A chudý odvětil: „Tážete se příliš mnoho!“

Ona však zvolala: „Nikdy jsem ještě nemohla
nahlédnouti, že by to bylo příliš mnoho otázek,
když na tom spočívá boží čest a spása člověka!“

A tu odpověděl chudý člověk: „Máte pravdu.
Duchovní chudobu máme poznati podle tří věcí.
První jest, aby člověk mezi časem a věčností
nevěděl o ničem než o Bohu. Druhou jest, aby
člověk nehledal Boha mimo sebe,
nýbrž aby v sobě hledal a v sobě aby čerpal
věčnou blaženost. Třetí jest, aby člověk du-
chovní statek nenosil s jednoho místa na druhé
jako nějaké vlastnictví hmotné.“

Panna se tázala: „Cožpak nesmí Mistr, du-
chovní otec nás obou, svoje kázání donéstí ze
své kobky na kazatelnu?“

On pravil: „Nikoliv, to nesmí!“

Panna se tázala: „Jak to?“

Chudý pravil: „Čím časnější, tím tělesnější. Čím tělesnější, tím časnější.“

A tu zvolala: „V pravdě, duch nepřichází z Čech!“

A on odpověděl: „Slunce, které svítí v Kolíně nad Rýnem, svítí také na město Prahu.“

A tu pozvala panna jednoho mistra Písma, takže byli tři a opakovala slova chudého člověka a pravila: „Vysvětli mi to ještě lépe!“

Ale chudý člověk odpověděl: „Nesluší se mi, abych o tom mluvil, když je zde přítomen Mistr.“

A tu pravil Mistr: „Komu schází pravda z nitra, ten nechť ji miluje venku -- pak ji nalezneme také uvnitř.“

A tu zvolala panna: „Pochválen buď Bůh. Tato hostina je oplácena co nejlépe!“*)

Potom pravil chudý člověk: „Panno, a nyní plaťte víno vy!“

A ona odpověděla: „Ráda!“**)

*) Kdo hledá pravdu, hledá Boha. A kdo hledá Boha, hledá také pravdu. Hledáme-li něco, tu po tom toužíme, a po čem toužíme, to milujeme. Ale začátečník nedovede ani Boha, ani pravdu hledat vnitřně a proto má oboje, anebo alespoň jedno, což je totéž, hledati zevně. Kdo nedovede niterně pravdu milovat, nechť ji miluje zevním způsobem, tak jako milujeme zevní věci. Protože v tomto případě běží o duchovní statek, který milujeme zevně, tu jej nalezneme také uvnitř, což s hmotnými věcmi se ovšem nestane.

Pozn. překl.

**) Tím je obrazně řečeno, že nyní zase došla řada na pannu, aby poučovala.

Pozn. překl.

Chudý se tázal: „Dobrá panno, povězte mi pro lásku boží, podle čeho může člověk ve své duši poznati skutky Ducha svatého?“

Ona odpověděla: „Pozná je podle tří věcí. První jest, že den za dnem odpadají s něho chťiče, dále smyslná láska, a vůbec příchyllost k tělesnému. Druhou jest, že přibírá na božské lásce a milosti den za dnem. Třetí jest, že s láskou a vážností obrací své skutky k svému bližnímu více než k sobě.“

Chudý namítl: „To ovšem plnili vyvolení přátelé našeho Pána,“ a pokračoval: „Ale já se vás táži k vůli lásce, podle čeho duchovní člověk pozná, zdali Bůh je mu přítomen v jeho modlitbě a ve vykonávání jeho ctností?“

Panna na to odpověděla: „To máme poznati podle tří věcí. První jest, že jsou mu dány dary Kristovy, kterými Bůh vždycky obdaruje své vyvolené: opovrhování světem a utrpení těla.*)

Druhou jest, že milost v něm roste tím více, čím více vzrůstá láska mezi člověkem a Bohem. Třetí jest, že Bůh takového člověka nikdy nepouští, ledaže by mu ukázal novou cestu k Pravdě.**)

*) Utrpení těla zde znamená mystickou smrt čili stigmatisace. Pozn. překl.

**) Jsou vyvolení, kteří začnou mystickou cestu podle jednoho způsobu, ale pak začínají znovu podle způsobu jiného, na př. indickou jógu. Při takovém začátku se jim zdá vždycky, že jsou Bohem opuštěni, ale ve skutečnosti tomu ovšem tak není. Pozn. překl.

Chudý odpověděl: „Tak to jistě musí být! Avšak pověz mi, pro lásku: Podle čeho člověk poznává, zdali veškeré jeho skutky se dějí podle nejvyšší vůle boží?“

Panna odpověděla: „To pozná podle tří věcí. První věc, že mu nikdy neschází čisté svědomí. Druhou jest, že nikdy neobrátil své vůle od vůle boží. Třetí jest, že nebeský Otec svého Syna v něm rodí nepřetržitým vléváním.“

V tom vpadl Mistr: „Kdyby každá vina byla tak dobře zaplacená jako toto víno — tu mnohá duše by byla ve věčném životě, ačkoliv teď je v očištění.“

Chudý člověk odpověděl: „Co zde má býti ještě zaplacené, připadá teď Mistrovi.“

Ale Mistr pravil: „Milé děti, mluvte pro sebe, pro lásku boží a Boha a nechte Mistra užívati svého stáří v klidu!“

Tu odpověděl chudý člověk:

„Mistře, nechte působiti lásku, kde jen sama ze sebe působí!“

A panna řekla: „Pověz mi, otče, pro lásku, podle čeho člověk pozná, zdali je dítětem nebeského Otce?“

Mistr odpověděl: „Děti, slyšte tedy o třech věcech, podle kterých člověk pozná, zdali je dítětem nebeského otce!“

První jest, že člověk veškeré svoje skutky koná z čisté lásky, kterou má k Bohu. Druhou

jest, že všechny věci příznivé i protivné stejně přijímá od Boha ve ctnostné věčnosti. A třetí jest, že celou svou nadějí neskládá v nikoho než jedině v Boha.“

A tu se tázal chudý člověk: „Dobrý Mistře, povězte mi, pro lásku, podle čeho má člověk poznati, zdali ctnost v něm působí podle své nejvyšší ušlechtilosti?“

Mistr odpověděl: „To máme poznati podle tří věcí. První jest, že Boha přijímá pro Boha. Druhou jest, že miluje dobro pro dobro, a třetí, že miluje pravdu pro pravdu.“

Mistr pravil dále: „Milé děti, povězte mi, pro lásku, jak pozná člověk, zdali žije tak, jak ho to učí pravda?“

Panna odpověděla: „To má poznati podle toho, že veškeré jeho skutky mu dávají svědectví o pravdě, kterou navenek učí slovy.“

Chudý člověk pravil: „To je dobré. Ale ještě lepší jest, že člověk takový mnohem více má pravdy uvnitř než navenek toho může kdykoliv slovy vyjádřit.“

Mistr řekl: „Pochválen buď Bůh!“

Na to pravila panna: „Vy jste Mistr, jehož pravda byla třikráte osvědčena na učitelské stolici pařížské. Poučte nás, pro božskou lásku, jak člověk má žiti se svými skutky, když tuto pravdu vyjádřil slovy?“

Ale v tom chudý člověk vpadl: „Bylo by lépe, když někdo by své mistrovství osvědčil v pravdě, než aby ji třikráte osvědčil na učitelské stoličce v Paříži!“

A tu pravil Mistr: „To, co jsem měl odpovědět, bylo mi pověřeno.“

To je hostina Mistra Eckeharta.

Odhalíme-li Bohu vše,
tu nám odhalí také vše co má.

(Lukáš I. - 57.)

Když pro Alžbětu se naplnil čas a ona měla porodit, tu zrodila syna, kterého pojmenovala Jan.

A tu pravili lidé: „Jaký div má býti z tohoto dítěte? Neboť boží ruka je s ním!“

V jednom Písmu se praví: Největší dar a láska, kterou nám Bůh může poskytnouti, je to, že jsme dětmi božími a že v nás zrodí Syna.

Duše, která chce býti dítětem božím a ve které se má zrodit Syn boží, má býti taková, aby se v ní nezrodilo nic jiného.

Nejvyšším úmyslem Boha jest: r o d i t i. Nikdy Mu nic nepostačuje, než když v nás zrodí Svého Syna.

Ale také duše nenalézá pražádného uspokojení, dokud v ní není zrozen Syn boží. A tu se vyprýští milost — neboť milost n e p ů s o b í, ale jejím dílem jest b y t í.

Z božské bytosti vytéká a vtéká do bytosti duše, ale nikoliv do sil duševních.

Když se naplnil čas, tu se narodil Jan, t. j.: Milost. Pak je totiž „Naplnění času“, když již času není. Když jsme z času přeložili své srdce do věčnosti, když veškeré časné věci jsou v člověku mrtvy, pak jest „naplnění času“.*)

Jednou jsem pravil: „Ti se neradují vždycky, kteří se radují v čase.“ Ale svatý Pavel řekl: „Radujte se bez přestání v Bohu!“

Jenom ten se raduje vždycky, kdo se raduje nad časem a mimo čas.**)

Vždyť přece tři věci člověku brání, aby pak nemohl žádným způsobem Boha poznávat. První z těchto věcí je čas, druhou je tělesnost a třetí

*) Toto naplnění času, totiž přeložení časného do věčnosti, kde času není, děje se v duši prostřednictvím mystického ticha, kterého dosáhneme pilným a pevným soustředováním myšlenek do nitra na božskou jiskru, která v nás hoří. Žák je potom uveden do stavu, kde zevní svět je pro něho mrtev, kdy o zevním světě zcela nic neví, poněvadž všechny smyslové brány jsou uzavřeny, a tu vstupuje žák do svého Boha a Bůh zase do žáka a tím přestává nejen pojem času, nýbrž ve skutečnosti čas pro žáka přestává. Tento stav se jmenuje mystické vytržení a Indové mu říkají samadhi. Mnozí indiští jóginové oklamou tímto způsobem smrt. Smrt totiž náleží do času, ale do věčnosti nemůže vniknouti. Jógin, který zná hodinu své smrti, poněvadž jest absolutně jasnovidný, uvede se do samadhi v době, když by se k němu měla přiblížit smrt a setrvá jistou dobu v tomto stavu mimo čas a jakmile doba kritická přejde, vrátí se zase do zevního vědomí čili do času. Tím se smrti vyhne.

Pozn. překl.

**) To znamená ve věčnosti.

Pozn. překl.

je mnohost. Pokud jsou tyto tři ve mně, potud není ve mně Boha a potud Bůh ve mně nepůsobí Svou vlastní bytostí.*)

Proto praví sv. Augustin: Chtivost duše způsobuje, že chce tolik věcí uchopiti a podržeti. A tak sahá do času, do tělesnosti a do mnohosti, a ztrácí tím právě to, co jest jejím nejvlastnějším majetkem. Pokud totiž je v tobě ještě představa více a více, potud Bůh nemůže v tom sídliti a působiti.

Tyto věci musí z tebe úplně vystoupit, má-li Bůh do tebe vejít, ledaže bys je měl ve vyšším

*) Bůh jest ve věčnosti a proto v čase, který je jenom pro tvory stvořené a hmotné, neboť pro jiné neexistuje, nelze ho poznati. Jak se žák mystiky nebo jógin vymkne času, o tom jsme podali vysvětlení v jedné předešlé poznámce. Je to v mystickém vytržení, po indicku v samadhi. Druhá věc je tělesnost. Poněvadž naše tělo žije v čase, brání nám poznati Boha, který jest mimo čas. Také této tělesnosti se zbaví žák mystiky nebo jógin tím, že vystoupí z těla v mystickém vytržení, a je pak mimo čas! S časem souvisí také prostor. To znamená jiným slovem vzdálenost a rozměry. Duch těchto vzdáleností a rozměrů nezná a proto v miliontině vteřiny se může octnouti na místě, vzdáleném podle našich pojmů tak dalekém, jako jsou na příklad stálice. Pro ducha neexistuje tedy ani čas, ani prostor a také ne hmota. Proto duch světce nebo jógina vystoupí z těla, prochází bez překážky hmotou a ona mu není překážkou. Třetí překážka jest mnohost. Tato mnohost je způsobena kouzelnou mocí Majy, která zaslepuje člověka, aby se domníval, že okolo něho je nesmírné množství věcí a bytostí, kdežto ve skutečnosti je vše jedinou jednotou, jejímž podkladem je projevené božství. Také tento klam přemůže Mistr nebo jógin ve stavu vytržení, když vystoupil z hmotného těla a vidí potom tuto božskou jednotu a nikoliv mnohost. Pozn. překl.

a lepším způsobu, totiž tak, že ono mnohé by se v tobě stalo jednotou.*)

Čím více je pak v tobě rozmanitostí, tím více je pak v tobě také jednoty, protože jedno se proměnilo ve druhé.**)

Jednou jsem řekl: Jednota spojuje veškerou rozmanitost, ale rozmanitost nespojuje jednoty.

Jakmile se povznese nad veškeré věci, když vše, co je v nás, je pozvednuto do výše, tu nás již nic nestlačuje. Co je pode mnou, netísňuje mne.

Kdybych toužil čistě jen po Bohu, tak, aby nade mnou nebylo nic než Bůh, tu by mi již nic nebylo těžké, a já bych se tak rychle nezarmucoval.

V tomto smyslu praví sv. Augustin: „Pane, když se na tebe ukládám, tu jest mi vzato veškeré utrpení, veškeré obtíže a strasti.“

Když jsme vystoupili nad čas a časné věci, tu jsme vždycky svobodní a veselí, pak je naplnění času, a pak bude v tobě zrozen Syn Boží.

Proto jsem jednou pravil: Když byl čas naplněn, tu Bůh poslal Svého Syna. Když by se v tobě zrodilo něco jiného kromě Syna, tu také nemáš Ducha svatého a milost v tobě nepůsobí.

*) Tento vyšší a lepší způsob chápání mají právě nejvyšší zasvěcení Mistři. Pozn. překl.

**) Protože Mistři chápou celý vesmír jako jednotu, milují a musí milovati stejným způsobem každého tvora a každou věc, poněvadž ve všem milují onu Jednotu čili Boha. Pozn. překl.

Neboť původem Ducha svatého je Syn. Kdyby nebylo Syna, nebylo by také Ducha svatého. A proto Duch svatý nemůže mítí nikde své vyprýštění ani rozkvět než jedině ze Syna. Tam, kde Otec rodí svého Syna, tam Mu dává vše, co má ze své podstaty a přirozenosti a v tomto dávání vyprýští Duch svatý.

Je tedy božím úmyslem, aby se nám dal celý. Pověděno v podobenství:

Když oheň chce do sebe vtáhnout dříví a sebe sama chce vtáhnout do dřeva, tu nalezne nejprve dřevo, které je mu nerovné. Proto k tomu je třeba jistého času.

Nejprve učiní oheň dřevo teplé a horké a pak počne dřevo dýmati a praskati, protože je dřevo ohni ještě nepodobné. Ale čím je pak dřevo rozpálenější, tím je tišší a klidnější a čím se více podobá ohni, tím je mírumilovnější, až poznenáhlu se stalo ohněm. Má-li se tedy oheň vtěliti do dřeva, tu musí býti odstraněna mezi ohněm a dřevem všechna nepodobnost.

Při pravdě, která jest Bohem: toužíš-li po něčem jiném než jedině po Bohu, nebo hledáš-li něco jiného kromě Boha, tu dílo, které působíš, není vůbec tvoje, ale není také boží.

Jaký je tvůj cíl, podle kterého ve svém
díle toužíš, takové je také tvé dílo.

Co ve mně působí, to je můj Otec a já se mu
poddám.

Jest nemožno, aby v přírodě byli dva otcové:
V přírodě musí býti vždycky jeden Otec.

Když veškeré ostatní věci jsou odstraněny a
když nastoupí „naplnění času“, pak dojde k to-
muto zrození.

To co naplňuje, pohne všemi konci a pak
nikde nic neschází. Má to šířku a délku, výšku
i hloubku. Kdyby to mělo jenom výšku a ni-
koliv také šířku a délku a hloubku, tu by to
nevyplňovalo. Sv. Pavel praví: „Proste, abyste
mohli pochopit se všemi svatými, co je šířka
a výška, délka a hloubka.“

Tyto tři pojmy naznačují tři způsoby poznání.
Jeden je smyslný: oko vidí věci, které jsou
mimo ně a třeba velmi vzdálené. Jiný způsob
jest rozumový a je mnohem vyšší. A třetí jest
ušlechtilou duševní silou, která je tak vysoká,
že Boha chápe v Jeho vlastní bytosti.

Tato síla nemá s ničím nic společného. Ona učiní z něčeho něco a poněvadž nezná ani včerejšek, ani předvčerejšek, ani zítřek, ani pozítřek, ve věčnosti není ani zítra, ani včera, tu je zde pouze trvajících teď. To bylo před tisíci lety, a bude i za tisíc let a je to přítomno zde, tak jako to, co je za mořem. Tato síla chápe Boha v domě, kde se Bůh obléká.*)

Jedno písmo praví: „V něm, nad ním, a skrze Něho. V něm, t. j. v Otci. Nad ním, to jest v Synu. Skrze Něho, to je v Duchu svatém. Svatý Augustin řekl jistou větu, která se zdá s touto nepodobnou, ale přece je táž. „Jen to je pravda, co všechnu pravdu v sobě uzavírá.“

Ale ona síla chápe veškeré věci vpravdě. V této síle není žádná věc zakrytá. V tomto smyslu praví jedno písmo: „Muži mají mítí hlavu odkrytou a ženy zahalenou.“ Ženy zde znamenají nejnižší síly, které mají býti pokryty. Ale „muž“ jest právě onou silou, která má býti odhalena a nezakryta.

„Co podivného má býti z tohoto dítěte?“ Nedávno jsem mluvil proti některým lidem, kteří snad i dnes jsou zde přítomní, a řekl jsem: Nic není tak zakryto, aby to nebylo odhaleno.

*) Tato síla, o níž je zde mluveno, jest imaginace, čili obraznost, bez které nelze dosáhnouti v okulních věcech naprosto nic. Dům, ve kterém se Bůh obléká, je vesmír, poněvadž vesmír je roucho Boha.

Pozn. překl.

Vše důležité bude odloženo a tak zakryto, že v pravdě nikdo již toho nevzpomene. O ničem nebudeme již věděti a ničím se již nebudeme zabývati. Všichni tvorové jsou čisté nic. Ale kde není ani zde ani tam, nýbrž zapomenutí všech tvorů, tam je náplň všeho Bytí.

Řekl jsem tehdy: Nic nemá v nás býti pokryto a my máme vše vždy Bohu odhaliti a dáti, ať jsme kdekoliv a v čemkoliv, ať je to mohoucnost nebo nemohoucnost, nebo v lásce nebo v utrpení. K čemukoliv jsme nakloněni, z toho máme vystoupiti v pravdě. Odhalíme-li Bohu vše, tu nám za to odhalí zase vše, co má, a nezakryje nám v pravdě nic ze všeho toho, co může poskytnouti — ani moudrost, ani pravdu, ani svatost, ani božství a vůbec nic. To je vpravdě právě tak pravdivé, jako že Bůh žije, jen když se Mu odhalíme! A neodhalíme-li Mu nic, tu nemusíme se divit, když nám také nic neodhalí. Neboť Bůh musí býti spravedlivě stejný: spravedliví my jemu jako On nám. —

Musíme žalovati nad jistými lidmi, kteří se domnívají, že jsou velmi vysoko a dokonce v jednotě s Bohem, a přece jenom jsou dosud naprosto neposlušní, poněvadž se drží ještě malingerných věcí v lásce a utrpení. Ti jsou toho, zač se považují, velmi vzdáleni. Chtějí míti mnoho a touží po mnohém.

Někdy jsem řekl: kdo nic nehledá, u koho si může stěžovati, že nic nenalezl? Vždyť nalezl

co hledal. Kdo něco hledá, nebo po něčem touží, ten hledá a touží vlastně po ničem, a kdo o něco prosí, nic nedostane.

Ale kdo nehledá nic a po ničem netouží než po Bohu, tomu dá Bůh vše, co ukryl ve svém božském srdci, aby to bylo tak jeho vlastnictví, jako je to vlastnictví Boha, ne méně a ne více.

Jenom když člověk bezprostředně touží jediné po Bohu!

Že nemocnému nechutná jídlo nebo víno -- jaký div? Nemocný nepřijímá ani víno ani pokrm podle jejich vlastní chuti. Jeho jazyk je potažen a tak pocituje a chutná potravu trpce podle trpkosti choroby. Pokrm nemůže tam, kde vlastně by měl být chutnán a proto se nemocnému zdá, že je hořký. A nemocný má pravdu, musí to chutnat trpce, protože jeho jazyk je potažen. Není-li tato vrstva s jazyka odstraněna, tu jídlo nechutná tak, jak by mělo.

Pokud není z nás odstraněna ona překážka, potud nemůžeme mít Boha nikdy podle Jeho vlastní chuti, a náš život jest nám často těžký a trpký.

Jednou jsem řekl: služky jdou za beránkem bezprostředně, ať jde kamkoliv. Mnohé z nich jsou panny. Ale mnohé nikoliv, ačkoliv se mní býti pannami. Kam jde beránek, tam následují služky. Mnohé ho následují, když jde do sladkosti a pohodlí, ale když kráčí do utrpení a ne-

pohodlí a námahy, tu se obrátí a nejdou za ním. A ty právě, nejsou pannami, ať se zdají kým-koliv.

Některé mluví: Pane, chtěla bych k tomu přijíti ve cti, bohatství a pohodlí. Věřte, že kdyby beránek tak žil a kdyby vás tak předcházel, tu bych vám to opravdu přál, abyste právě tak za ním kráčely. Právě panny ale vylouznou za beránkem i úzkými stezkami a i širokou cestou, kamkoliv proklouzne.

Když byl čas naplněn, tu se narodila milost. Aby veškeré věci se na nás vyplnily tak, aby se v nás zrodila Božská milost, k tomu nám dopomáhej Bůh! Amen!*)

Konec II. dílu.

*) Právě panny jsou lidé nedotčení zevním světem. Kdežto nepravé panny jsou lidé, jednak světem dotčení a jednak pokrytečtí, kteří se staví a dělají čistými, ale jsou pošpinění. Před těmito nepravými proroky nechť nás ochrání milostí svou Duch svatý!

Pozn. překl.

O B S A H :

<i>O překážkách pravé duchovnosti (Jan XVI., 7)</i>	5
<i>Co má člověk činit, když Boha postrádá a když</i> <i>se mu Báh ukryl</i>	26
<i>Jak se máme chovati, když se octneme v hříších</i>	31
<i>Jak máme nejlepším způsobem následovat Boha</i>	34
<i>O vnitřních a zevních skutečích</i>	40
<i>O ušlechtilém člověku (Lukáš XIX., 12)</i>	52
<i>O vypuzení z chrámu (Matouš XXI., 12)</i>	69
<i>O pravé poslušnosti</i>	81
<i>O nejmocnější modlitbě a nejvyšším díle</i>	84
<i>O neposlušných lidech, kteří jsou naplněni</i> <i>vlastní vůlí</i>	86
<i>O užtku odříkání, které máme cvičiti vnitřně</i> <i>i zevně</i>	91
<i>Měj pozor na to, co činí dobrým podstatu</i> <i>a základ</i>	93
<i>O odloučenosti a o tom, jak vnitřně máme</i> <i>mit Boha</i>	95
<i>Jak má člověk prováděti nejrozumněji svou práci</i>	103
<i>O stálé pilnosti v nejvyšším vzrůstu</i>	106
<i>Jak sklon ke hříchu člověku ve všech dobách</i> <i>prospívá</i>	107
<i>Jak vůle vše zmůže a jak veškerá ctnost spočívá</i> <i>na vůli, když je správná</i>	109
<i>O dvojí lítosti</i>	117

<i>O pravé důvěře a o naději</i>	<i>119</i>
<i>O dvojí jistotě věčného života</i>	<i>120</i>
<i>O pravém pokání a o blahoslaveném životě</i>	<i>124</i>
<i>Jak se má člověk udržovati v míru, když se ocitne v zevních trampotách, jako je měl Kristus a mnozí svatí a jak má potom ná- sledovati Boha</i>	<i>127</i>
<i>Jakým způsobem má člověk patřičně přijímati svou dobrou potravu, jak má nositi krásné šaty a přijímati veselé společníky, kteří jsou k němu přirozeně přichylní</i>	<i>136</i>
<i>Proč Bůh často dovoluje, aby dobří lidé, kteří jsou v pravdě dobří, se setkali někdy s pře- kážkami při svých dobrých skutečích</i>	<i>140</i>
<i>O těle našeho Pána, jak často je máme při- jímati a jakým způsobem a s jakou zbožností</i>	<i>142</i>
<i>O vnitřní horlivosti</i>	<i>151</i>
<i>Drobná poučení Mistra Eckeharta</i>	<i>163</i>
<i>O moci touhy</i>	<i>164</i>
<i>O moci pokory</i>	<i>167</i>
<i>Proč Bůh potřebuje mé pokory</i>	<i>168</i>
<i>Proč Boha svou pokorou povyšuji</i>	<i>170</i>
<i>Svou milost si máme sami vzíti</i>	<i>171</i>
<i>Podobenství o magnetoveci a jehlách</i>	<i>172</i>
<i>Proč jest bráti blaženější než dávatí</i>	<i>173</i>
<i>Z legend o Mistru Eckhartovi:</i>	
<i>Mistr Eckhart a nahý chlapec</i>	<i>175</i>
<i>Jak se staneme mužem</i>	<i>177</i>
<i>Čistota milí Boha ke mně</i>	<i>179</i>
<i>Mistr ve čtení a mistr života</i>	<i>180</i>
<i>Radostné dílo boží</i>	<i>182</i>
<i>Čím prostší, tím mocnější</i>	<i>184</i>
<i>Milost zná jen vzrůst</i>	<i>185</i>
<i>Jaký je vlastně poslední cíl dobrých skutků</i>	<i>186</i>
<i>Působící život je sloup života nazíravého</i>	<i>187</i>
<i>Dílo a smýšlení</i>	<i>189</i>

<i>Jak se staneme radostným hledačem Boha . . .</i>	192
<i>Bohu jsou všechny kouty otevřeny</i>	193
<i>Jak ušlechtilá je pravda</i>	195
<i>Nejtěžší vítězství</i>	196
<i>Střed jednání</i>	197
<i>Bůh jako sluha</i>	198
<i>Bůh jako dojná kráva</i>	199
<i>Jsa stejný a vyrovnaný se životem působí spravedlivý bez jakéhokoliv proč</i>	200
<i>Žiji rád</i>	201
<i>Rozum se proláme skrze tisíc bohů, až do dění božství</i>	203
<i>Věčné slovo se ozve jenom v tichu</i>	206
<i>Proč je poznání lepší než láska</i>	208
<i>Jak Bůh mluví do duše</i>	210
<i>Bůh je kořen veškeré radosti</i>	211
<i>Bůh dává nejraději velké dary</i>	212
<i>O odpočinku v Bohu</i>	214
<i>Celý klid jest svoboda veškerého pohybu</i>	217
<i>Illeď působit ze svého vlastního</i>	220
<i>Proč nelze milovati zlo?</i>	222
<i>Jsem-li spasen, tu celý svět jest ve mně</i>	223
<i>U Boha není ani Jindřich, ani Konrád</i>	224
<i>Když Duch Svatý se stane učitelem ve čtení</i>	226
<i>Boží smích</i>	227
<i>O božském člověku</i>	228
<i>Výšina a hlubina</i>	233
<i>Jak mocně božský původ vše proniká</i>	234
<i>Jak se Bůh skrz naskrz raduje nad spravedlivým člověkem</i>	237
<i>O jiskérce duše</i>	238
<i>Vzdoruj Bohu samému!</i>	241
<i>Bůh je milováníhodný</i>	243
<i>Proč se Boha nemáme bát?</i>	245
<i>Jak Bůh sama sebe zničí v duši</i>	246
<i>Slova Mistra Eckeharta na rozloučenou</i>	248

<i>Dcera Mistra Ekecharta (Legenda)</i>	252
<i>Mistr Ekechart a chudý člověk, který sám</i> <i>v sobě byl král</i>	254
<i>Jak Mistru Ekechartovi bylo připomenuto, že</i> <i>také kdysi sedal ve školní lavici</i>	256
<i>Proč si Mistr Ekechart nechtěl svou duši vyměnit</i>	262
<i>Jak bratr spižník zahanbil bratra velmistra</i> . .	264
<i>Hostina Mistra Ekecharta</i>	267
<i>Odhalíme-li Bohu vše, tu nám odhalí také vše</i> <i>co má (Lukáš I., 57)</i>	274
<i>Jaký je tvůj cíl, podle kterého ve svém díle</i> <i>loužíš, takové je také tvé dílo</i>	279
